

TÜRK İS

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU YAYIN ORGANI
ISSN 1300-6843

OCAK 1997 • SAYI : 320

ALANLARA SIGMADIK

TÜRK-İŞ

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI
KONFEDERASYONU
Aylık Yayın Organı

TÜRK-İŞ YÖNETİM KURULU

Bayram MERAL
Genel Başkan

Şemsi DENİZER
Genel Sekreter

Enver TOÇOĞLU
Genel Mali Sekreter

Salih KILIÇ
Genel Eğitim Sekreteri

Sabri ÖZDEŞ
Genel Teşkilatlandırma Sekreteri

SAHİBİ

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI
KONFEDERASYONU
TÜRK-İŞ ADINA
Genel Başkan
BAYRAM MERAL

YAZI İŞLERİ MUDURU
ENİS BAĞDADIOĞLU

YAYINI HAZIRLAYANLAR
HASAN TAHSİN BENLİ
ÖZCAN KARABULUT

FOTOĞRAFLAR
NECDET UZMAN

YÖNETİM YERİ

TÜRK-İŞ Genel Merkezi
Bayındır Sk. No: 10
Yenişehir / ANKARA
Tel : 433 31 25 (4 Hat) (Santral)
Fax : 433 68 09 - 433 85 80
Basın Bürosu : 433 38 24

Dergimizde yayınlanan yazılar yazarların
düşüncesini yansıtır.

ABONE

Yurtiçi 6 aylık 40.000.- TL., Yıllık 80.000.- TL.
Yurtdışı 6 aylık 60.000.- TL., Yıllık 120.000.- TL.

DERGİMİZ BASIN AHLAK
YASALARINA UYAR

Dizgi - Baskı :

DEMİRCİOĞLU MATBAACILIK
434 14 71 • ANKARA

BASKI TARİHİ : 07.02.1997

AYIN İÇİNDEN

T. Kamu-Sen Konfederasyonu Genel Başkanı Resul Akay ve yöneticileri 15 Ocak 1997 günü TÜRK-İŞ'i ziyaret ederek Genel Başkan Meral ile görüştüler.

Memur-Sen Genel Başkanı M. Akif İnan ve Yöneticileri 9 Ocak 1997 günü TÜRK-İŞ'i ziyaret ederek Genel Başkan Meral ile görüştüler.

Çeşitli siyasi partilerden oluşan İsveç Parlamentosu üyeleri 14 Ocak 1997 günü TÜRK-İŞ'i ziyaret ederek Genel Başkan Meral ile görüştüler.

BAŞKANDAN

BAYRAM MERAL

TÜRK-İŞ
GENEL BAŞKANI

Türkiye büyük sorunlara karşı karşıyadır. TÜRK-İŞ, hiçbir zaman sorun yaratmamıştır. TÜRK-İŞ daima başkaları tarafından yaratılan sorunların, öncelikle diyalog yoluyla masa başında çözülmesi doğrultusunda çaba göstermiştir. Bugün karşı karşıya bulunulan sorunlar ise, TÜRK-İŞ'in tarihinde benzeri görülmedik ciddiyette ve önemdedir.

Bugün, Türkiye'nin bütünlüğü ve bağımsızlığı tehdit altındadır.

Demokratik ve laik sosyal hukuk devleti anlayışı ayaklar altına alınmaktadır.

Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk ve onun temsil ettiği çağdaşlaşma anlayışı büyük saldırılarla karşı karşıyadır.

Demokratikleşme konusunda hiçbir ciddi adım atılmamıştır, 12 Eylül hukuku ile ülke yönetmek ayıbı işlenmektedir.

Terör sürmektedir.

İşsizlik, enflasyon ve göç, çok küçük bir azınlık dışında tüm halkımız için hayatı cehenneme çevirmektedir.

Türkiye, açların çöplüklerinden yiyecek topladığı ve yardım alabilmek için çamur içinde birbirini çiğnediği bir ülke haline getirilmiştir.

Yeni yatırımlarla yeni iş imkanları yaratılmak yerine, "özeleştirme" adı altında, mirasyedi mantığıyla devlet malı yağmalanmakta, işyerleri kapatılmakta, işsizler ordusu daha da büyütülmektedir. Özellikle ülkemiz açısından stratejik önemdeki işkol-ları, haraç mezat satılmak istenmektedir. Özeleştirme adı altında bir yağma ve talan sistemi, taşeronlaştırma, sendikasılaştırma ve işçiyi köleleştirme çabası sürdürülmektedir. Türkiye'nin geleceği tehlikeye atılmaktadır.

Devleti ele geçirmeye çalışan uyuşturucu bağlantılı çeteler ve din istismarcısı yasadışı örgütlerle gerektiği gibi

mücadele edilmemektedir, hırsızlık ve yolsuzlukların üzerine gerektiği gibi gidilmemektedir.

Türkiye'nin uluslararası alandaki itibarı hızla yıpranmaktadır.

TÜRK-İŞ ve bağlı Sendikalar, çoğulcu ve özgürlükçü parlamenter düzene yürekten bağlıdır. TÜRK-İŞ parlamenter demokrasinin önde gelen savunucusu ve güvencesidir.

Ancak, siyasi partilerimiz ve siyasilerimiz çözüm üretmemektedir.

Siyaset tıkanmıştır.

Şahsi çıkar ve gelecek hesapları Türkiye'nin geleceğini tehlikeye sokmaktadır.

TÜRK-İŞ, bu gidişe bir "DUR" denmesi gerektiğine, işçi sınıfının ve TÜRK-İŞ'in siyasete ağırlığını koyması gerektiğine inanmaktadır. Halkımız artık kendi seçtiğine hizmet etmekten vazgeçmeli, seçtiklerinin kendisine hizmet etmesini sağlayacak adımları atmalıdır. İşçi sınıfımız artık yönetilen değil, yöneten olmalıdır.

TÜRK-İŞ, bu konudaki gücünü ve kararlılığını, 5 Ocak 1997 günü Kızılay Meydanı'nı dolduran 300 bin kişiyle bir kez daha göstermiştir. "Türkiye'ye Sahip Çık! Demokratikleşme İçin Mücadele Et!" miting ve yürüyüşünü destekleyen Sendikalarımıza ve tüm kurum ve kuruluşlara ve Kızılay Meydanı'nda bugüne kadar en büyük mitingi gerçekleştiren katılımcılara TÜRK-İŞ adına teşekkürlerimi sunuyorum.

Türkiye bu tıkanıklığı da aşacaktır. Bu konuda öncelikli görev siyasi partilerimizin değerli yöneticilerindir. Ancak, şahsi çıkar ve gelecek kaygılarının ülke çıkarlarının önüne geçmeye devam etmesi durumunda, başta TÜRK-İŞ olmak üzere, bu ülkeyi seven herkes üzerine düşen sorumlulukları yerine getirecektir.

**TÜRK-İŞ
HER
ALANDAKİ
SORUMLULUKLARINI
YERİNE
GETİRMeye
HAZIRDIR**

MESUT YILMAZ TÜRK-İŞ'İ ZİYARET ETTİ

Anavatan Partisi Genel Başkanı Mesut Yılmaz 21 Ocak 1997 günü TÜRK-İŞ'i ziyaret ederek Genel Başkan Bayram Meral ve Yönetim Kurulu üyeleriyle görüştü.

Yılmaz ziyarette TÜRK-İŞ'e aynı zamanda bir iade-i ziyarette de bulunduğunu belirtti. Yılmaz TÜRK-İŞ'in ülkemize sahip çıkma konusunda gösterdiği duyarlılığa teşekkür ederek, "TÜRK-İŞ, ülkemizin demokratikleşmesi, halkımızın mutluluğu ve temiz siyaset için üzerine düşeni yerine getirmektedir. Bu çabalarından dolayı kendilerini kutluyorum." dedi.

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral de ziyarette, ülkemiz, halkımız ve devletimiz için mücadele ettiklerini, bu yolda mücadele eden herkesle ve her kurumla işbirliğine hazır olduklarını be-

lirtti. Meral, Anavatan Partisi'nin bu yolda gösterdiği çabayı takdir ettiklerini, kendilerine bu amaçlar doğrultusunda destek olacaklarını söyledi.

Meral, ayrıca bu vesileyle 5 Ocak'ta gerçekleştirilen tarihi mitinge destek veren tüm kişi ve kuruluşlara da bir kez daha teşekkür etti.

KOMİLİ VEDA ETTİ

TÜSİAD Başkanı Halis Komili 22 Ocak 1997 günü TÜRK-İŞ Genel Merkezi'ne bir veda ziyaretinde bulundu.

Son Genel Kurulda Yönetim Kurulu Başkanlığından ayrılan Komili, görevde kaldığı sürede TÜRK-İŞ ile çok iyi bir diyalog kurduklarını belirtti.

Genel Başkan Meral ise konuşmasında ülkemizin ve halkımızın çıkarları için işçi ve işveren diyalogunun

gerekli olduğunu, Komili ile başlayan bu diyalogun bundan sonra da sürmesi gerektiğini belirtti.

T. İŞÇİ EMEKLİLERİ CEMİYETİ GENEL KURULU YAPILDI

B. Meral: "Emeklilerin Sorunu Bizim Sorunumuzdur"

● Bugün oturduğumuz binanın harcında ve ülkemizin bu duruma gelmesinde emeklilerimizin payı büyüktür.

Türkiye İşçi Emeklileri Cemiyeti'nin 13. Olağan Genel Kurulu 8 Ocak 1997 günü Ankara'da başladı.

Genel Kurula katılarak bir konuşma yapan TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral "Emeklilerin sorunu bizim sorunumuzdur. 5 Ocak'ta bizimle birlikte olan emeklilerimize teşekkür ediyorum" dedi.

Meral konuşmasında şu görüşlere yer verdi:

"Bugün oturduğumuz binanın harcında ve ülkenin bu duruma gelmesinde emeklilerimizin payı vardır. Sizin bıraktığı değerlerin kıymetini bilmek durumundayız. Bugün emeklilerin sorunlarına yönelik yeterli bir çaba gösterilememektedir. İktidar işi, kararlılık ister ve sorunların çözümüne yönelik tedbirler getirmek gerektirir. İktidarın görevi takip etmek değildir. İktidar, sizin sorunlarınızı değerlendirir, takip edeceklerini söyleyerek ilgisizliklerini göstermişlerdir.

5 Ocak'ta bizimle birlikte olanlara ve emeği geçenlere teşekkür ediyorum. İşçiler aynı zamanda emekli, dul ve yetimlerinin haklarını korumak için meydanlardadır. Bunu yapmak bizim görevimizdir. Hangi emekli olursa olsun başımızın tacıdır. Siyasi partilerin yanında olmadık ve derslerini de verdik. Kararlı politika izlenmesi durumunda itibak konusu çözüldü.

Japonya'da 37 yıl iktidarda kalan bir parti 3 Konfederasyon iktidardan etmiştir.

Ülkenin ciddi sorunları var ve halkımız ciddi sorumluluklarımız bulunmaktadır.

Asgari ücretin neti 11 milyon liradır. Emekli aylıkları da 15 milyon liradır. Bu ücretlerle geçinmek mümkün mü? Sosyal devletten bahsedene sesleniyorum. Doktora gitmek için 5 milyon liraya ihtiyaç vardır. Bir asgari ücretli ve

emekli arkadaşımızın doktora gitmesi durumunda kalan parayla geçinmesi nasıl beklenebilir?

Bugün milletvekili ve emeklilerinin aylıkları farklı, işçi, memur ve emeklilerinin aylıkları farklı artmaktadır. Emekli aylıkları da milletvekilleri aylıkları kadar artsın. İşte o zaman haksızlıklar önlenmiş olur. Ama bugün işçi, memur, emekli, esnaf ve çiftçiye yeterli artış yapılmamaktadır.

Bugün SSK Yönetim Kurulu'nda işçi kökenli 4 arkadaş vardır. Bu arkadaşlarımızı eleştirirken, SSK'ya yağmalayanlara ayırdığınız zamanı hastanelere ve emek kuyruğunda bekleyen emeklilere de ayırın. Buralara da gidin. Bu arkadaşlarımızın SSK'ya daha fazla sahip çıkmasını istiyorum.

Ülkenin yarımına olan her çalışmanın yanındayız. Avrupa ve Japonya'daki gibi özelleştirmeye karşı çıkmıyoruz. Ama ülkemizde yapılan özelleştirme bir yağmadan ibarettir. Sizin emeği ile kurulan kamu işletmeleri haraç-mezat satılmaktadır. Özelleştirmeye kamu bankalarından başlansın. İktidarcılar bu konuya kendi çıkarlarına ters geleceğini bildiği için sıcak bakmıyorlar.

Özelleştirme İdaresi Başkanlığında 270 kişi çalışmakta ve büyük kaynak israfına yol açılmaktadır.

Res'en emeklilik getirilmekte ve emeklilikte yaş yükseltilmek istenmektedir. Bugün SSK'nın kamu emeklileridir. Sizlere ise 15 milyon lira taktir edilmektedir. Diğer taraftan ise rantie kesimlerine trilyonlar aktarılmaktadır. Sadece Aralık ayında rantie kesimine 462 trilyon lira ödendi. Emekliye gelince kaynak yok denilmektedir. Silahlı kuvvetlere ve polisler verilen zammın aynı emekli ve memurlara da verilmedi.

Mitinglerde sizlerde görmek istiyoruz. TÜRK-İŞ siz bu noktaya getiriniz. Sizleri aramızda görmesek kolumuzun birisini eksik hissederiz. Sizlere daha önce üye olduğunuz sendikalarınız sahip çıksın. Sizin taleplerinize karşı çıkmak geçmişte inkar etmektir. Biz bu anlayışa sahip değiliz ve sizin yanındayız.

Medya da olayları gerektiği gibi

vermemektedir. Kızılay mitingi ekranına gelirken, kayda değer olmayan görüntüler ile simitçilerin satışlarından söz edilmektedir. Bu nasıl anlayıştır? Bu, iktidar imkanlarından yararlanmaktadır.

İktidar olmak ciddi iştir. Partiler, iktidara gelince verilen sözler unutulmaktadır. Bu güvensizlik, TÜRK-İŞ'in parti kurmasını gündeme getirmiştir. Tabandan ve toplumdaki bu şekilde istek vardır. Bu konuda partilerimiz rahatsız olmaktadır. Sizlere 3 yıl yaşayın diyen siyasiler vardır. Siyasilere iyi değerlendirmek gerekir. Dün şilt verildi. İlke olarak karşı çıkmıyorum. Fakat, emekliye sahip çıkmayıcılara hak ettikleri eleştiriyi yapalım.

Refah Partisi muhalefette iken, başta faiz olmak üzere bir çok konuda farklı düşünüyordu. İktidar olunca faizi en fazla teşvik eden kararlar aldı. İşte bedelsiz ithalat. 4-5 yaşında arabaların gelmesi için dolar sahiplerine de yüzde 10 faiz getirildi. İşsizlik ve işyerlerinin kapanması karşısındaki taleplerimiz görmemektikten gelindi.

Her şeye karşın bizler bütünlük içerisinde olmalıyız. Bizler sizin için varız. Görevde olanlar bugün için nöbetçidir. Önemli olan birlik ve bütünlüğümüzü korumaktır. Bizler, kendimizi sizlerden ayrı görmüyoruz. Teşekkür ederim."

TÜRK-İŞ İFTAR YEMEĞİ VERDİ

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu 17 Ocak 1997 Cuma günü Ankara Dedeman Otel'de bir iftar yemeği verdi.

Yemeğe Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Necati Çelik, Sağlık Bakanı Yıldırım Aktuna, Sanayi ve Ticaret Bakanı Yalın Erez, MHP Genel Başkanı Alparslan Türkeş, çeşitli partilerden milletvekilleri, bürokratlar, Hak-İş Genel Başkanı Salim Uslu, Sendikamızın yöneticileri ve basın çalışanları katıldı.

Yemekte bir konuşma yapan TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral, Ramazan ayının ülkemiz, halkımız ve çalışma yaşamımıza hayırlar getirmesi dileğinde bulundu.

GENEL SEKRETERLER TOPLANTISI YAPILDI

Denizer: "Ülkemizin sorunlarının aşılması için güçbirliği yapacağız"

TÜRK-İŞ, HAK-İŞ, DİSK, KESK ve T. Kamu-Sen Genel Sekreterleri, ülkemizin ve ça-

lışanların sorunlarını değerlendirmek ve bu sorunlar karşısında izlenecek yolları

saptamak amacıyla 16 Ocak 1997 günü TÜRK-İŞ Genel Merkezi'nde bir araya geldiler.

Toplantının açılışında bir konuşma yapan TÜRK-İŞ Genel Sekreteri Şemsi Denizer "Ülkemizin önemli sorunları vardır. Bu sorunları aşmakta siyasi iktidarlar yetersiz kalmaktadır. Bizler birlikte hareket ederek sorunların aşılmasında öncü olacağı, güçbirliği yapacağız" dedi.

Toplantıya Hak-İş Genel Sekreteri Recai Başkan, DİSK Genel Sekreteri Kemal Dayısal, KESK Genel Sekreteri Faysal Özçift ve T. Kamu-Sen Genel Sekreteri Harun Önder katıldılar.

TÜRK-İŞ Genel Sekreteri ŞEMSİ DENİZER:

"İşçinin dostu kendi gücüdür"

G. Maden-İş Sendikası Genişletilmiş Başkanlar Kurulu 13 Ocak 1997 günü, TÜRK-İŞ Genel Sekreteri Şemsi Denizer Başkanlığında toplandı. Toplantının basına açık bölümünde konuşan Denizer, çeşitli konular üzerinde durdu.

Bu dönem toplu sözleşme görüşmelerinin, eskisinden kolay olmayacağını bildiren Denizer, İşçi-sendika bütünlüğünün önemine dikkati çekerek siyasi iktidarın kendinden öncekiler gibi, muhalefette başka, iktidarda başka davranma geleneğini sürdürdüğünü kaydetti ve "Hak verilmiyor. Hak güçle alınıyor. İşçinin dostu kendi gücüdür" dedi.

Maden işçisinin ve Zonguldak halkının yeterince tecrübe sahibi olduğunu vurgulayan Denizer, TÜRK-İŞ'e bağlı 26 sendikanın sözleşme yetkilerinin 9 Ocak itibarıyla gelmeye başladığını belirterek, sözleşme görüşmelerine Şubat ayının ilk haftasında geçileceğini ve bu gecikmenin kendilerinden kaynaklanmadığını söyledi.

"1993 sözleşmeleri ve büyük mücadele vererek 1995 yılında gerçekleştirdiğimiz sözleşme sonrasında büyük kayıplarımız var. Bu kayıplarımızı tesbit ettik. TÜRK-İŞ ve Devlet İstatistik Enstitüsü'nün çalışmaları, resmi rakamlar da hemen hemen birbirinin aynı. Rakamlar büyük.

1997 sözleşmelerinde, 1993 yılını baz alarak, ilk etapta o yılki alım gücünü yakalamak, kayıplarımızı telafi etmek ve sonrasında refah payını yakalamak için mücadele vereceğiz.

ŞEMSİ DENİZER
TÜRK-İŞ
Genel Sekreteri

Siyasi iktidar; çalışanlardan, halktan, emekten yana olma düşüncesiyle iktidara gelerek oy almıştır. Temenni ediyoruz ki, muhalefette iken söylediklerini yerine getirirler. Ve sözleşmelerimiz iyi niyet kuralları içinde karşılıklı anlayışla masa başında çözümlenir.

Şunu ifade etmekte yarar görüyorum. Bu seneki toplu sözleşme görüşmelerinin geçmiştekilerden kolay olacağı düşüncesinde değiliz"

BİRLİĞİMİZİ BOZMAK İSTEYECEKLER

"Görünen bilinen şu ki, hak verilmiyor. İşçisi, sendikası, halkıyla bütünleşilerek mesafe katedilebiliyor.

Biz geçmişte bunu yaşadık ve Türkiye'ye örnek olduk. Aynı bilinçle bu mücadeleyi vermeye ve haklarımızı en ufak bir kayba meydan vermeden almaya ka-

rarlı olduğumuzu ifade ediyorum. Hak verilmiyor. Hak güçle alınıyor. Onun için üyelerimizin sendikasıyla, her şart altında bütünleşmesi, bütün doğru bilgileri sendikadan, şubelerden ve temsilcilerden almaları gerekir. Çünkü yine art niyetli insanlar, ortalığı karıştırmak isteyen insanlar, böl-parçala-yönet taktiğiyle işçi-sendika bütünlüğünü bozmak isteyen insanlar, gruplar olacaktır. Bunlar her dönem yaşanır. Bu dönem de ortaya çıkacaktır.

İşyerlerinde, 'Biz parayı veriyoruz ama sendika almıyor' gibi yalanlar uydurulacaktır. 'Sendika sözleşme masasına oturmuyor' denilecektir.

Bütün bunlara karşı uyanık olmalıyız. İşçinin dostu diye birşey yok. İşçinin dostu bizim kendi gücümüzdür. Bütünleşerek, birliğimizi, bütünlüğümüzü koruyarak ortaya koyacağımız gücümüzdür. Bunun dışında hiçbir şeyin işçiye, Zonguldak'a ve Türkiye'ye yararı olmadığını hepimiz iyi bilmemiz lazım.

Onun için sözleşmelerimizle ilgili çalışmalarımızda her hafta üyelerimize geniş bilgiler vermek durumundayız. Geçmiş dönemlerde bunları hep yaptık. Gerektiğinde hergün bilgi vereceğiz. Ben de fırsat buldukça işyerlerine geleceğim ve üyelerimize doğru bilgileri vereceğiz. Sonuçta ulaşabilmenin, haklarımızı alabilmenin temel şartı birliğimiz ve bütünlüğümüzdür"

TÜRK-İŞ Genel Mali Sekreteri ENVER TOÇOĞLU:

"1997 Sözleşmeleri"

1997 toplu iş sözleşmesi görüşmeleri, ülkemizin çete ve tarikat olayları ile çalkalandığı bir döneme rastlamaktadır. Bu karışık ortamda yaklaşık 600 bin işçinin toplu iş sözleşmesi için masaya oturulmaktadır. Bu işçilerin 600 bini kamu kesiminde ve 500 bini belediyelerdedir.

Geçmiş sözleşme döneminde % 16 - % 16 - % 18 - % 20'lik ücret zamlarına karşılık çok yüksek enflasyondan doğan kayıplar ancak % 100'ün epey üzerinde bir ücret zammıyla karşılanacaktır. Kamu işçisi, geçen dönemin kayıplarını çeşitli biçimlerde telafi edecek bir zammı sonuna kadar savunmaya kararlıdır.

Bazı sendikalarımız toplu sözleşme görüşmelerini 1996 yılı sonunda başlatmıştır. 1 Mart yürürlüklü sözleşmeler için görüşmeler de Şubat ayı içinde başlayacaktır.

Geçmiş yıllardaki deneyimlerimiz, kamu işveren sendikalarının toplu pazarlık masasında görüşme yapmayıp yalnızca görüşmelere katılma görevini yerine getirdiğini göstermektedir. Kamu işveren sendikaları, "nasıl olsa Hükümet ile TÜRK-İŞ arasında bir anlaşma yapılacaktır" anlayışıyla hareket etmiş ve işkollarının kendine özgü belirli sorunları bile toplu pazarlık masasında çözüme kavuşturulamamıştır.

ENVER TOÇOĞLU
TÜRK-İŞ
Genel Mali Sekreteri

Geçmiş yıllarda Hükümet ile üst düzeyde varılan anlaşma, görüşmelerin devamını imkansız kılmış ve sendikalar çizilen çerçeve doğrultusunda sözleşmelere imza atmak zorunda kalmıştır.

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu toplantılarında da ayrıntılı olarak tartışılan bu sakıncaların ortadan kaldırılabilmesi amacıyla, bu dönemde farklı bir yöntem izlenecektir.

1997 sözleşme görüşmelerinde, TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu'nca çizilen genel çerçeve içinde her sendika, örgütlü olduğu işyerinin işvereni ve bu işvereni temsil eden kamu işveren sendikası ile kendi pazarlığını yapacaktır. Tatmin edici bir noktada anlaşma sağlanamaması ve sözleşme görüşmelerinin tıkanması durumunda, yine ortak mücadele en et-

kili şekilde gündeme gelecektir.

1997 görüşmelerinde sendikaların bağımsız hareket etmesi, ortak mücadelenin olmadığı anlamına gelmez. Üst örgütünüz TÜRK-İŞ, hepimizin örgütlü gücüdür. Bütün işkollarından yüzbinlerce işçiyi harekete geçiren ve ortak hedefler için meydanlarda toplayabilen TÜRK-İŞ, 1997 sözleşme görüşmelerinde de üyeleri için en iyi hakların alınabilmesinin güvencesidir.

TÜRK-İŞ olarak Refahiyol hükümetinden talebimiz, IMF isteklerine, hayali denk bütçe ile getirilen sınırlamalara ve memur kitlesinin çoğunluğuna uygulanan % 30'luk zamma göre değil, çalışanların haklı taleplerine göre davranması ve emeğe saygı göstermesidir.

Ortak mücadelemiz yalnızca toplu iş sözleşmeleri ile de sınırlı değildir. Sağduyulu olduğunu ve ülkenin bölünmez bütünlüğüne, demokratik ve laik düzene sonuna kadar sahip çıktığını bugüne kadar izlediği politika ile kanıtlamış olan işçi hareketi, devletin çetelerden temizlenmesi, yolsuzlukların hesabının sorulması talebiyle açık tavır almaya devam edecektir.

Bu vesileyle tüm işçi kardeşlerimin ve ailelerinin Mübarek Ramazan Bayramını içtenlikle kutlar, sağlık ve mutluluklar dilerim.

"Toplumsal Sorunlarımız"

Ülkemizin Türk sendikacılığı-
nın ve işçi hareketinin en önem-
li sorunu; değişen toplum yapı-
mızdaki gelişmeler sonucunda,
bireyciliğin yarattığı ben mer-
kezli bir yapıya hızla dönüşmesi
ile ortak paydalardan uzaklaş-
mış, herkesin kendi kurum ile çı-
kar ve ihtiyaçlarını karşılamayı
düşündüğü bir toplum olma
özelliklerinden dolayı özdeğerle-
rinden uzaklaşmakta, değerleri-
ni yitirmekte oluşudur.

Baştan çıkarıcı bolluğa yö-
nelmiş toplumlar herşeye izin
verilen herşeyin elde edilebildi-
ği toplumlar diye tanımlanır. Ül-
kemiz herşeyin bir ahlak sorunu
olduğu bir dönemi yaşamakta-
dır; toplumda kaderciliğin vur-
dumduymazlığın hakim oldu-
ğu, geniş halk kitlelerinin etkin
olamadığı, kendi kaderinin
kendi elinde olmadığı bir dö-
nemden geçmekte olduğu kar-
maşık bir ortamdayız. Bu kar-
maşık ortamdan çıkış için "ben"
bilincinden "biz" bilincini, aile
kavramı bütünlüğü içerisinde
geliştirerek, sürekli bir yapıya
kavuşturacak sivil örgütlenme-
yi güçlendiren evrensel doğru-
larla bütünleştirerek sağlıklı bir
bütünlüğe ulaşmak amaç ol-
malıdır.

Ayrıca, bu olumsuz gelişme-
lerden çıkış yolu da, işçi hareke-
ti ve Türk sendikacılığının bilgi-
ye ulaşmak, kurumlaşmak, ör-
gütlenme ve demokratikleşme-
ye ağırlık vermek, enflasyon ve
gelir dağılımının bozukluğunun
üzerine gitmek, güven duygu-
sunu sağlamak, oy gücünü
yönlendirilerek toplumdaki
ufuk daralmasını açmak olarak
görülmektedir.

Bu ufuk daralmasını açma-
nın diğer önemli yolu, sivil top-
lum örgütlerine önemli görevle-
rin düştüğü bu belirsiz dönem-
lerde tüm halkı ve çalışanları
bilgilendirerek, bilinçlendirmek,
haksızlığa karşı çıkmaktır. De-
mokratik yollarla mücadele bir-
liğini sağlayarak, kendi kaderi-

SALİH KILIÇ
TÜRK-İŞ
Genel Eğitim Sekreteri

mize kendimizin hakim olma
zamanıdır. Çatışma kültürün-
den çok, toplumsal uzlaşma
kültürüne, adaletli bölüşüm an-
layışında, müştereklik sağla-
yan, güven duygusunu güçlen-
dirmeye her zamankinden da-
ha fazla ihtiyacımız bulunmaktadır.

Türkiye'de her konuda yoz-
laşma ve başkalaşmanın ya-
şanmakta olduğu bir dönemde
kendi toplum yapımıza uygun
bir sistemi geliştirerek, kendi iç
dinamiklerimizden yaratacağı-
mız hoşgörü ortamında demok-
ratik sistemimiz içinde nelerin
yapılmadığı ve yapılamadığını
tesbitle beraber, topluma soru-
nun çözümünün araştırılması,
sorunların kaynağına inilmesi-
nin sağlanması için işçi hareke-
tinin ve demokratik kitle örgüt-
lerinin öncüleri olarak işçi hare-
ketinin ve diğer kesimlerin gü-
cünü ve büyüklüğünü, örgütlü-
lüğünü göstermek ve kendi ör-
gütlü gücünü demokratik or-
tamda büyütüp geliştirmek, et-
kinliğini ortaya koymak duru-
mundadır.

İşçi hareketinin bu gelişmeyi

ve büyümeyi sağlayabilmesini
engellleyen faktör iç çekişmeler-
den kaynaklanan kısır döngü-
dür. Bunun zararını işçi hareketi
görmektedir. Bu çekişmenin or-
tadan kalkması halinde işçi ha-
reketinin değişmeyen kaderi
değişir, güçlü oluruz. Aksi halde
zayıflayan ve etkinliği azalan
kurumların ve hareketin yerini
başka güç ve sistem doldurur.

Bu günlerde toplumsal so-
runlarımız belirli etkin zümrele-
rin aymazlığında tartışılmakta-
dır. Politikacıların, iş adamları-
nın, zenginlerin, aydınların, si-
vil toplum örgütlerinin son za-
manlardaki suskunluğu, kısır
tartışmaları toplumsal ufuk da-
ralmasına neden olmaktadır.
Sorunların çözümü için demok-
ratik refleksin toplumun her ke-
simi tarafından ortaya konul-
ması gerekmektedir.

Son 7-8 yıldır gelişen iktisadi
durumun bozulması, gelir dağı-
lımının bozulması ahlaki kav-
ramların aşınması, kültürel bağ-
ların zayıflaması, iktisadi de-
mokrasinin sağlanamaması, so-
nuç itibarıyla siyasi demokrasi-
nin zayıflamasına, güven duy-
gusunun kaybolmasına neden
olmaktadır. Tüm bu olumsuz-
luklar, tüm kavramları tahrip
ederek, en önemlisi de ahlak
kavramını yok etmektedir. Ah-
lâkın olmadığı ortamda adalet
de olamaz. Bu adaletsiz ortam-
da, bugünkü çürümüşlükte, ge-
niş halk kesimlerinin yaşama
şartları ciddi bir şekilde zorlaş-
maktadır. Bu kaostan çıkışın yo-
lu da ülkeyi yönetenlerle, de-
mokratik kitle örgütlerinin yön-
eticilerinin, haksızın ve güçlünün
haksız talep ve tasarrufunu
evet demiyecek, mağdurun ve
gücsüzün haklı talebine evet di-
yebilecek basiretli davranışları
ile toplumda konuşmayı özgür-
leştiren, eylemi yasaklayan hu-
kuk devletini hakim kılan, ikti-
sadi demokrasiyi güçlendiren
yönetimler sayesinde düzele-
cektir.

1997 YILINA UMUTLA BAKIYORUZ

ZEKİ POLAT

TEKSİF Sendikası Genel Başkanı

Türkiye Kamuoyu 1997 yılına Devlet içinde çete iddiaları, tarikat rezaletleri ile girdi.

Rumların Rus yapımı S-300 füzeleri alımı ile gerginleşen Kıbrıs konusu için tavır takınıldığı bir sırada, Avrupa'dan Türkiye'ye yöneltilen uyuşturucu suçlaması 1997'nin Ocak ayının gündemine yerleşti.

İç politikada ülkeyi ortaçağ karanlıklarına doğru sürükleyenler dış politikalarındaki tutarsızlık yüzünden Türkiye'ye, Cumhuriyet tarihinin en zor günlerini yaşatmaya başladılar. Devletin itibarını gerek halk, gerekse uluslararası platformlarda sarstılar.

Demokrasimizi ayakta tutan dinamik güç, sivil toplum örgütleri başta TÜRK-İŞ olmak üzere tüm Sendikalar, halkın da büyük desteği ile bu olumsuzluklara karşı tepkilerini salonlarda, alanlarda ortaya koydular.

Satalım, savalım ekonomiyi kurtaralım,

Okuyalım üfleyelim, koltuğa sarılsalım.

Metodu ile Türk halkını uyutacağını sananlara 100 binlerce ağız hep birlikte ihtar yağdırdılar.

Kör, sağır, dilsiz bir toplum isteyen ülke yöneticilerine sloganlarla cevap verdiler, pankartları yüzlerine vurup,

Temiz bir toplum örneği sergilediler.

Temiz bir yönetim istediler.

Türkiye'de çalışan her 5 Tekstil ve Konfeksiyon işçisinden 3'ünü temsil eden ve 100 bini aşkın üyeye sahip TEKSİF Sendikası da bu kutsal uyarı görevinde her zaman olduğu gibi yine ön saflarda yer aldı.

Yurt sathındaki 30'u aşkın şubemizden, yüze yakın otobüsle Ankara'ya gelen 3 bini aşkın üyemiz, diğer işçi kardeşleriyle el-ele omuz omuza verecek "Türkiye'ye sahip çık" mitingine güç kattı.

TEKSİF, Türk ihracatının can damarı, Dünya pazarını zorlayan Tekstil ve Konfeksiyon Sektöründe el emeği ve göz nurunu ilmik ilmik işleyenlerin Sendikasıdır.

Birlik ve beraberliği sayesinde çalışanların hakkını, üzmeden, sokağa dökmeden almayı prensip edinmiş, Sektörde kendini kabul ettirmiş büyük bir örgüttür.

Sendika olarak, 1997 yılına toplu sözleşmelerimizin büyük bir bölümünü tamamlayarak giriyoruz.

Türkiye Tekstil Sanayii İşverenleri ile 103 işletme ve işyerinde çalışan 60 bine yakın TEKSİF üyesini kapsayan Grup Toplu İş Sözleşmemizi 6 Kasım 1996'da bağittladık.

Genel Merkez Yönetimi ve İşyerlerine muhatap şube başkanlarımızdan oluşan Komisyon bu sözleşmede üyelere gelen istekleri ön planda tutarak İşverenle masaya oturdu.

İşveren tarafının Türkiye'nin Ekonomik göstergelerini dikkate alarak yaklaşımı sözleşmenin bağittlanmasında en büyük etken oldu.

TEKSİF 1997 yılına ANTBİRLİK ve TARİŞ İplik'de çalışan üyelerini de yeni toplu iş sözleşmelerine kavuştutarak girdi.

Sendikamız bu aşamada, bazıları Özelleştirme kapsamına sokulan 23 Sümerholding Fabrikasında çalışan yaklaşık 12 bin üyesi için toplu sözleşme teklif tasarısı hazırladı. Yakında Kamu-İş'le müzakere masasına oturacağı.

TÜRK-İŞ'in kamu toplu iş sözleşmelerinde Sendikaları, muhatap olduğu işyerleri ile pazarlıkta serbest bırakması çok yerinde bir uygulama oldu.

Çünkü kamu sözleşmelerine muhatap bazı işletmeler özelleştirme kapsamında olduğundan uyuşmazlık ve greve gidilmesi, zaten buraları gözden çıkaran siyasi iktidarın ekmeğine yağ sürmek anlamına gelecekti.

TEKSİF olarak biz önümüzdeki gün-

lerde Sümerholding, Aksantaş ve Tekel Taşköprü çuval fabrikalarındaki üyelerimizi de günümüz ekonomik şartlarına uygun enflasyona yenik düşmeyecek bir ücrete kavuşturmaya hedefliyoruz.

TEKSİF özel sektörde teşkilatlanmış en büyük Sendika olarak gün geçtikçe sektörle birlikte büyümektedir.

Halen 38 şubemiz dışında Lüleburgaz, Tekirdağ Muratlı, Niğde, Gaziantep Ünalı, Bursa Demirtaş irtibat bürolarımız faaliyetlerini sürdürerek, bölgelerindeki Tekstil ve Konfeksiyon işçilerini Sendikamızın koruyucu şemsiyesi altında topluyorlar.

Gümrük Birliği'nin verdiği umutla Denizli, Malatya, Kahramanmaraş, Diyarbakır, Gaziantep gibi Anadolu'nun birçok yerinde kurulan fabrikalar, sektörümüzdeki istihdam sorununa katkı sağlamaktadır.

Sendikalı olmanın getireceği güvenceler, halen çalışanların sahip olduğu hukuki haklar Sendikamız eğitim birimleri tarafından işyeri toplantıları, seminerler ve el bildirileri ile duyurulmakta çelik bir iskelet üzerine kurulu TEKSİF bünyesi günden güne gelişip büyümektedir.

Hukukun arandığı, namuslu insanların ezildiği böyle bir ortamda Sendikaların önemi daha iyi anlaşılıyor.

Hak - Hukuk - Adaletin, rezaletle dengelendiği bugünün Türkiyeğinde gelir dağılımı ve üretimden alınan pay dengesi gün geçtikçe daha da bozulmaktadır.

Eldeki veriler ve yapılan hesapla-

malara göre nüfusumuzun yüzde 80'i ülke gelirlerinin yüzde 45'ini paylaşıyor, nüfusumuzun yüzde 20'lik bir kaymak tabakasına ise ülke gelirlerinin 54.9'u düşüyor.

Uzmanlara göre gelir dağılımı ülkelerin gelişmişlik düzeylerini, yönetim biçimlerini, demokrasi anlayışlarını ortaya koyan en önemli göstergelerden biri.

İşte böyle bir durumda bir pastanın yarısını 20 kişi yerken, diğer yarısını 80 kişiye pay ederek ekonomik politika yürütmeye çalışmak veya adil düzen gibi sloganlarla işi götürmeye çalışmak ve hele daha da ileriye gidilerek kul hakkından falan bahsetmek herhalde mümkün değildir.

Hesap ortadadır.

Türkiye'nin sadece iç borcu yıl sonu itibarı ile 3 trilyona merdiven dayanmıştır.

Borçlanmaya 1997 yılında da devam edileceği göz önüne alınırsa özelleştirme ve gayrimenkul satışı ile bunun kapatılamayacağı, iç borcun sarkan vadeler ve faizlerle daha da artacağı bir gerçektir.

Uluslararası Para Fonu IMF hazırladığı Türkiye raporunda denk denilen 1997 bütçesinin 3.5 katrilyon açık vereceğini tedbir alınmazsa 1998 vergi gelirlerinin ancak faiz ödemelerini karşılayabileceğini belirtiyor.

Bu bağlamda özelleştirmenin katrilyonluk borçlara çare olamayacağı rakamlarla olduğu kadar, özelleştirme idaresinin 1997 yılı programı ile de ortaya çıkıyor.

Çünkü hükümet 1997 yılında özelleştirmeyi düşündüğü 21 kuruluşun satışından sadece 550 trilyon civarında bir gelir bekliyor.

TÜRK-İŞ'in son araştırmasına göre 4 kişilik bir ailenin gıda harcaması iki asgari ücret tutarını aşmış durumda.

İşte 1997 yılına devreden bu problemler çözülmeden çalışma hayatında emeğin karşılığını bulacağını söylemek çok zor.

Şunu önemle dikkatinize sunmak isterim.

Türkiye'de bugünlerde dillerden düşmeyen sivil toplum örgütleri içinde sendikalar ülke ekonomisi, politikası, çalışma hayatı ve sosyal güvenlik gibi hayati sorunları tüm gündem saptırmalarına rağmen canlı tutan yegane kuruluşlardır.

Hükümetleri uyarı hareketlerinin mimarı olan sendikalar, bu gerçek verilerle kamuoyunu aydınlatma, halkı ve çalışanları dinamik tutma, ülkesi ve insanı ile omuz omuza mücadele verme gibi çok önemli bir toplumsal görev ifa etmektedirler ve edeceklerdir.

TEKSİF ülkenin milleti ve bayrağı ile bölünmez bir bütün olduğuna yürekten inanmış insanların bir araya geldiği Sendikadır.

TEKSİF siyasi görüşten arınmış, çalışanın hak ve hukukunu her dönemde ve her platformda savunmayı amaç edinmiş ve bu yolda verilecek her mücadeleye baş koymayı azmetmiştir.

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu'nun 3 Aralık 1996 günü İstanbul'da yapılan toplantısında kabul edilen bildiride şöyle deniliyordu:

"Başkanlar Kurulumuz, işçi sınıfı ve sendikacılık hareketinin siyasal alandaki bağımsız gücünün demokratik bir biçimde geliştirilmesi ve güçlendirilmesi konusuna gereken önemi vermeye devam edecektir. İşçi sınıfımız ve TÜRK-İŞ siyasete ağırlığını koymalıdır. TÜRK-İŞ'in önderliğinde ve TÜRK-İŞ Genel Kurul kararları doğrultusunda bir siyasi partinin oluşturulması konusunun tüm Teşkilatlarımızda tartışılması sürdürülecektir".

TÜRK-İŞ tarafından 21 Aralık 1996 günü İstanbul'da düzenlenen "Türkiye'ye Sahip Çık!" Yönetici ve Temsilciler Toplantısı sonrasında yayınlanan bildiride ise şöyle deniliyordu:

"İşçi sınıfının sorunları yalnızca toplu iş sözleşmeleri ile çözülemez. Ülkemizin ve halkımızın temel sorunlarının çözüm yeri Parlamento'dur. Halkımız, çoğulcu, katılımcı ve demokratik parlamenter düzene olan inancını sürdürürken, Parlamento'da temsil edilen siyasi partilerin izledikleri yanlış politikalar nedeniyle, bu partilere olan inancını ve güvenini hızla yitirmektedir. Parlamento, zenginler kulübü olmamalıdır. Ülkemizde bugün bir siyaset boşluğu yaşanmaktadır. Bu boşluğu, halkımızın öncüsü ve umudu TÜRK-İŞ doldurmalıdır; başta işçi sınıfımız olmak üzere tüm çalışanlar doldurmalıdır. Türkiye nüfusunun yüzde 95'ini oluşturan işçi sınıfımız ve diğer çalışanlar,

TÜRK-İŞ MÜMESSİLLER HEYETİNDE PARTİ KURMA KARARI (1962)

YILDIRIM KOÇ
Genel Başkan Danışmanı

siyasete ve Parlamento'ya ağırlığını koymalıdır. İşçi sınıfı artık yönetilen değil, yöneten olmalıdır. TÜRK-İŞ, halkımızın nüfusunun yüzde 95'ini oluşturan işçilerin, memurların, emeklilerin, işsizlerin, küçük esnaf ve sanatkarların ve köylülüğün çıkarlarını koruyacak ve Türkiye'ye sahip çıkacak bir siyasi partinin oluşturulması çalışmalarına ağırlık ve hız vermelidir."

Saptayabildiğim kadarıyla, TÜRK-İŞ'in yetkili organlarında bir parti kurma konusundaki ilk ciddi tartışma 15 Ocak 1962 günü başlayan Mümessiller Heyeti toplantısında yapıldı.

TÜRK-İŞ Ana Tüzüğüne göre (M. 11), Mümessiller Heyeti, Konfederasyon'a bağlı birlik, federasyon ve sendika başkanlarından oluşuyor ve normal olarak yıl-

da bir defa toplanıyordu. Mümessiller Heyeti tavsiyelerde bulunabiliyor ve belirli koşulların yerine gelmesi durumunda, genel kurulun olağanüstü olarak toplanmasına karar verebiliyordu.

TÜRK-İŞ İcra Heyeti tarafından 15 Ocak 1962 günü başlayan Mümessiller Heyeti toplantısına sunulan raporda siyasi partilerin sendikacıları basamak yapmalarından yakınılıyordu.¹

"Teessürle arz etmek mecburiyetindeyiz ki, şimdiye kadar olduğu gibi, işçi arkadaşlarımız ve sendika liderleri seçimlerde basamak yapılmış; isimleri etrafında siyasi partilerce geniş yayınlar ve yankılar yapılan işçi adayları adeta seçilmemesinin temini için listelerin sonuna doğru itilmiştir."

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Seyfi Demirsoy, Mümessiller Heyeti toplantısı açış konuşmasında şunları belirtti:²

"Memleketimizde 15 Ekim 1961'de yapılan milletvekili ve senatör seçimlerinin neticeleri hepimizce malum olmakla beraber, bir noktaya tekrar dikkatinizi çekmek isterim. 620'ye yakın üyesi bulunan Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde işçi olarak sadece 2 değerli arkadaşımız bulunmaktadır. Siyasi partilerimiz; Millî Birlik Komitesince teşekkül ettirilen Kurulu Meclis'e tarafımızdan gönderilen temsilci miktarı kadar dahi azanın girmemesinde ittifak etmişler ve hatta direnmişlerdir. Bu hal bizi üzmeyle beraber, bizlerin bir siyasi fikir, daha açık bir tabirle, yeni bir siyasi parti etrafında toplanmamızın gerektiği hakikati-

nı gösterme yönünden bugünkü siyasi parti idarecilerine teşekkür etmeyi gerektirmektedir."

Tartışmalar sırasında söz alan Ziya Hepbir, işçilerin bir işçi partisinde birleşmelerini savundu; ancak bu konuda ki 41. madde engeline dik-kati çekti. Tüzüğün 41. maddesi şöyleydi: "TÜRK-İŞ kademelerinde vazife almış olan sendikacılar, siyasi parti seçimlerinde, dini ve ticari gayeler için, TÜRK-İŞ'teki ünvan ve salahiyetlerini kullanamazlar, aynı zamanda siyasi teşekküllerde vazife alamazlar ve ünvanlarını propaganda malzemesi yapamazlar, Yaptıkları takdirde Konfederasyon'daki vazifelerinden müstafi sayılırlar." Z.Hepbir, 13 Şubat 1961 tarihinde Türkiye İşçi Partisi'ni kuran İstanbul İşçi Sendikaları Birliği üyesi sendikaların yöneticilerinin konfederasyon Ana Tüzüğü'nün 41. maddesi hükmünü ihlal ettiğini ve bu nedenle Konfederasyon'daki görevlerinin düşmesi gerektiğini de belirterek, şunları söyledi :³

"TÜRK-İŞ Ana Nizamnamesinin 41. maddesine göre TÜRK-İŞ kademelerinde vazife almış olan sendikacılar siyasi seçimlerde vazife alamazlar ve ünvanlarını propaganda mevzuu yapamazlar. Bunu yaparlarsa Konfederasyondaki vazifelerinden müstafi sayılırlar. Genel Kurulda bu madde vazedildi ve yemin ettik. İşçi arkadaşların hak ve menfaatlerinden başka birşey düşünmeyecek, dedik. İstanbul'da İşçi Sendikaları Birliği Genel Kurulu toplandı. Bu üçüncü maddeyi tekrar ele aldık ve arkadaşlar anlayış gösterek ayrıldılar. Bunu Konfe-

derasyon'a da ilettik. Konfederasyon İdare Heyeti toplandı. 41. maddeyi Danıştay'a sordular. Şurayı Devlet, vatandaşla hükümet arasında çıkan ihtilafları koltarmaya bakar. Yoksa, birinci tefsir mercii değildir. Fakat hangi düşünce ile sordular, bilmiyoruz. Danıştay vazifesi olmadığını bildirdiler. Biz Konfederasyon'a, İstanbul'daki hadiseler malum, ne oluyoruz, diye sorduk. Konfederasyon, 41. maddenin tatbikini sağlayacağız, dediler. Bugün burda maalesef 41. maddenin tatbik edilmediğini gördük. Arkadaşlar, idareciler Ana Nizamnameyi çiğnerler, İcra Heyeti de bunları idare ederse, hepimiz ne olur, dedikten sonra, Yeni İstanbul Gazetesini protesto ederek cevap verdik."

Tutanaklar bundan sonra konuşmaları özetlemeye başlamış. Şöyle devam ediyor: Ziya Hepbir, "Demokratik sosyalizmi anlatarak öğdük. Komünizmi lanetledi. Partilere çatı ve işçinin bir işçi partis çatısı altında toplanmasının elzem olduğunu belirtti. 41. maddenin ölü madde olarak ilan edilmesini istedi."

Ethem Ezgü de işçilerin tek bir parti çatısı altında toplanmasını savundu;⁴ "seçimlerin neticelerinden bahsederek, kendisi de dahil olmak üzere politikacıların pisliklerinin kurbanı olduklarını beyanla, bundan böyle tek bir parti çatısı altında toplanmanın lüzumunu anlattı... Parlamentoda işçinin temsilcisinin çoğalmasını istedi."

Mehmet Alpdündar da benzer görüşler ileri sürdü;⁵

"partilerin, politika bezirganlarının işçiye karşı seçimlerde tutumunu ve seçimden sonraki tutumlarını anlattı. İşçinin kendi kendini kurtarması için ne lazımsa onu yapmanın elzem olduğunu beyan etti."

Bu tartışmalardan sonra bu konularda bir önerge verildi. Tutanakta bu gelişme şöyle anlatılmaktadır.⁶

"Divana verilen 72 imzalı taktir okundu. Taktirde, mevcut siyasi partilerden tamamiyle ümidini kesin işçi kütlemiz, bütünü ile aynı ideal ve prensiplere bağlı bir tek partinin çatısı altında bulunmaya artık karar vermiş bulunmaktadır; ancak, bu davranışımızı önleyici kesin hükmü bulunan TÜRK-İŞ Ana Tüzüğü'nün 41. maddesinin öncelikle halli gerekmektedir; hukuki kaidelere riayete ve mevcut şartlara uydukları nisbetle değer hükmü taşırlar; bu sebeple, sosyal ve ekonomik şartların bu maddenin vazedildiğinden bugüne kadar tamamı ile değiştiği ve yüksek meclisin, umumi temayülü gözönüne alarak, mezkur 41. maddenin tatbik mahiyeti kalmayan ölü madde olarak ilan edilmesini teklif ediyorum, demektedir."

"Celal Beyaz, hürriyetlere mani olan bir madde olduğundan ölü madde olarak ilanını talep etti. Aleyhinde konuşacak çıkmadı. Ahmet Aras, zaten maddenin 1957'den beri selahiyetli şahıslar tarafından çiğnendiğini belirterek, ölü madde olarak ilanına lüzum görmüyorum, dedi. İdare Heyeti adına Asutay, maddenin ölü madde olarak ilanı la-

zım gelen müjbirleri izah etti. Takrir reye sunuldu. Ölü madde olarak ilan edilmesi 141 rey ile kabul edildi."

Bu karar TÜRK-İŞ Ana Tüzüğü'ne aykırıydı. Tüzük'te Mümessiller Heyeti'ne Tüzüğün bir maddesini "ölü madde" olarak kabul etme ve işlevsiz kılma yetkisi verilmişti. Bu girişim sonrasında bir siyasal parti kurulmuş ve TÜRK-İŞ yöneticileri bu partide görev almış olsalarda, açılacak bir dava ile bu madde işletilebilirdi.

Mustafa Ertuğrul yaptığı konuşmada, "siyasi topluluklardan, partilerden bahsederek, kendi işçi kardeşlerimizi destekleyelim, başkalarından bize fayda yok" dedi.⁷

Kenan Durukan ise parti girişimine karşı çıktı. K. Durukan, "siyasi parti kurma teklini tenkit etti; mali sıkıntıdan bahsederken büyük imkanlar isteyen partililik nasıl bağdaşabilir" dedi.⁸

Seyfi Demirsoy, bu tartışmalara şu şekilde yanıt verdi.⁹

"Şimdi, çeşitli partilere mensupsunuz, ben size söyleyeyim. Bir Halk Partili işçiye Demokrat Partisi'ne, Adalet Partisi'ne rey verdirebilir misiniz? Verdirmek kudretinde misiniz? Değil. Bir Adalet Partili işçiye Cumhuriyet Halk Partisi'ne rey verdirebilir misiniz? Verdiremezsiniz ve siyaset o kadar hassastır ki, ver, dedin, şu partiyi destekle, dediğin anda sendikacılık orada tükenmiştir; acze düşer, kuvvetsizliğe düşer ve yapamadık, der.

"Biz seçimlerde, buna rey ver, demedik. Hiçbir mey-

danda nutuk çekmedik. Hatta seçim günü rey bile vermedik. Çektik, gittik Yunanistan'a. Yapamazdık. Çünkü yaptık mı, bu işin neticesi gelmelidir. O kuvveti görmedik kendimizde. Konfederasyon Başkanı, İcra Heyeti şu partiye rey vereceksin, dediği halde, o zaman Konfederasyon Başkanı'nın, İcra Heyetinin, sendika başkanının durumu ne olur efkarı umumiye nezdinde? İşte onun için uğraşıyoruz. Kendi siyasi hedefimizde tek bir siyasi kuvvet olabilmek için uğraşıyoruz."

Bu dönemde çalışanlar arasında önemli çıkar farkları vardı; farklı siyasal eğilimleri olan işçilerin ortak çıkarlar doğrultusunda birlikte mücadeleye girme eğilimi belirleyici değildi; işçilerin büyük bir bölümü, 27 Mayıs İhtilali ile devrilen Demokrat Parti'yi destekliyordu. Mümessiller Heyeti'nde alınan bu karar, işyerlerindeki işçilerin genel bir eğiliminin değil, 15 Ekim 1961 seçimlerinde belirli siyasal partilerden Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne girmeyi umut eden sendikacıların bu siyasal partilere tepkilerinin sonucuydu. Bu karar sonrasında Sosyal Güvenlik Partisi, Türkiye Çalışanlar Partisi veya Çalışanlar Partisi adını alacak bir partiyi kurma doğrultusunda çeşitli temaslarda yapıldı. Aydınlarla işbirliği içinde bir tüzük ve program hazırlanmaya çalışıldı. Ancak tabandan böyle bir talebin ve bu konuda ciddi bir desteğin gelmeyeceğinin anlaşılması üzerine ve diğer bazı nedenlere bağlı olarak, Çalışanlar Partisi kurulamadan bu çalışmalara son verildi.¹⁰ Türkiye Çalışanlar Partisi girişimi,

başlangıç hazırlıkları ve programı itibarıyla Türkiye İşçi Partisi'nden daha düzenli ve sistemliydi. Ancak bu gibi çalışmalarda asıl önemli olan taban desteği bu girişimde de yoktu. Günümüzdeki tartışmaları TÜRK-İŞ tarihinde yer alan girişimlerden ayıran temel fark, tüm çalışanları birleştiren böyle bir ihtiyacın ortaya çıkması, bu ihtiyacın tabanda hissedilmesi ve konunun yaklaşık 5 yıldır işyerlerinde, şubelerde, sendikalarda ve TÜRK-İŞ'te tartışılıyor ve olgunlaştırılıyor olmasıdır.

1 TÜRK-İŞ, Mümessiller Heyeti Tutanakları, 1962, s. 21 (Çoğaltma).

2 TÜRK-İŞ, adı geçen belge, s. 2.

3 TÜRK-İŞ, a.g.b., s. 39.

4 TÜRK-İŞ, a.g.b., s. 43.

5 TÜRK-İŞ, a.g.b., s. 43.

6 TÜRK-İŞ, a.g.b., s. 44.

7 TÜRK-İŞ, a.g.b., s. 51.

8 TÜRK-İŞ, a.g.b., s. 52.

9 TÜRK-İŞ, a.g.b., s. 61.

10 Bazı araştırmacılar yanlışlıkla Türkiye Çalışanlar Partisi'nin kurulduğunu ileri sürmektedir; ancak bu doğru değildir. "Mümtaz Soysal, Partinin programını hazırlamakla görevlendirilmiştir. Hatta partinin ismi dahi tesbit edilmiştir: Türkiye Çalışanlar Partisi. Nitekim, Parti, 11.2.1961 tarihinde kurulmuştur. Partinin kuruluş toplantılarına üniversite öğretim üyeleri, çok sayıda sendikacı, aydın kişiler katılmışlardır. Netice olarak, Türkiye Çalışanlar Partisi, kuruluşundan hemen bir ay sonra, 7.3.1961 tarihinde (Merkezi Ankara'da bulunan Sosyalist Partiye iltihak kararı vererek) iftihar etmiştir." A. Ağralı, S. Günümüze Kadar Belgelerle Türk Sendikacılığı, İstanbul, 1967, s. 110-111). "Türk işçi hareketinin meydana getirdiği bir parti olarak kurulması düşünülen siyasi parti TIPTen bir yıl sonra (11.1.1962) Türkiye Çalışanlar Partisi adı altında kurulmuşsa da bu parti de... işçi sınıfının temsilcisi vasfını kazanamamıştır." Kutai, Dr. G., Teşkilatlanma Sorunları ve Başlıca Faaliyetleri Açısından Türkiye'de İşçi Sendikacılığı (1960-1968), İ.Ü. İktisat Fakültesi Yay. No. 393, İstanbul, 1977, s. 222. "Netice olarak, Türkiye İşçi Partisi ile birleşmeye muvaffak olamayan Çalışanlar Partisi 7.3.1962 tarihinde kendini fesh etmiştir." (Karahan, Ö., Türkiye Sendikacılık Hareketi İçinde Zonguldak Maden İşçileri ve Sendikası, Z.M.-İŞ Yay., Ankara, 1978, s. 641.)

TÜRKİYE'DE ÇALIŞAN ÇOCUKLAR: KÜRESELLEŞME OLGUSU VE GÜMRÜK BİRLİĞİ AÇISINDAN BİR DEĞERLENDİRME (V)

ÖZCAN KARABULUT

TÜRK-İŞ Çalışan Çocuklar Bürosu Müdürü

3.1. Küreselleşme Sürecinde Kayıt Dışı Ekonomi ve Çalışan Çocuklar

Son yıllarda Türkiye'de çeşitli kesimlerin üzerinde durduğu tartışma konularından biri de kayıt dışı ekonomi ve boyutları olmaktadır. Kayıt dışı ekonomi ile ilgili çeşitli tanımlar yapılmakta, "gizli ekonomi", "gayri resmi ekonomi", "yeraltı ekonomisi" gibi adlarla da ifade edilmektedir. Kayıt dışı ekonomiyle ilgili yapılan çeşitli tanımların ortak yanı, kayıt dışı ekonomi kapsamındaki çalışmanın, mal ve hizmet üretiminin büyük bir bölümünün yasadışı faaliyetlerden oluşmasıdır.

Vergi kaçakçılığından sigortasız çalışmaya, kaçakçılıktan tefeciliğe, işportacılıktan fason üretime çok geniş faaliyetleri kapsayan kayıt dışı ekonomi, resmi (kayıtlı) ekonomiye paralel olarak "ikinci" bir ekonomi oluşturmuştur.(...) Kayıt dışı ekonomi faaliyetleri ev ekonomilerince ihtiyaçları gidermek için yapıldığı sürece yasal, ancak üretime yönelik ve gelir elde etmeyi amaçlıyorsa yasadışı olmaktadır. (Özsoylu, 1996)¹

Prof. Dr. Osman Altuğ, kayıt dışı ekonomiyi, ekonomiyi düzenleyen yasalara ve yönetmeliklere aykırı olarak gerçekleştirilen belgeye bağlanmamış faturasız satışlar, sigortasız işçi çalıştırılması vb. ekonomik boyutlarını ortaya koyması bakımından çarpıcıdır. Buna göre, 1994 yılında Türkiye'de kayıt dışı ekonominin işlem hacmi kendi deyişiyile 1 trilyar (katrilyon) dolayındadır. Aynı yıl kayıt dışı ekonominin ulusal gelire oranı ise % 34'tür. Bu oran gelişmiş ülkelerde % 10'lardadır. Altuğ, dünyadaki küreselleşme nedeniyle Türkiye'de kayıt dışı ekonominin boyutlarının gerçekte daha da büyük boyutlarda olabileceğini ifade etmektedir. Nitekim Laleli-Aksaray bölgesindeki "barvul ticareti"nin

10 milyar dolar düzeyinde gerçekleştiği yolundaki iddialar ve 1995 yılında Türkiye'nin ihracatının 21.6 milyar dolar olarak gerçekleştiğine dikkat edilecek olursa, Altuğ'a hak vermemek elde değildir.

Kayıt dışı mal ve hizmet üretiminin yoğun olarak yapıldığı sektörler; tarımdan inşaatla, evlerde imalat işi yapanlardan işportacılar, ticarethane çalışanlarından atölye çalışanlarına kadar geniş bir yelpazeyi oluşturmaktadır. Enformel sektörde yer alan küçük işletmeler kayıt dışı çalışmaya, kayıt dışı işçi çalıştırmaya daha uygun işletmelerdir. Başka bir anlatımla, küçük işletmeler fason üretim yapabilme yapılarıyla enformelleşme için uygun potansiyel özelliklere sahiptirler. Bundan önceki bölümlerde üzerinde durulduğu gibi çocuk ve genç işçiler küçük işletmelerde uzun çalışma süreleri, düşük ücret koşullarında yaygın olarak çalıştırılmakta olup, işçi sendikalarının buralarda örgütlenmede önemli zorlukları vardır.

İşyerlerinde çalıştırılan işçi sayısına bağlı olarak getirilen zorunlu tasarruf (çalışanlardan yapılmakta olan tasarruf kesintilerine son verilmesine öngören yasa teklifi, 28.8.1996 tarihinde TBMM Genel Kurulu'nda kabul edildi. Ancak, Cumhurbaşkanı yeniden görüşülmek üzere yasa teklifini TBMM'ye gönderdi.), konut edinme, Savunma Sanayi'ni Destekleme, Sosyal Yardımlaşmayı ve Dayanışmayı Teşvik Fonu gibi kesimlere getirilen ek yükümlülükler nedeniyle işletmeler küçültmekte, yani işletmeler açılmaktadır. İşyerleri, işçi sayısına bağlı olarak, işyeri hekimini bulundurma, meslek lisesi öğrencilerine beceri eğitimi yaptırma gibi yerine getirmeleri gereken yükümlülüklerine ek olarak getirilen yükümlülükler nedeniyle işyerlerini yapıpçı olarak küçültmektedir.

İşletmelerin yapay olarak küçültülmesi, kayıtlı işletmeler, vergisini, sigortasını ödeyerek yasal yükümlülüklerine uyan işletmeler için haksız rekabet anlamına gelmektedir. Yasal yükümlülüklerine uymayan, vergisini, sigortasını ödemeyerek maliyet düşüren işletmeler diğer işletmelerle rekabette bir üstünlük sağlamaktadır. Vergisini, sigortasını ödeyen, kısaca yasal yükümlülüklerini yerine getiren işletmeler bu durumu "istihdam vergisi" olarak nitelemektedir. Devletin bu duruma ilgisiz kalması nedeniyle küçük işletmelerin toplam işletmeler içindeki oranı gitgide artmaktadır.

Türkiye genelinde 1-100 arasında işçi çalıştıran işyerlerinin oranı % 99.1'e varmaktadır. Sadece 1-19 işçi çalıştıran küçük işyerleri dikkate alındığında ise bu oran % 96.8'e ulaşmaktadır. Küçük ve orta boy işyerleri toplam istihdamın % 41'ini, üretimin % 26'sını ve katma değerini ise % 25'ini yaratmaktadır. (Ekin, 1996)²

Görüldüğü gibi, yukarıda verilen oranlar, KOBİlerin ülke ekonomisi ve imalat sanayiinde sahip oldukları pay açısından önemlidir.

Bazı çevrelerin kayıt dışı ekonomiyi "sosyal bir subap" olarak görmelerine karşın, kayıt dışı ekonominin büyümesi, resmi istatistiklerin yanlış çıkması, kaynakların verimsiz alanlara kayması, kamu gelirlerinin azalması vb. pek çok olumsuzluğa yol açmaktadır. Bununla birlikte, konumuz itibarıyla kayıt dışı ekonominin büyümesinin olumsuz yanı, çalışanların sendikası, sosyal güvensiz, işçi sağlığı ve iş güvenliğine uygun olmayan koşullarda çalışmaları ve kayıt dışı faaliyet gösteren işletmelerin artan bir biçimde çocuk işgücüne olan gereksinimidir.

Resmi rakamlara göre yapılan hesaplamalar sonucu 2,5 milyon civarındaki ücretli, hiçbir güvenceye sahip olmadan enformel sektörde (kayıt dışı) çalışanlardır. Ayrıca bu rakamın enformel sektörde çalışanlar için minimum rakam olduğu vurgulanmalıdır. (Özsoylu, 1995)³

İşyerlerinin küçük ve basit hizmetleri gerçekleştirmesi çocuk çalıştırmada en önemli etken olmaktadır. İşletmeler büyüdükçe çocuk çalıştırma azalmaktadır. Ancak orta ölçekteki işletmelerin fason çalıştırma yolu ile küçük işletmelerdeki çocuk

işgücünden dolayı biçimde yararlanmaları söz konusudur. (Lordoğlu, 1995)⁴

Son yıllarda kayıt dışı sektör büyürken, başta İstanbul olmak üzere büyük kentlerde farklı sektörlerde özellikle küçük işletmelerde kadın, genç ve çocuk işçiler yasal düzenlemelere, sosyal güvenlik haklarına uymayan koşullarda çeşitli risk ve tehlikelerle karşı karşıya çalışmaktadırlar. Özellikle İstanbul'daki küçük ve orta ölçekteki işletmelerin sayısı, toplam istihdam içindeki payı, çalışanların ve çalışan çocukların çalışma ortamları, mekânları düşünüldüğünde ortaya olumsuz bir tablo çıkmaktadır.

Türkiye Deri-İş Sendikası tarafından İstanbul Valiliği ve Eminönü İlçesi Belediye Başkanlığına 1993 yılında yazılan bir yazıda, sendika işkoluna giren Gedikpaşa ve Beyoğlu semtlerinde faaliyet gösteren 10 bine yakın kundura atölyesinde çalışan yaklaşık 60 bin dolayındaki çalışanın sağlıksız ortamlarda çalışıldığı, kullanılan kimyasalların tehlikeli hastalıklara yol açtığı, çocuk yaştaki işçilerin durumunun çok kötü olduğu, kullanılan kimyasalların yangın tehlikesi taşıdığı hususlarına yer verilmiştir. Ancak bu işkolunda bugüne kadar gerekli önlemler alınmamış olup, gazetelerde çok zaman bu işkolundaki sağlıksız koşullardan kaynaklanan çeşitli meslek hastalıkları ve iş kazalarından dolayı ölüm, hastalık ve yaralanmalara rastlanılmaktadır.

Prof. Dr. Osman Altuğ **Kayıt Dışı Ekonomi** adlı kitabında İtalya'daki kayıt dışı ekonomiyi incelerken kadın ve çocuk işçilerin çalışma koşullarını, "Öncelikle Kadın ve Çocuklar" alt başlığında değerlendirmektedir. Günümüzde Türkiye'de, özellikle İstanbul'da çalışan çocukların çalışma koşullarıyla 1970'li yıllarda İtalya'nın çeşitli bölgelerinde çalışan çocukların çalışma koşulları büyük benzerlik göstermektedir. Yapılan değerlendirmede, Napoli'de yaşayan 6-7 yaş grubuna ait çocukların sömürülmelerine ilişkin gazete haberleriyle İngiliz fabrikalarındaki denetçilerin 140 yıl öncesine ait raporların birbirini tutması dikkat çekicidir. Bu durum, 2000'li yıllara doğru Türkiye'de başta İstanbul olmak üzere büyük kentlerde deri, tekstil, metal vb. sektörlerde çalışan çocukların karşı karşıya bulundukları risk ve tehlikelerin muhtemel trajik sonuçlarına işaret etmesi

bakımından üzerinde durulmasını gerektirmektedir.

Bazı çevreler tarafından Türkiye'nin Gümrük Birliği'ne girmesinin, kayıt dışı ekonominin büyümesini durduracağı doğrultusunda görüşler ileri sürülmesine karşın işyerlerinin kayıt dışına çıkma, dolayısıyla sosyal açıdan kapsam dışına çıkma eğiliminin sürdüğü, kayıt dışı ekonominin büyümesini durduracak önlemlerin alınması yolunda politik bir eğilim görülmemektedir. Yaygın düşünce, Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne Gümrük Birliği ile girmesinin kısa erimde önemli kazançları barındırdığı biçimindedir.

3.2 Gümrük Birliği Sürecinde Çalışan Çocuklar

Bilindiği gibi, Türkiye, Avrupa Birliği'ne tam üye olmadan Gümrük Birliği'ne giren dolayısıyla Avrupa Birliği ülkelerinin yükümlülüklerine uymak zorunda kalan, Avrupa Birliği'ne tam üye olamadığı için bir anlamda kendi isteği ile Sosyal Avrupa'dan dışlanan ilk ve tek ülke konumundadır. Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne Gümrük Birliği ile birlikte girmesini olumlu karşılayan kesimler olmakla birlikte, toplumun geniş bir kesimi bu durumun Türkiye'nin aleyhine olduğu, önemli sakıncalar getirdiği noktasında birleşmektedir. Gümrük Birliği ile başlayan süreç Türkiye'nin genel ekonomik durumunu, işgücü yapısını, KOBİ'leri, sendikaları, çalışan çocukları, özetle toplumun her kesimini yakından etkilemesi doğaldır. Bu bölümde, konuyla ilişkili olarak Gümrük Birliği'nin Türkiye ekonomisi, çalışma yaşamı ve işgücü piyasası, dolayısıyla çocuk işgücü üzerindeki muhtemel olumsuz etkileri irdelenmeye çalışılmaktadır.

Türkiye'nin ekonomik güçlükleri (makro-ekonomik dengesizlikler, yüksek enflasyon, faiz oranlarının yüksekliği, yatırım yetersizliği, kamu finansman açıklarının büyüklüğü), işgücü maliyetlerindeki dengesizlikler, istihdamı olumsuz etkileyen ve bir çeşit istihdam vergisine dönüşen aşırı yükler vb. ile Gümrük Birliği'nden beklenen olumlu sonuçlara ulaşmak olası değildir. (Bircan, 1996)⁵

Türkiye'nin Gümrük Birliği'ne girmesiyle birlikte, uluslararası kuruluşlar mallarını hiçbir engelle karşılaşmadan Türkiye pazarına serbestçe pazarlayabilme olanak-

larına sahip olmaktadır. Buna karşılık Türkiye kendi "ucuz işgücü"nün Avrupa'da dolaşımını sağlayacak olanaklara sahip değildir.

Gümrük Birliği'ne girilmesi ithalatın artmasına; buna karşılık, tekstil ve imalat sanayiinin bazı sektörleri dışında Türkiye'nin rekabet gücü bulunmadığından, dolayısıyla Avrupa Birliği pazarına yönelik ihracatı artırma şansı az olduğundan, bu durum, Türkiye'nin ödemeler dengesi açığının büyümesine neden olabilecektir. Gümrük Birliği ile zaten en aza indirilmiş olan tarıma destekte yok olacaktır. Tarım ve hayvancılık gibi bu ülkenin potansiyeli, küreselleşme adı verilen sermayenin dünyaya hakimiyetine artırma hatırına yok edilecektir. Bu sonuca da yine Türkiye insanı katlanacak ve tarım emekçileri katmerli biçimde mağdur olacaklardır. (Petrol-İş, 1996)⁶

Nitekim, ilk dokuz ayını geride bıraktığımız Gümrük Birliği sürecinde ihracat azalmış, ithalat artmış, Türkiye'de ödemeler dengesi açığı büyümüştür.

Küçük ve orta ölçekli sanayimiz ileri teknolojiye sahip değildir. Ayrıca, teknolojinin gelişmesi yönünde mali ve teknolojik destek yoktur. Türkiye Avrupa Birliği'nin üyesi olamadığı için birtakım destek fonlarından da yararlanamamaktadır. Bu koşullarda, küçük ve orta ölçekli işletmelerin uluslararası kuruluşlarla rekabete girmekte, Avrupa Birliği ülkelerinin rekabeti karşısında bugünkü durumlarını bile korumakta zorlanacakları açıktır. Uluslararası kuruluşlarla birleşen, teknolojilerini yenileyebilen işletmelerin rekabet şansı artacak, bunları gerçekleştiremeyen KOBİ'ler kapanma tehlikesini yaşayacaklardır. Görüldüğü gibi, Gümrük Birliği'nin kısa ve orta erimde en olumlu etkisi istihdamın daralmasıdır.

(Devam Edecek)

- 1 Özsoylu Ahmet Fazıl, Türkiye'de Kayıtdışı Ekonomi, Bağlam, Mart 1996.
- 2 Ekin Nusret, Küreselleşme ve Gümrük Birliği (Rekabet Gücüne Sosyal Boyutlu Bir Yaklaşım), İTO, 1996.
- 3 Özsoylu Ahmet Fazıl, Türkiye'de Kayıtdışı Ekonomi, Bağlam, Mart 1996.
- 4 Lordoğlu Kuvvet, "Oyun Yerine İş: Çocuk Çalışması", Çalışan Çocuklar İlköğretim Müfettişlerini Bilgilendirme Semineri, İnsan Kaynağını Geliştirme Vakfı, Haziran 1995.
- 5 Bircan İsmail, "Gümrük Birliği'nin Türk İşgücü Piyasası Üzerindeki Muhtemel Etkiler", Friedrich Ebert Vakfı, 16 Mart 1996, (Yayımlanmamış Bildiri)
- 6 PETROL-İŞ, Gümrük Birliği'nin de Yüklü İşçiye ve Yoksula, Eğitim Yayınları 1996.

TÜRK-İŞ

**Türkiye'ye Sahip Çık,
Demokratikleşme İçin,
Mücadele Et.**

MITİNGİ

**5 OCAK 1997
ANKARA**

ALANLARA

- TÜRK-İŞ'in düzenlediği "Türkiye'ye Sahip Çık! Demokratikleşme İçin Mücadele Et!" mitingine yaklaşık 300 bin kişi katıldı. Mitinge siyasi partiler ve kitle örgütlerinden de destek geldi.
- Mitingde bir konuşma yapan TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral 700 bin kamu çalışanının 1997 yılında yapılacak sözleşmelerde taleplerinin karşılanmaması durumunda tepkilerinin sert olacağını söyledi.

SİĞMADIK

- Mitinge katılmak için yurdun dört bir yanından Ankara'ya gelen işçiler Hipodrum alanında toplanarak yürüyüşe geçtiler. Kortej yaklaşık iki saat süren bir yürüyüş sonunda Kızılay Meydanı'na ulaştı.
- Yürüyüş boyunca "Ankara Ankara Duy Sesimizi, Bu Gelen İşçinin Ayak Sesleri" "Şalter İnecek Hacı-Bacı Gidecek" sloganlarıyla yürüyen işçiler Kızılay'a "Dağ Başını Duman Almış" marşıyla girdiler.

TÜRK-İŞ TARİHİNE ŞANLI BİR SAYFA DAHA

TÜRK-İŞ tarafından 5 Ocak 1997 günü Ankara'da düzenlenen "Türkiye'ye Sahip Çık! Demokratikleşme İçin Mücadele Et!" yürüyüş ve mitingi, katılanların çokluğu ve coşkusuyla TÜRK-İŞ'in tarihine şanlı bir sayfa olarak geçti.

Sabahın erken saatlerinde Hipodrumda toplanan işçiler ve diğer örgütler düzenli bir kortej oluşturarak yürüyüşe başladılar.

Yürüyüş boyunca "Ankara Ankara Duy Sesimizi, Bu Gelen İşçinin Ayak Sesleri", "Vur Vur İnlesin Hacı-Bacı Dinlesin", "Hacı-Bacı Dediler

Hakkımızı Yediler.", "Hükümet Şaşırma, Sabrımızı Taşırma", "Şalter İnecek, Hükümet Gidecek.", "TÜRK-İŞ Nerede Biz Oradayız.", "Kahrolsun IMF, Bağımsız Türkiye", "İşçiyiz, Güçlüyüz, Kazanacağız" sloganları atıldı.

Hipodrum Önünden başlayan yürüyüş Gar önünden Sıhhiye köprüsüne, oradan da Radyoevi önünden Kızılay'a doğru devam etti.

Kızılay'da "Dağ Başını Duman Almış" marşıyla giren kortej bir anda Kızılay'ı tamamen doldurarak görülmemiş bir izdiham yarattı.

Yürüyüş kortejinin başın-

Demeği olmak üzere birçok kuruluşun başkan ve yöneticileri yer aldı.

Kortejin arka tarafında ise mitinge destek veren diğer siyasi partiler ve demokratik kitle örgütleri temsilcileri yer aldılar.

Güvenlik güçlerinin yanı sıra işçilerin de güvenlik önlemi alması sayesinde mitingde üzücü hiçbir olay meydana gelmedi.

Yürüyüş ve miting başta NTV televizyonu olmak üzere bazı televizyon kanalları tarafından canlı olarak yayımlandı. Basının mitinge olan ilgisi çok fazla oldu.

da başta TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral, Genel Sekreter Şemsi Denizer, Genel Mali Sekreter Enver Toçoğlu, Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç ve TÜRK-İŞ'e bağlı sendikaların Genel Başkan ve Yöneticileri yer aldı. Genel Teşkilatlanma Sekreteri Sabri Özdeş ise en öndeki ses araçından yürüyüşü ve mitingi yönetti.

Yürüyüş kortejinin başında yürüyen yöneticilerimizin yanında CHP, DSP, ANAP gibi siyasi partilerin yöneticileri ve milletvekilleri ile başta KESK ve Atatürkçü Düşünce

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral:

**“GÜN, ‘TÜRKİYE’DE TÜRK-İŞ VARDIR’
DEDİRTME GÜNÜDÜR”**

“Hükümete soruyorum; hangi taşın üstüne taş koydunuz da, işçi için, memur için, emekli için, işsiz için, köylü için, küçük esnaf için ne yaptınız da, biz size karşı çıktık, biz size destek olmadık?”

Mitingde son konuşmayı TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral yaptı. Konuşması sık sık sloganlarla kesilen Meral coşkulu kitleye seslenirken "Türkiye'ye sahip çıkmak için, halkımızın dertlerine çare bulabilmek için meydanlardayız" dedi.

Meral, mitingde şu konuşmayı yaptı:

"TÜRK-İŞ'e bağlı Sendikalarımızın Değerli Yöneticileri ve Üyeleri,

Mitingimizi Onurlandıran Kuruluşların Değerli Yöneticileri ve Üyeleri,

Türkiye'nin Dört Bir Tarafından Gelerek Türkiye'ye Sahip Çıkan Değerli Kardeşlerim,

Basınının ve Televizyon Kanallarının Değerli Çalışanları

Hepinizi TÜRK-İŞ adına en derin saygı ve sevgilerimle selamlıyorum.

Bugün yüzbinlerce işçi, memur, emekli, işsiz bu meydanda niçin toplandı? İnsanlarımız niçin, yüzlerce kilometre yol gelerek, bu meydanı doldurdu? Niçin buradayız? TÜRK-İŞ niçin burada?

Türkiye'ye sahip çıkmak için,

halkımızın dertlerine çare bulabilmek için meydanlardayız. Demokratik ve laik sosyal hukuk devletine sahip çıkmak için buradayız. Mustafa Kemal Atatürk'e ve onun temsil ettiği çağdaş uygarlık anlayışına sahip çıkmak için buradayız. Devletimizi ele geçirmek isteyen çetelere, aşiret reislerine karşı devletin gerçek sahibi olduğumuzu göstermek için buradayız. Fakirimiz çöplüklerden ekmek toplamasın diye buradayız. Emeklimiz, ucuz ekmek kuyruğunda Hakkın rahmetine kavuşmasın diye bu meydanlardayız. Memurumuz aybaşını iple çekmesin, çocuğuna harçlık veremeyip mahçup olmasın, bakkalın kasabın önünden başı dik geçebilsin diye buradayız. Köylümüz ürettiğinin karşılığını

alabilsin diye bu meydanlardayız. Gençlerimiz kahve köşelerinde pineklemesin, insanca şartlarda geçimini sağlayacak bir işe kavuşabilsin, işsizlere iş bulunsun diye buradayız. Küçük esnafımız dükkanını sifatsız kapamasın diye meydanlardayız. İşçimiz, insanca yaşama ve çalışma şartlarına kavuşsun diye buradayız. Hastanelerde ameliyat için aylarca sıra beklemeyelim diye, hastalar hastanelerde rehin tutulmasın diye meydanlardayız. Herkese eğitim imkanı sağlansın, çocuklarımız okula giderken defteri-kitabı-önlüğü tamam olsun diye buradayız. Türkiye'ye, ülkemize, halkımıza, devletimize sahip çıktığımız için meydanlardayız ve meydanlarda olmaya devam edeceğiz.

Değerli Arkadaşlarım,

Bu hükümet sorun çözmemiştir, sürekli yeni sorun üretmiştir. Enflasyonu yüzde 10'lara indireceğim sözünü verenler, enflasyonu üç haneli rakamlara tımandırmaktadır. İşçiyi, memuru, emekliyi enflasyona ezdirmeyeceğim sözünü verenler, halkın kullandığı mallara her gün zam yapmaktadır. Adil düzen bu mudur? Adil düzen, verdiği sözleri iktidara geldiğinde unutmak mıdır?

İşsizliği aza indireceğim sözünü verenler, işsizliği her geçen gün daha da artırmaktadır. Uygulanan politikalarla, tarım ve hayvancılık çökertilmektedir. Köylü, ekmek bulmak umuduyla şehirlerle göçmektedir. Köyler boşalmaktadır. Özelleştirme adı altında sürdürülen yağma ve talanla, binlerce işçi işten çıkarılmaktadır. Mecburi emeklilik yeniden gündemdedir. Adil düzen bu mudur? Adil düzen, iktidara gelince verdiği sözlerin tersini yapmak mıdır? Adil düzen, sahte sinavlar düzenleyip, 100 bin dar gelirliye sahte umutlar

dağıtıp, sonra kendi yakınlarını işe almak mıdır?

Hırsızlıklar, yolsuzluklar, rüşvet artarak sürmektedir. Hükümet, yolsuzlukların üstüne gitmemekte, aksine bunları örtmeye çalışmaktadır. Dün Meclis'te yolsuzluklar konusunda soruşturma açılması önergesi verenler, bugün kendi önergeleri aleyhinde oy kullanmakta, soruşturma açılmasını önlemekte, zanlıları affetmektedir. Dürüstlük bu mudur? Adil düzen hırsızları korumak mıdır?

Çeteler ve aşiretler devleti ele geçirmeye çalışmaktadır. Bazı siyasilere, devletimizi şahsi çıkarları için kullanmaya ve maceralara sürüklemeye çalışmaktadır. Hükümet bu konularda henüz ciddi bir soruşturma bile başlatmamıştır. Devlete sahip çıkmak bu mudur?

Dün bizimle birlikte özelleştirmeye yağma ve talan diyenler, bugün yağmanın ve talanın sancaktarlığını yapmaktadır, kendi çevrelerine devletin imkanlarını peşkeş çekmektedir. Adil düzen bu mudur? Tüyü bitmemiş yetimin hakkını korumak bu mudur?

Dün bizimle birlikte vergi adaletinden söz edenler, bugün zenginlerin vergi borçlarını affetmeye çalışmaktadır, SSK'nın sigorta prim alacaklarının faizini affetmeye çalışmaktadır. Adil düzende alınterine saygı bu mudur? Çalışana sahip çıkmak bu mudur?

Dün bizimle birlikte iş güvencesinden yana olduklarını söyleyenler, bugün işyerlerinden işçi çıkartmaya çalışmaktadır. Dürüstlük bu mudur?

Dün bizimle birlikte zorunlu tasarrufa karşı çıkanlar, dün rantiyeciler diyerek faizcileri eleştirenler, bugün rantiyelere Aralık ayında 462 trilyon lira iç borç ödemekte, ama bizim zorunlu tasarruflarımızın üstüne yatmaya çalışmaktadır.

Değerli Arkadaşlarım,

Bu memlekete tek çivi çakmamış adamlar, bugün memleketin çivisini sökmektedir. Özelleştirme adı altında sürdürülen yağma ve talanla, sendikalar zayıflatılmakta, işçiler köleleştirilmekte, işsizlik artırmaktadır.

Terör sürmektedir, faili meçhul

cinayetler sürmektedir. Terör yüzünden enflasyon azmakta, demokratikleşme gecikmektedir. Faili meçhul cinayetler yüzünden hukuk devleti zedelenmektedir. Devletimizin güvenliği çetelere ve aşiretlere ihale edilmek istenmektedir.

Hükümete soruyorum: Hangi taşın üstüne taş koydunuz da, işçi için, memur için, emekli için, işsiz için, köylü için, küçük esnaf için ne yaptınız da, biz size karşı çıktık, ne size destek olmadık?

Hükümete soruyorum: Devleti soyanlara engel olmaya çalıştınız da size karşı mı çıktık? Az kazandıktan az, çok kazandıktan çok vergi alacağınız da, biz mi engel olduk? Yatırım yaptınız da, engelledik mi? Milletvekillerinin dokunulmazlığının kötüye kullanılması engellemeye çalıştınız da, karşınızda bizi mi buldunuz? Yargı bağımsızlığını savundunuz, basın özgürlüğünü genişlettiniz, SSK'yı düzelttiniz de, sizi eleştirdik mi? 12 Eylül Anayasasını değiştirecektiniz, çalışma mevzuatınızı onaylanmış ILO Sözleşmeleri ile uyumlu hale getirecektiniz de, biz mi karşı çıktık? Halkımızı karamsarlığa ve umutsuzluğa biz mi ittik? Türkiye'nin güvenliğinin bekçisi askeri-mize verdiğiniz yetersiz zammı emekliye ve memura da verecektin de, biz mi engel olduk? İş güvencesi sağlayacaktın, işsizlik sigortası kuracaktın da, biz mi engelledik? Taşeronluğu durduracaktın, kaçak çalışmayı önleyecektin, muvakkat ve mevsimlik işçilere kadro verecektin de, TÜRK-İŞ'in tepkisiyle mi karşılaştın? Kaddafi'nin hakaretlerine onurlu bir tepki gösterecektin de, biz engel olduk diye mi başını öne eğip sustun?

Değerli Arkadaşlarım,

Hepinize tekrar soruyorum. Bugünkü Hükümetten memnun musunuz? Bu Hükümet ülkemizin sorunlarını çözebilir mi? Bu Hükümet, hırsızlıkları, yolsuzlukları, rüşveti önleyebilir mi, çetelerin ve aşiretlerin üstüne gidebilir mi?

TÜRK-İŞ tüm bu sorunlarımızın çözümünü için mücadele etmektedir etmeye devam edecektir. Siyasi istikrar sağlanmadan, ekonomik istikrar sağlanamaz, bu sorunlar çözülemez. Halkımız, sözüne güvenilir bir Hükümet istemektedir. Halkımız temiz siyaset istemektedir. TÜRK-İŞ halkımızın bu taleplerinin takipçisidir.

- 12 Eylül Anayasası ve diğer anti-demokratik mevzuat değiştirilmelidir.

- Devletimizin güvenliği yalnızca resmi ve meşru güvenlik güçlerimizce sağlanmalı, çeteler temizlenmeli, aşiretler silahsızlandırılmalıdır.

Terör ve faili meçhul cinayetler önlenmelidir.

- Doğu ve Güneydoğu'nun sorunlarına öncelik tanınmalı, etnik kökeni ne olursa olsun, tüm halkımızın kardeşçe birlikte yaşamasının şartları yaratılmalıdır.

- Enflasyon kontrol altına alınmalıdır.

- İşsizlik azaltılmalıdır. İşsizlere iş imkanı sağlayıcı yatırımlara öncelik tanınmalı, çalışanlar için iş güvencesi sağlanmalıdır.

- Vergi adaleti sağlanmalı, herkesten kazancı oranında vergi alınmalıdır.

- Enerji, haberleşme, madencilik ve limanlar gibi stratejik işkollarında özelleştirme durdurulmalı, özelleştirme adı altında sürdürülen yağma ve talana son verilmelidir.

- Limanlarımız matfaya teslim edilmemelidir.

- Hırsızlık, yolsuzluk, rüşvet önlenmelidir.

- İşsizlere iş imkanı sağlanmalıdır.

- Zorunlu tasarruflar ve faizleri ödenmelidir.

- Kamu çalışanlarının grevli toplu pazarlık hakkının önündeki engeller kaldırılmalıdır.

- İşçiye, memura, emekliye, insanca yaşayabilmelerine yetecek bir aylık verilmelidir.

- Köylünün ürünü değerlendirilmelidir.

- Küçük esnaf ve sanatkara düşük faizli kredi verilmelidir.

- Yargı bağımsızlığı sağlanmalı, milletvekillerinin dokunulmazlığı yalnızca Meclis'teki çalışmalarıyla sınırlandırılmalıdır.

- 1997 toplu sözleşmelerinde insanca yaşama ve çalışma imkanı sağlanmalıdır.

- SSK'nın sorunları çözülmeli, eğitim ve sağlık alanlarında sosyal devlet anlayışı uygulanmalıdır.

TÜRK-İŞ bu hedefler doğrultusundaki meşru ve demokratik mücadelesini sürdürecektir. Bu haklı taleplerimizin yerine getirilmemesi durumunda, bu meydanlar daha birçok kere yüzbinlerce işçiyle, memurla, emekliyle, işsizle dolacaktır. Hükümet, halkımızın sesine kulaklarını tıkarsa, daha kapsamlı ve etkili eylemler gündeme getirilecektir.

Değerli Arkadaşlarım,

Ülkemizin büyük nimetlerini özelleştirme adı altında kendi yandaşlarına yağmalatan, kamu işyerlerini taşeron mafyasına teslim eden, enerji, madencilik, haberleşme ve limanlar ve Erdemir gibi stratejik işyerlerini yandaşlarına peşkeş çekmeye çalışan ve binlerce işçiye kapı dışarı etmeyi amaçlayan bir zihniyete karşı sonuna kadar mücadele etmeye var mısınız?

Bütün bu iyiniyetli girişimlerimize rağmen bu önemli müesseseleri yandaşlarına peşkeş çekmede ısrar ederlerse, Sayın enerji işçileri, şalterden tutmaya hazır mısınız? Değerli işçiler, siz de enerji işçilerinin bu kararlı tavrının yanında mısınız?

Bu hükümetin askerimize verdiği gerçek zamm, yüzde 72 değil, enflasyon hesaba katıldığında yalnızca yüzde 10'dur. Bu zamm da, yıllardır yaşanan kayıplar karşısında yetersizdir. Bu zamm, memura ve emekliye bile çok görülmektedir. Yalnızki toplu sözleşmelerde bize ne teklif getirileceği de ortadadır. IMF'nin sesine kulak veren, çalışanların haklı taleplerine kulaklarını tıkayan, işçiye, memuru, emekli-

yi insanca yaşamaya layık görmeyen bu anlayışa karşı sonuna kadar mücadeleye hazır mısınız?

Devletimizin imkanları belirli çevrelere yağmalatılırken, rantiyelere yalnızca Aralık ayında 462 trilyon lira iç borç ödenirken, zorunlu tasarrufumuza el konulmak istenmektedir. Zorunlu tasarruflarımız ve faizleri ödeninceye kadar bu mücadelemizi sürdürmeye ve meydanları doldurmaya hazır mısınız?

Yalana karşı, talana karşı, arıza ve yüzüze karşı, halkımıza yalan söyleyenlere karşı, meydanlarda yaptığı vadeleri unutan siyasilerle karşı sonuna kadar mücadele etmeye, Türkiye'ye sahip çıkmaya hazır mısınız?

Res'en emekliliği yeniden gündeme getiren, taşeron mafyasını teşvik eden, işsizlik sigortası ve iş güvencesi yasalarını çıkarmayan,

12 Eylül hukukuyla ülkeyi yöneten siyasi zihniyete karşı mücadeleye var mısınız?

Değerli Arkadaşlarım,

Eksiğimiz olmuştur, yanlışımız olmuştur. Fakat ülkenin içinde bulunduğu ciddi sorunlar, ülkeyi yönetenlerin yaptıkları büyük yanlışlıklar, bizleri bütünleşmeye, ülke sorunlarına ve ülkeye sahip çıkmaya, bu gidişe "yeter, dur" demeye mecbur bırakmıştır.

Gün, Türkiye'ye sahip çıkma günüdür. Gün, Türkiye Cumhuriyeti'nin Misak-ı Milli sınırları içindeki üniter devlet yapısının bütünlüğüne ve bağımsızlığına, Atatürk ilke ve ilkelerine ve insan haklarına dayalı demokratik ve laik sosyal hukuk devletine sahip çıkma günüdür. Gün, işçi sınıfımızın siyasete ağırlığını koyması günüdür, Türkiye'de TÜRK-İŞ vardır, Ankara'da TÜRK-İŞ vardır, dedirtme günüdür. Gün, ülke sorunlarını, halkın sorunlarını kenara iterek, kişisel ve siyasi çıkarlarını ön planda tutan, halkını unutan siyasilerden hesap sorma günüdür. Gün, seçenlerin seçilenlere değil, seçilenlerin seçenlere hizmet edeceği ve hesap vereceği bir düzen kurma günüdür. Gün, paranın değil, üretimin, çalışmanın ve emeğin itibar gördüğü bir Türkiye yaratma günüdür. Gün, bu ülkenin doğuluşuyla, batılıyla, hangi etnik kökenden, hangi inançtan, hangi görüşten olursa olsun, bütünleşerek, bu topraklar üzerinde kardeşlik duygularıyla yaşamaya günüdür. Gün, Türkiye'ye sahip çıkma günüdür, ülkemizin ve halkımızın sorunlarının çözümünü için mücadele etme günüdür.

Bu inançla, hepinizi TÜRK-İŞ adına en derin saygı ve sevgilerimle selamlıyorum."

TÜRKİYE MUSTAFA KEMAL'İ ARIYOR

Mustafa ÖZBEK:

"Türkiye Cumhuriyetini devlet olarak, millet olarak ayakta tutmaya kararlıyız"

Mitingde üçüncü konuşmayı yapan Türk Metal Sendikası Genel Başkanı Mustafa Özbek Refahyol Hükümetine sert eleştirilerde bulundu.

Özbek, ülkemizin içinde bulunduğu önemli sorunlara değinerek "Türkiye Mustafa Kemal'i arıyor. Bu ülke devletiyle, milletiyle Ulu Önder'in devlet anlayışını, siyaset anlayışını beyinlerinde bir hazine gibi saklayan ve bu hazineyi siyasi uygulamalarında kullanacak siyasetçilere hasret kaldı" dedi.

Özbek mitingde şu konuşmayı yaptı:

"Türkiye ekonomisini var eden, Türk sanayine can veren, Türkiye'yi ayakta tutan, Türkiye'nin sosyal yapısının aynası olan, el emeğinin, gözünün, alın terinin temsilcisi;

Binlere, onbinlere, yüzbinlere selamlarımı ve sevgilerimi sunuyorum.

Türkiye 1997 yılına umutsuzlukla, karamsarlıkla giriyor.

Türkiye, 1997 yılına Anka-

ra'da Kızılay Meydanı'nda toplanan yüzbinlerce insanın;

Yokluğa, yoksulluğa, hayat pahalılığına, siyasetsizliğe, çirkinliğe, kirliliğe isyanını dile getiren bir mitingde başlıyor.

Türkiye, bu ülkeyi idare etmek kabiliyetinden yoksun siyasetçilerin yönetiminde,

Yaşanması riskli dünya dördüncüsü bir ülke olarak yeni bir yıla başlıyor.

Türkiye Cumhuriyeti ve Türk Halkı, 73 yıldan bu yana en talihsiz yıllarını yaşıyor.

Türkiye'yi ve Türk Halkı'nı tanımayan,

Bu insanların içinden çıkmayan,

Bu insanların sorunlarına yabancı olan,

Bu insanların ağır sorunlar altında ezilmesine seyirci kalan siyasetçiler;

Bu ülkeyi ve insanlarını hiç de haketmediği bir yaşama mecbur ediyor...

"Ülkeyi idare etmek" iddiasıyla işbaşına gelenler, daima kişisel ve partisel çıkarlarını düşünerek, Türkiye'nin ve Türk Halkı'nın çıkarlarını bir kenara itti.

Bu nedenle, Türkiye'nin gündeminde yokluk, yoksulluk, yolsuzluk, intiharlar, fuhuş, cinnet ve cinayet daima en ön sıralarda yer aldı.

Bu nedenle, Türkiye ve Türk Halkı, onlarca yıl "Terör" afyonuyla gerçek sorunlarından uzaklaştırıldı.

Bu nedenle Türkiye, enflasyonu düşüremeyen siyasetçilerin iktidar koltuğuna utanmadan oturduğu nadir ülkelerden biri oldu.

Bu nedenle Türkiye, sağlık denilince hastane önlerinde bakımsızlık ve parasızlık sebe-

biyle ölmeye terkedilen insanların hatırlandığı bir ülke oldu.

Bu nedenle Türkiye, "Adriyatikten Çin Seddine.." gibi güzel ve tatlı bir rüyayı gerçekleştiremeyerek, bacak kadar Yunanistan'ın Anadolu'ya hapsedmeyi becerdiği bir ülke oldu...

Bu nedenle Türkiye, Balkanlar'da, Kıbrıs'ta, Azerbaycan'da ve genel hatlarıyla dış politikada kendine tanıyan şansı ve imkanı kullanamayan "pısırık" bir ülke durumunda kaldı.

Bu nedenle Türkiye işsizlik denilen kabusu, her gece değil, her yıl yaşamaya mahkum bir ülke olarak kaldı...

Beceriksiz, ülkeyi ve halkı yüceltmeye niyetsiz, inançsız siyasetçilerin elinde Türki-

ye'ye ve Türk Halkı'na yazık oluyor.

İç politikada yazık oluyor...

Dış politikada yazık oluyor...

Biz, TÜRK-İŞ ve bağlı sendikalar olarak, toplumsal muhalefetin öncüsü ve sözcüsü olarak işçisiyle, memuruyla, tüm çalışanlarıyla, tüm halkıyla haysiyetli, mutlu bir yaşam düzeyini arzuluyoruz.

Biz, bunu istiyoruz...

Biz, buna inanıyoruz...

Ama bugün bu ülkenin ve bu halkın geldiği noktayı ve içinde bulunduğu durumu gördükçe üzmekten, ezilmekten kendimizi alamıyoruz...

Şaşkınlık içindeyiz...

Ya biz bu ülkede yaşamıyoruz...

Ya da bu ülkeyi idare ettiğini öne sürenler bu ülkede yaşamıyor...

Türkiye, Mustafa Kemal'i anıyor...

Bu ülke, devletiyle ve milletiyle Ulu Önder'in devlet anlayışını, siyaset anlayışını beyinlerinde bir "hazine" gibi saklayan ve bu hazineyi siyasi uygulamalarda kullanacak siyasetçilere hasret kaldı.

Biz, bu hasretin sona ermesini istiyoruz...

Dileriz, 1997 ülkemiz ve halkımız için bu yolda umutların yeşerdiği bir yıl olur.

Değerli Arkadaşlarım,

Türk siyasetinde karşımıza çıkan pislik ve kirlilik, Refah-yol Hükümeti'nin ekonomik politikalarında da kendini gösteriyor.

Refahyol Hükümeti kurulalı daha bir yıl olmadı.

Bir yılda dört kaynak paketi açıldı.

Bu kaynak paketleri her açıldığında yeni bir zam furyası başlıyor.

Zamlar mal ve hizmetlere...

Maaş ve ücretler ise her geçen gün daha da geriliyor...

Gelir dağılımı her geçen gün daha da adaletsizleşiyor.

İşsizlik yarası, iktidarın kirli politikaları sebebiyle her geçen gün artıyor.

Tüm yaralar kanatılıyor. Sarılan bir yara yok...

Bedelsiz ithalat adıyla, yurtdışında iktidara yakın kişi ve gruplara aracılık ve tefecilik imkanları dağıtılıyor.

Bu gözü kara hükümet, binlerce, onbinlerce işçinin sokağa atılmasına kayıtsız, duyarsız...

Refahyol, duyarsızlığın ve kayıtsızlığın bir iktidarının sonunun habercisi olduğunu düşünemeyecek kadar da acz içinde...

Bugün bizler bu meydan dayız. Dün memurlar bu meydanlardaydı...

Bu insanlar ne için bu meydanlarda toplanıyor?..

Bu insanlar ne istiyor, ne diyor?.. Ne söylüyor...

Bunlar hükümetin umrunda değil...

Yokluk, yoksulluk, hayat pahalılığı umurlarında değil...

İntiharlar, cinnetler, cinayetler umurunda değil...

Soylu bir siyaset değil bu...

Refahyol, ulufe gibi devletin imkanlarını dağıtıyor.

Dolayısıyla her kaynak paketi, iktidara yakın çevrelere yeni bir "kaymak paketi" oluyor.

Özelleştirme adı altında, Türkiye'nin en değerli en stratejik kuruluşları iktidara yakın holdinglere peşkeş çekiliyor.

İşte Erdemir... İşte Petkim... İşte Limanlar...

Hükümet, ne TÜRK-İŞ ile ne de bağlı sendikalar ile bu konuda görüş alışverişinde bulunacak uygar bir yapıya sahip değil.

Orman Tamarhanelerini kapatma eğilimindeki hükümetin başbakan yardımcısı Yılbaş Gecesi, orman köylülerine yeni vaatlerde bulunarak, gerçeği unutturmak istiyor.

Refahyol, ne katılımcılığı ne de paylaşımcılığı bilmiyor.

Dolayısıyla Refahyol Demokrasi sınavında sınıfta kalmıştır.

Değerli Arkadaşlarım,

Bu iktidarla olan mücadelemiz, kamu kesimi sözleşmelerinde devam edecek...

Bunlar vermemeye bizler de almaya kararlıyız...

İktidar ve yakın çevreler kamu sözleşmeleri sırasında TÜRK-İŞ ve bağlı sendikalar arasında bir düello ortamı yaratmak isteyeceklerdir.

Bu konuda biz sendikacıların ve üyelerimizin uyanık olması gerekiyor.

Böl-parçala ve yönet tuzağına düşmeyelim...

Gün birlik günüdür...

Gün, beraberlik günüdür...

Gün, işçilere ve sendikalara düşman olanlara hadlerini bildirileceği bir gündür...

Bu günlerde bu birliğe ve beraberliğe hepimizin sahip çıkması gerekiyor...

Bu noktada Türkiye Cumhuriyeti'ni devlet olarak, millet olarak ayakta tutmaya kararlı, inançlı, ülkesini, halkını seven sendikacılar olarak iktidardakilere sormak istiyoruz:

Siz... Bu ülkeyi ve halkı nereye götürmek istiyorsunuz?..

2000 yılının aydınlık yarınlarına mı yoksa ortaçağın karanlıklarına mı?..

Siz... Bu devleti ve bu milleti seven, bu devletin ve milletin yarınlarını düşünüyorsanız, neden politikalarınızın temelinde devletin ve milletin

mutluluk ve refahını yerleştirmiyorsunuz?..

Siz... Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ni ve milletini yüceltecek sosyal ve ekonomik politikalar üretmek yerine, neden kısır çekişmelerle 65 milyon insanın bugünlerini harcıyorsunuz?..

Siz... Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ni ve milletini iktisadi anlamda geliştirmek istiyorsanız, neden yeni fabrikalar, neden yeni işyerleri açmıyorsunuz?.. Neden işçilerin işten çıkarılmasına göz yumuyorsunuz?..

Evet.. Biz Türk Sendikacıları olarak, bu devletin ve bu milletin bugünü ve yarını konusunda konuşmak zorundayız.

Çünkü biz Türkiye'yi ve Türk Halkı'nı seviyoruz.

Çünkü biz 2000'li yılları, pırsık, korkak, yoksul bir Türkiye vatandaşı olarak değil, sağlam politikalara sahip, halkıyla uyum içinde, demokrat, gelişmiş ve dünya siyasetinde sözünü dinleten bir Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak karşılamak istiyoruz...

Bu inancı bu azmi taşıyan politikacılara en büyük desteği bizler vereceğiz...

Değerli Arkadaşlar,

Ben sözlerimi Ulu Önder'in Gençliğe Hitabesi'ndeki şu ifadeleri sizlere aktararak bitiriyorum:

"MEMLEKETİN DAHİLİNDE İKTİDARA SAHİP OLANLAR, GAFLET VE DALALET ve HATTA HIYANET İÇİNDE BULUNABİLİRLER. HATTA BU İKTİDAR SAHİPLERİ ŞAHSİ MENFAATLERİNİ MÜSTEVLİLERİN SİYASİ EMELLERİYLE TEVHİT EDEBİLİRLER. MİLLET FAKRU ZARURET İÇİNDE HARAP VE BİTAP DÜŞMÜŞ OLABİLİR..

EY TÜRK İSTİKBALİNİN EVLADI... İŞTE BU AHVAL VE ŞERAİT İÇİNDE VAZİFEN TÜRK İSTİKLAL VE CUMHURİYETİNİ KURTARMAKTIR..."

Hepinizi 217 bin Türk Metal üyesi adına sevgi ve saygıyla selamlıyorum..."

ENERJİ İŞÇİSİ HAYKIRDI

Mahmut ÖZONUR:

"Şalter inecek hükümet gidecek"

Mitingde ikinci konuşmayı TES-İŞ Sendikası Genel Başkanı Mahmut Özönur yaptı. Özönur'un konuşması, özellikle enerji işçileri tarafından "şalter inecek, hükümet gidecek" sloganlarıyla kesildi. Özönur mitingde şu konuşmayı yaptı:

"TÜRK-İŞ'in düzenlediği bu anlamlı ve görkemli mitinge katılan,

İşçiler, Memurlar, Emekliler, İşsizler, Esnaf ve Sanatkarlar, Köylüler, Aziz Vatandaşlarımız!

TES-İŞ Genel Başkanı olarak sizleri sevgiyle kucaklıyor ve saygı ile selamlıyorum.

Bu topluluk, çalışanın gücünü ve mücadele azmini, daha önemlisi birlik ruhunu bir kez daha gözler önüne seriyor. Bu birlikteliği koruyarak, gerçek demokrasiye ulaşacağımıza ve topluma karşı görevlerimizi eksiksiz yerine getireceğimize olan inancımız daha da kuvvetleniyor, pekişiyor.

Ülkesini seven, milletinin ve devletin geleceğine sahip çıkmadaki kararlılığını burada sergileyen DEĞERLİ KARDEŞLERİM.

Hepinizin bildiği gibi, ekonomik, sosyal ve siyasal alanda yaşadığımız darboğazların önemli bir dönüm noktasında bulunmaktayız. Bu nedenle biz-

ler sorumluluk taşıyan sendikacılar olarak, Devleti yönetenlerin her alandaki faaliyetlerini yakından izlemek ve değerlendirmelerimizi açıklamak zorundayız.

Toplumun geleceğini kurma ve refahını artırma hepimize düşen bir görevdir. Bugün uygulanmakta olan ekonomik ve sosyal politikalar ne biz çalışanların örgütlü kesimine, ne de toplumun emeği ile geçinen büyük çoğunluğuna umut vaat etmiyor.

TÜRK-İŞ, ağırlaşan sorunlar karşısında, doğasında varolan iyimserliği yanı sıra MÜCADELEÇİLİĞİ ile yalnızca üyelerinin değil, aynı zamanda tüm halkın da umudu durumundadır. Ülkemizi GERÇEK DEMOKRASİYE, başı içinde toplumsal refaha kavuşturacak güç, TÜRK-İŞ ve O'NUN GİBİ SİVİL TOPLUM ÖRGÜTLERİNİN aynı doğrultuda kullanacakları demokratik baskı gücüdür. İşte bunun için buradayız. Enflasyon karşısında bunalan, hizmet kapılarında horlanan, sesine yeterince kulak verilmeyen insanlar olarak buradayız ve haykırıyoruz. YETER ARTIK! Büyük potansiyellere sahip bu cennet ülkede insanca yaşamak istiyor ve geleceğe güvenle bakalım diyoruz.

Değerli kardeşlerim.

Güncel ve önemli sorunlarımızdan bazılarını kısaca açıklamak isterim.

Cumhuriyet tarihi boyunca yoksul milletin tasarruflarıyla yaratılan ve zamanında Türk ekonomisinin yüzüğü olan kamu kuruluşlarının haraç-mezat satılmak istenmesinden söz etmek istiyorum.

Türkiye'nin içine düşürüldüğü ekonomik bunalımdan çıkış yolu kitlelerin satışında arandı. Bir Anayasaya hükmü olan Devletin, Sosyal devlet olma niteliği ortadan kaldırılmak istendi. Ülkeyi yönetenler, Uluslararası Para Fonu ve Dünya Bankası gibi Finans kuruluşlarının "Kamu Sektörünü küçültün, ücret ve maaş düzeylerini düşük tutun, kemerleri sıkın" dayatmalarına boyun eğdiler. KİT'leri "Ekonominin Kamburu" olarak suçladılar.

Türk insanının emeği ile, ödediği vergilerle yıllar boyu yarattıkları birikimlerle ekonominin lokomotifi olan KİT'leri satmaya başladılar.

Bir avuç politikacı ve onların kapıkulu bürokratları karar verdi ve herbirinin varlığı trilyonları bulan KİT'ler birer birer elden çıkarılmaya başlandı.

Hem de nasıl? Ve kimlere?

Bir avuç sermayedara, kârdan başka amacı olmayanlara peşkeş çekilerek!

Durum bu kadar basit görünüyör.

Karar verdiler ve satıyorlar.

1986'dan bu yana gerçek-

Sevgili kardeşlerim,

Bütün bu olumsuzluklar devam ederken, uzunca bir süredir özelleştirilecek kamu kuruluşlarına yatırım yapılmıyor, Teknolojileri yenilenmiyor ve düşük kapasite ile çalıştırılıyor.

Emekli olan çalışanların yerine yenileri alınmıyor, boşalan kadrolara atama yapılmıyor. Bunun sonucu olarak mevcut işgücüne yüklenerek, çalışanların işyükü altında ezilmesine yol açılıyor.

Kapkaç ve talan düzeni bu yıl da dozu artırılarak sürdürülmek istenmektedir. 1997 yılında özelleştirme ve kamu mallarının satışından 6 milyar dolara

leştirilen özelleştirme uygulamaları ile sağlanan toplam net kaynak 1 milyar dolar olmuştur.

Türkiye'de 10 yıldır özelleştirme yapılıyor. Ülkenin hangi sorunu çözüldü?

Hani yatırımlar artacaktı, arttı mı?

Hani işsizlik azalacaktı, azaldı mı?

Hani mülkiyet tabana yayılacaktı, yayıldı mı?

Hani çalışanlar ve ülke, ekonomik refaha kavuşacaktı, kavuştu mu?

Bu sorulara olumlu cevap verecek politikacı beri gelsin.

yakın gelir beklenmekte ve bütçenin denkliliği bu yolla sağlanmak istenmektedir.

Oysa ki, bugünkü Başbakan Sayın Erbakan, 24 Aralık 1995 tarihinden önce millete sunduğu seçim beyannamesinde neler taahhüt ediyordu.

Sayın Erbakan diyordu ki:

"Özelleştirme uygulamaları peşkesten, yağmadan, israftan ve bedellerinin çarçur edilmesi uygulamalarından kurtarılacaktır. Stratejik olmayan tesislerin satışından elde edilecek gelirler daha verimli ve istihdam yaratıcı yatırımlara kullanılacak, böylece vatandaşlar daha zengin olacaktır."

Şimdi Sayın Erbakan'a ve

Hükümet Ortağı Sayın Çiller'e soruyoruz.

Elektrik, Petrol, Kömür stratejik değil mi?

Madenler stratejik değil mi?

Harp sanayi, Limanlar stratejik değil mi?

Özelleştirme gelirleriyle denkleştirdiğinizi söylediğiniz 1997 bütçesinin yüzde 40'ını iç borç faizine ayırırken zenginleştirceğinizi iddia ettiğiniz milyonlarca işsize iş imkanı yaratacak yatırımlara yüzde 8,4 pay ayırdınız.

Bu uygulamanın adı, Özel- leştirmeden sağlanan kaynak- ların, terlemeden para kaza-

Bu nasıl bir hesaptır?

Hidroelektrik ve Termik san- trallerimizde ürettiğimiz elektri- ğin 1 kwh saat bedeli 1.307 li- radır. Sanayiye, ticarette ve evde tüketilen 1 kwh saat elektriğe halk, ortalama 8.000 lira ödemektedir. Bu kadar yük- sek kâr sağlayan bu tesisleri yok pahasına elden çıkarmak peşkeş çekmek değildir de nedir?

Bu oyunu bozmak, bu talanı durdurmak sorumluluğu ile karşı karşıyayız. Ayrıca enerji sektörünü ndoğasından gelen stratejik önemi ülke güvenliği açısından da gözardı edilemez. Yerli ve yabancı sermayenin denetimine bırakılamaz.

Özelleştirme uygulamaları- na bizim gibi karşı olan toplum kesimlerinin temel endişesi, devlet mallarının siyasi iktidarlara, yakın çevrelere peşkeş çe- kildiği noktasında yoğunlaş- maktadır. Bu tablo karşısında bize düşen, Türkiye'ye Sahip Çıkmak çalışanların alın teri ile kurulmuş olan KİT'lere sahip çıkmaktır. Ülkemizdeki her olumsuzluğa yağımaya, tala- na, ülke kaynaklarının çarçur edilmesine karşı çıkışımızda milletimiz bizimle beraberdir.

Değerli kardeşlerim,

Sizlere biraz da geçici işçi gerçeğinden bahsetmek istiyorum.

5 Nisan kararlarıyla birlikte ülkemiz ekonomisinin kurtarıl- ması görevi tüm çalışanlara, özellikle geçici işçilere verildi. 1994 yılında 10 ay; 1995 yılın- da, 5-6 ay; 1996 yılında 5 ay çalışmaya mahkum edildiler.

Bugüne kadar ülkenin kal- kınması ve herşeye layık olan ülkemiz insanlarının refahı için her türlü olumsuzlukları aşarak üreten, takdir edileceği yerde horlanan her türlü haksızlığa muhatap olan geçici işçilere reva görülen bu insanlık dışı uygulamada ısrar edenler tari- hi yanlışlığı içerisinde dirler.

Ülkeyi yönetenlere, etkili ve yetkili herkese sesleniyoruz. 5.5 ay çalıştırılıp ücret ödemediğiniz, 6.5 ay sokağa attığınız bu in- sanlardan kaçının ailelerinden ayrıldığını biliyor musunuz? Başkalarının acıları, kahırları ve çileleri üzerine politika ya- panlar YETER ARTIK, istismarı bırakın, gelin anlaşalım, uzla- şalım, bu soruna temel çözüm üretelim.

Sevgili Kardeşlerim,

Günümüzün önemli bir diğer konusu 1997 yılı Kamu Kesimi Toplu Sözleşme görüş- meleridir. Bu yıl yaklaşık 650 bin kamu işçisinin sözleşmesi bağlanacaktır. 1996 yılında ücretlerimiz % 18 ve % 20 olmak üzere bütün yıl boyunca toplam sadece % 41.6 oranında arttı. Enflasyon ise ücret zam- mından iki kat fazla arttı. Yani 1996 yılı enflasyonu % 85 düze- yinde oldu. Buna göre geçmiş iki yılda ücretlerimiz yanya

nan rantıye kesimine aktarıl- masıdır. Yani zenginin daha zengileşmesi, fakirin daha da yoksullaşmasıdır.

Değerli Kardeşlerim,

Size enerji sektöründe yapılmak istenen bir özelleştirme iş- lemini örnek vermek istiyorum.

12 adet Termik santralin 20 yıllığına kiralanmak suretiyle işletme haklarını devretme kar- arı aldı bu hükümet. Bu 12 adet Termik santralin son bir yılda ürettiği elektrik enerjisi satış tutarı kendi hesaplarına göre 1 milyar dolardır. Bir yıllık getirisi 1 milyar dolar olan bu santralleri 20 yıllık kira bedeli olarak 1.6 milyar dolara dev- retmek istiyorlar.

TES-İŞ Sendikası üyesi enerji işçileri değerli kardeşlerim şu anda buradalar ve bakınız onlar size ne söylüyor.

Enerji işkolunda özelleştirme istiyor musunuz?

Bir kere daha soruyorum.

Enerji işkolunda özelleştirme istiyor musunuz?

Santrallerin ve Dağıtım Şe- bekelerinin yandaşlara peşkeş çekilmesine razı mısınız?

O halde şimdi hep birlikte söz verin. Bu uygulamalara karşı mücadelede hazır mısınız?

Kararlı mısınız?

Kapalı kapılar ardında yapı- lan pazarlıklarla kararlaştırılan özelleştirmeye HAYIR diyoruz!

yakın düştü. Hayat pahalılığı çalışanları, emekliyi, dul ve yetimi, küçük esnafı, yani toplumun büyük bir kesimini canından bezdirdi. Dar ve sabit gelirli milyonlar yine fakirleşti.

Türkiye'de emek geliri elde edenler ile, paradan para kazananlar kârlarını katlayanlar arasında derin bir uçurum var.

Emek ile sermaye arasında gelir dengesizliği var. Her ağzını açtığında rantiyecilere ateş püsküren Refah Partisi lideri Başbakanlık koltuğuna oturduğunda iktidarı sürdürülebilmek için faizciler tefeciler tatifesine teslim olmuştur. Dolayısı ile 1996 yılı işçi-memur-esnaf ve köylü için büyük bir kayıp olmuş. Haramzadeler tefeciler tekelleri sermaye ve işbiriciler çok kazançlı bir 1996 yaşamışlardır.

Ülkemizde ücret dengesizliği tartışma konusu yapılmak isteniyor.

Aslında çıkarılan bir olan bu kesimi birleştiren ortak nokta, gelirlerinin enflasyon karşısında erimiş olmasıdır.

İşçiler Toplu Sözleşme haklarından yararlanarak ekonomik ve sosyal çıkarlarını korumaya çalışıyorlar. Memurlara, kamu çalışanlarına, grevli, toplu sözleşmeli sendika hakkını neden tanımıyoruz.

Hükümet edenler düşük ücrette dengeyi öngörüyorlar. Düşük ücret temelinde ücret adaletini sağlayamazsınız.

Biz insan onuruna yaraşır koşulların yaratılmasını istiyoruz. Geleceğine güven duyan, barış içinde yaşayan güçlü bir ülke istiyoruz.

Temiz siyaset ve Temiz yönetim istiyoruz.

Hakkı ve Adaleti bulan ve dağıtan bağımsız bir yargı istiyoruz.

Hukukun üstünlüğüne bağlı, gerçekten demokratik, laik ve sosyal devlet istiyoruz.

Bize düşen çalışmaktır, üretmektir bunu yapıyoruz.

Mücadelemizin temel amacı da budur.

Çalışanların sorunları ile ulusun sorunlarını bir bütün olarak görüyor ve değerlendiriyoruz.

Aziz Kardeşlerim,

1. Çoğulcu, katılımcı, insan haklarına saygılı şeffaf bir demokrasi için,

2. İş güvencesinden yoksun, yarınlardan endişeli çalışanlara iş güvencesi sağlanması için,

3. Beceriksiz yöneticilerin en büyük engel olarak gördüğü sendikaları yok etmek için yürürlüğe koyduğu taşeron işçiliğine son vermek için,

4. Zorunlu tasarruf kesintilerinin birikmişlerini nemalan ile birlikte derhal hak sahiplerine ödenmesi ve işveren payı % 3'ün ücretlere eklenmesi için,

5. İşçinin öz malı olan SSK mallarının üzerinde oynanan oyunlara engel olmak için,

6. 1997 Toplu İş Sözleşmelerinde insanca yaşayacak bir iş güvencesi ve ücret tesbiti için,

7. Kanayan bir yara halinin alan işsizlik sorununa çare bulunması için,

Paranın para kazandığı bir Türkiye değil üretenin, alınterinin itibar gördüğü ve insanca yaşadığı bir Türkiye yaratmak için, ülkesine sahip çık Demokratikleşme için mücadeleyi sürdür!

TÜRK-İŞ bunun için vardır.

ANKARA'DA CUMHURBAŞKANI VARDIR, HÜKÜMET VARDIR, TÜRK-İŞ VARDIR."

MİTİNGE

ULUSLARARASI DESTEK

TÜRK-İŞ'in 5 Ocak'ta gerçekleştirdiği görkemli mitinge uluslararası sendikal kuruluşlardan destek mesajları geldi.

ICFTU Genel Sekreteri Bill Jordan, ETUC Genel Sekreteri Emilio Gabaglio ve IFBWW Genel Sekreteri Ulf Asp TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral'e gönderdikleri mesajlarda, düzenlenen bu görkemli miting nedeniyle desteklerini belirttiler ve tüm TÜRK-İŞ topluluğunu kutladılar.

ICFTU

Sayın Kardeşim MERAL,

ICFTU Türkiyede devam eden ciddi boyuttaki insan ve sendika hakları ihlallerine karşı endişe duymaktadır.

İlgili ILO Sözleşmelerinde temin edilen toplu pazarlık, sendikal örgütlenme gibi hakların çalışanlar tarafından uygulanabilmesini sağlayan yasal koruma kanunlarındaki yetersizliği ve Türkiye'de halen mevcut olan sendika ve işçi hakları kısıtlamalarına karşı duyduğumuz endişeyi sürekli belirttik.

Devlet Bakanları ve Siyasi Parti liderleri tarafından bu tür yasaları değiştirmek için verilen sözler tutulmadı.

ICFTU, demokrasi ve temiz siyaset için Ankara'da yapılan gösteriye katılanlarla tamamen dayanışma içinde olduğunu belirtir.

Geçmişte olduğu gibi ICFTU, Türkiye'de oluşan gelişmeleri yakından izlemeye devam edecek, sendika hakları ve demokrasinin uygulanması için örgütünüzün tüm çabalarını destekleyecektir.

Saygılarımla,

Bill JORDAN
Genel Sekreter

ETUC

Sayın Kardeşim MERAL,

5 Ocak 1996 tarihinde Ankara'da başarıyla gerçekleştirmiş olduğunuz kitle mitinginden dolayı, ETUC adına sizi kutluyorum. Bu olay Avrupa medyasında geniş kapsamda yer aldı. Demokrasi için vermekte olduğunuz mücadelede ve usulsüzlüklere karşı yürüttüğünüz mücadelede ETUC tamamen sizinle dayanışma içindedir.

Ne yazık ki bu olay hakkında göndermiş olduğunuz bilgi Noel tatilinde bize ulaştı, bu sebepten dolayı zamanında size mesaj gönderme ve mitinginize delege gönderme durumunda değildik.

ETUC'nin Demokrasiyi ve Sosyal Adaleti kurup korumak için TÜRK-İŞ'le birlikte olacağına dair size garanti veriyorum.

En içten temennilerimle,

Emilio GABAGLIO
Genel Sekreter

IFBWW

Değerli Dostum, MERAL

IFBWW, mevcut dönemin programı nedeni ile, 5 Ocak 1997 tarihinde Ankara'da düzenlediğiniz ve neo-liberal ekonomik politikaların yerildiği ve laik hukuk devletinin savunulduğu mitinginize ne yazık ki katılamadık.

Sendikal hakları savunmak için verdığınız mücadelede sizlerle birlikte olduğumuzu ve desteğimize ihtiyacınız olduğu durumda hizmetinizde olacağımızı bilmenizi isterim.

İçten Selamlar,

ULF ASP
IFBWW Genel Sekreteri

"Haydi Kızılay"a

Refik Sönmezsoy (Ortadoğu)

Yarın Ankara'nın Kızılay Meydanı'nda yeni bir tarih yazmaya hazırlanır. Türkiye'nin her yanından TÜRK-İŞ'in çağrısına koşacak onbinler, Türk işçisinin sesini, kararlılığını ve de gücünü ortaya koyacaktır.

"Miting"

Yavuz Donat (Milliyet)

Siyasi partiler miting yapıyorlar. Daha küçük meydanları bile dolduramıyorlar. İşçilerin Kızılay gibi büyük bir meydana miting düzenlemeye cesaret etmeleri önemli olay. Düzenlediler ve meydana da doldurdular.

"İşçinin Sesi"

Mümtaz Soysal (Hürriyet)

Türkiye bugün Ankara'nın Kızılay Meydanı'ndan yükselen sese kulak vermek zorundadır. Çünkü işçinin sesi başka sese benzemez. Gücünü emekten alan, yalansız, dolansız, tok ve gür bir ses. Duymamak, Türkiye çalışanlarının yalın gerçeğini sırt çevirmek demektir.

"100 Bin Kişiyi Meydana Toplayan Şey Ne?"

İsmet Berkan (Radikal)

Hem Hükümetin hem de öteki ilgililerin Ankara'da yapılan TÜRK-İŞ mitingini ciddiye almalılar lazımdır.

"İşçi Meydana Sığmadı"

Süleyman Demirkan (Hürriyet)

Ankara'nın ünlü Kızılay Meydanı, böyle bir kalabalığı tarihinde ilk kez gördü. Muhasebenin miting bir anlamda da, artık politize olduğunu açıklayan TÜRK-İŞ'in ne kadar büyük bir tabana dayandığının göstergesiydi.

"İşçi Türkiye'ye Sahip Çıkıyor"

Cumhuriyet

TÜRK-İŞ halkın huzuru için, ülkedeki karamsarlığa dur demek için meydana iniyor.

"Ankara, Çeteleri Saklama"

Nurşen Büyükyıldız (Siyah Beyaz)

Türkiye'nin dört bir yanından Kızılay'a akın eden 150 binden fazla işçi ve emekçi, temiz toplum vetemiz siyaset taleplerini haykırarak ülkenin kaderine el koymaya çalışan çetelere, ve onların kullayanlara tepkilerini gösterdiler.

"İşçi Demokrasi İstedi"

Aslı Işık - Dilek Gedik (Yeni Yüzyıl)

Sayılan 100 bini aşan işçiler, "Demokratik Türkiye" için Ankara'da buluştu.

"Bravo İşçiye"

Akşam

Ankara'da Türk bayrakları ile yürüyen işçiler kışkırtma çabalarına kulak tıkadı.

"İşçiler Hesap Sordu"

Radikal

100 bini aşkın işçi, memur, siyasi parti ve demokratik kitle örgütü temsilcisi dün Ankara'da buluştu. İşçiler gerek taşıdıkları döviz ve pankartlarla gerekse attıkları sloganlarla hükümetten hesap istedi.

"İşçi Zam İçin Uyardı"

Sezai Şen (Zaman)

Oldukça sakin geçen ve bundan sonra yapılacaklara örnek teşkil eden "Türkiye'ye Sahip Çık. Demokratikleşme İçin Mücadele Et" mitingi Ankara'da yapıldı.

"Demokrasi Dersi"

Deniz Güçer (Milliyet)

İşçiler Kızılay Meydanı'nda demokrasi dersi vererek Hükümeti protesto etti.

"İşçiler Ankara'ya Sığmadı"

(Günaydın)

Demokratik devlet isteyen yüzbinlerce işçi, ülkenin dört bir tarafından Kızılay'a akı.

TÜRK-İŞ DİYOR Kİ;

TÜRKİYE'YE SAHİP ÇIK! DEMOKRATİKLEŞME İÇİN MÜCADELE ET!

İşçiler, Memurlar, Emekliler, İşsizler, Küçük Esnaf ve Sanatkarlar, Köylüler, Tüm Vatandaşlarımız!

Uluslararası tekerci sermaye ve IMF, ekonomik bağımsızlığımızı ayaklar altına alarak, Türkiye'yi baskı altında tutmak istiyor. **Bağımsızlığımıza sahip çık!**

Türkiye'yi ve halkımızı bölmek isteyenler, siyasi görüş, etnik köken ve mezhep farklarını kullanmaya çalışıyor. **Türkiye'nin, halkımızın ve işçi sınıfının bütünlüğüne sahip çık!**

Çeteler ve aşiretler Devletimizi ele geçirmeye, Devletimizi kendi çıkarları doğrultusunda kullanmaya çalışıyor. **Hukuk devletine sahip çık!**

Türkiye'yi Orta Çağın karanlıklarına geri götürmek isteyenler, Mustafa Kemal Atatürk'e, demokrasiye ve laikliğe saldırıyor. **Atatürk'e, onun temsil ettiği çağdaş uygarlık anlayışına, demokratik ve laik Türkiye Cumhuriyeti'ne sahip çık!**

TÜRKİYE BİZİMDİR. TÜRKİYE'YE SAHİP ÇIK! DEMOKRATİKLEŞME İÇİN MÜCADELE ET!

Aydınlıktan korkanlar, Türkiye'yi karartmak için demokratik hak ve özgürlüklere ve basın özgürlüğüne saldırıyor. **Demokrasiye ve basın özgürlüğüne sahip çık!**

Türkiye bütçesini yerli ve yabancı faizcilere aktaranlar enflasyon aracılığıyla ekmeğimize el koyuyor. **Ekmeğimize sahip çık!**

Özelleştirme ve taşeronlaştırma aracılığıyla kamu mallarını belirli çevrelere peşkeş çekenler, devleti yağmalatanlar ve işçileri sendikasıylaştıranlar, kaçak çalıştırma ile işçileri köleleştirenler ve işsizliği artıranlar sosyal devleti ortadan kaldırıyor. **Özelleştirme adı altında sürdürülen yağma ve talana ve taşeronlaştırmaya karşı çık! Sosyal devlete sahip çık!**

Türkiye'yi hırsızlara, soygunculara, dolandırıcılara, ahlaksızlara, yalancılara, vatan hainlerine, çetelere, aşiretlere, bölücülere, Atatürk düşmanlarına bırakma!

TÜRKİYE BİZİMDİR. TÜRKİYE'YE SAHİP ÇIK! DEMOKRATİKLEŞME İÇİN MÜCADELE ET!

Türkiye, Atatürk ilkelerine ve insan haklarına dayalı, demokratik ve laik bir sosyal hukuk devleti olduğu sürece Türkiye'dir. Türkiye'nin bu temel niteliklerini ve Türkiye Cumhuriyeti'ni ortadan kaldırmaya yönelik saldırılara karşı, meşru ve demokratik yollardan mücadele et! **Türkiye'ye sahip çık! Demokratikleşme için mücadele et!**

- Paranın değil, çalışanın ve üretenin itibar gördüğü bir Türkiye yaratmak için;
- Demokratikleşme için, iş imkanı ve iş güvencesi için, ekmeğimiz için;
- Zorunlu tasarruflarımıza el koyma girişimlerine karşı, sosyal sigorta haklarımızı gaspetme çabalarına karşı;

- Limanların mafyaya teslim edilmesine; limanlar, enerji, madenler, Türk Telekomünikasyon A.Ş., Erdemir, Petlas, Deniz Nakliyatı T.A.Ş., Turban Turizm, Çimento Fabrikaları, ORÜS, Petkim, Tüpraş, Petrol Ofisi, T. Gemi Sanayii, Tekel, THY, SEKA, Sümer Holding, Gübre Sanayii, TİGEM başta olmak üzere, işçileri köleleştirmeyi ve yağma ve talanı amaçlayan özelleştirmeye ve taşeronlaştırmaya karşı

TÜRK-İŞ'in önderliğinde sürdürülen meşru ve demokratik mücadelemize katıl!

SELAHATTİN KAÇARAN

YILDIRIM KOÇ
Genel Başkan Danışmanı

Selahattin Kaçaran, günümüzdeki Türk Harb-İş Sendikamızın Ankara Şubesi'nin atası Savunma İşçileri Genel Sendikası'nın 1950'li yıllardaki genel başkanıydı. Kendisiyle 31 Ağustos 1988 tarihinde MESA 1. Batı Sitesi'ndeki evinde bir görüşme yaptım. Anlatıklarının özeti aşağıda sunulmaktadır.

Selahattin Kaçaran 1325 (1909) yılında İstanbul'da doğdu. Babası Hurşit Ziya devlet memuruydu. İki erkek kardeştiler. Kendisinden 4 yaş büyük olan ağabeyi daha sonraki sarıcağ ustabaşısı oldu. Mahallede 3 kişi askeri sanat okuluna girince, Selahattin Kaçaran da onlara imrendi ve bu okula gitmek istedi. 4 yıllık Askeri Sanayi Metebini 1929 yılında tesfiyecilerle birlikte ve Ankara Askeri Fabrikası'nda işbaşı yaptı. 8 yıl mecburi hizmeti vardı. Ankara Askeri Fabrikası'nda top ve tüfek üretiliyordu. İşbaşı yaptığı dönemde yevmiyesi 176 kuruştı. Vasıfsız işçilerin yevmiyeleri ise 48 kış, 64 kuruş ve 72 kuruştı. Günlük mesci 8 saat. Pazar günleri çalışıldığında çalışılan günün ücretini alıyorlardı. İşçilerin çoğunun toprakla bağlanıyordu. Ustalar genellikle İstanbul'dan gelmişti.

Ankara Askeri Fabrikası'nda 1930'lu yıllarda hiç direniş olmadı. İlk başlarda yemek verilmezdi. 1936 yılından itibaren günde 2 kap yemek verilmeye başlandı. Bazan bu yemek 3 kap olarak verilir. Askeri Fabrika diğer işyerlerine göre daha iyiydi. Fabrikadaki ustalar bu dönemde fabrikadaki çırak okulunda öğretmenlik de yapıyorlardı. İşyerindeki uygulamalara tepki gösterenler işten çıkarılırdı. Ancak fazla olay olmazdı. "Fabrika garantisi işti" Vakıflı işçi azdı. İşsizlik bu kadar yaygın değildi. İşyerinde mühendisler lojmanda oturuyordu. Ustabaşılara pek lojman düşmezdi.

Selahattin Kaçaran 1931-32 yıllarında evlendi. O zamanlar ayda 42 lira ücret alıyordu. Etin kilosu 25 kuruştı. 10 yumurtayı 10 kuruşa veriyorlardı. Evinin kirası ise 3 liraydı.

S. Kaçaran daha sonraki yıllarda 175 lira aylıkla idare göreve atandı. Ambarcılık ve idare amiri muavinliği yaptı. Aylık ücreti daha sonra 275 liraya kadar çıktı.

1947 yılında 5018 sayılı İşçi ve İşveren Sendikaları ve Sendika Birlikleri Hakkında Kanun kabul edildi. Ancak, Ankara Askeri Fabrikası 1950 yılında Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu'na dönüşüncüye kadar 5018 uygulanmadı. İşyerinde işçi mümessilliği vardı, ancak faal değildi. İşçi mümessilliği 1950 yılından sonra önem kazandı.

S. Kaçaran işyerinde işçi başmümessilli seçildi. 1946 yılı Ocak ayında Demokrat Parti kurulunca hemen DP'ye üye oldu ve İncesu Ocak Başkanı olarak seçildi. S. Kaçaran, tek parti dönemine karşı olduğu ve vaaadlerine inandığı için DP'ye girdiğini ve işçinin çoğunun DP'yi tuttuğunu belirtti. Daha sonraki yıllarda DP Cebeci bucağında ikinci başkan ve Çankaya ilçe idare kurulu üyeliği yaptı.

S. Kaçaran 1950 yılında Ağır Bakım'a geçti. Bur-

da 100'ün üstünde işçi çalışıyordu. Bu tarihte Cebeci'deki Dikimevi'nde Savunma İşçileri Genel Sendikası vardı. Bu sendikayla bağlantı kurdu. Ağır Bakım işçilerini bu sendikaya üye yaptı. İşyerinde iki sendika vardı. Sendikalar arasındaki ilişkiler sınırlıydı.

S. Kaçaran 1954 yılında Savunma İşçileri Genel Sendikası Genel Başkanı oldu. Bir süre sonra da Harb-İş Federasyonu kuruldu. Bu süreçte Haliç Tersanesinden Cemalettin Konak'ın önemli rolü oldu. Savunma İşçileri Sendikası, Federasyon'un Eskişehir Kongresi sırasında Federasyon'a üye kabul edildi.

Bu yıllarda işyerinde herhangi bir baskıyla karşılaşmadılar. "Milli Müdafaa Vekili Şem'i Ergin'le sık sık görüşürdük. Askerin herhangi bir müdahalesi olmazdı. Askeri İşyerleri Talimatnamesi uyarınca zam verilirdi. Sivile göre daha iyi durumdaydık. İşçi kökenli milletvekilleri aracılığıyla randevu alarak Refik Koraltan'la görüştük ve işçilere de ikramiye çıkarılmasını talep ettik. Çalışma Bakanlığı sendikaya iki defa 700 lira para verdi. İşyerinden bir araba alındı. Kumandanlar sendikaya kömür bile gönderirdi. Vekil de elinden geleni yapardı. Bir keresinde Celal Bayar'ı Ağır Bakım'a yemeğe getirdik. Kumandanlar, milletvekilleri yemeğe gelirdi. Ücretlerin artırılması, yemek parasının artırılması için çaba gösterirdik. Ankara'daki sendikamızın 4000-5000 dolayında üyesi vardı. İşyerlerinde üye olmayan pek yoktu. Aidatlar elden toplanırdı. Aylık aidat 50 kuruştı. Sendikamızın altını okul yaptım. Öğretmen buldum. Çalışan işçi çocuklarına kurs açtım. Dikimevi Müdüründen de çocuklara yemek sağladım. Bu çalışmalara kumandanların da yardımı oldu. TÜRK-İŞ üyesiydik ama Ankara Birliğine üye olmadık. İhtiyaç yoktu. TÜRK-İŞ'in aidatını da zor veriyorduk. İşyerinde tüketim kooperatifi ve konut kooperatifi kurduk."

Selahattin Kaçaran tüm bu dönemde sendikadaki görevinin yanı sıra işyerinde de çalıştı. 27 Mayıs ihtilalinden sonra tazminatı olarak işten çıkarıldı. İşyerinde Askeri Muavenet Sandığı vardı. Bir yıl boşta gezdi. İş bulamadı. Sonra geri döndü. Derhal kongre yapıldı ve sendika başkanlığından ayrıldı. Fabrikadan da 1962 yılında ayrıldı.

S. Kaçaran 1962-1964 yıllarında İş Mahkemesinde görev yaptı. Daha sonraki yıllarda Tanım-İş ve Tes-İş Sendikalarında eğitim müdürlüğü görevini üstlendi. TÜRK-İŞ'in önerisi üzerine, 1969 yılında Hamburg'da konsoloslukta işçi sorunlarıyla ilgili olarak görevlendirildi. 7 yıl burada kaldıktan sonra yurda döndü ve Çalışma Bakanlığı'nda Şube Müdürü oldu. Bir süre sonra da emekliye ayrıldı.

KONUT EDİNDİRME YARDIMI ALDATMACASI

Prof. Dr. OĞUZ OYAN

TÜRK-İŞ Araştırma Müdürü

Konut Edindirme Yardımı (KEY) büyük vaatlerle kamuoyuna sunulmuştu. Özal Hükümetinin konuyla ilgili bakanı Mükkerrem Taşcıoğlu, herkesin hatta "istesin istemesin" herkesin konut sahibi yapılacağını topluma müjdelemişti. Zamanında bunun bir aldatmaca olduğu, KEY yasasının da esasen konut yardımı vermek için değil vermemek için biçimlendirilmiş olduğu henüz yasanın çıktığı dönemde ifade edilmişti gerçi ama toplumun iyimser beklentisi de bir müddet sürmüştü. Daha sonra, 1 Nisan 1988'den itibaren Zorunlu Tasarruf uygulaması da yürürlüğe girince, her iki fonun da ücretlilerin üzerinden kamuya fon transfer etmek amacından başka amacı olmadığı daha iyi anlaşılmıştı.

Bilindiği gibi, 1996 yılının ikinci yarısında iktidar olan Refahyol Hükümeti Zorunlu Tasarruf kesintilerini durdurmak için bir yasa tasarısı hazırlamış, yasa son anda Cumhurbaşkanından dönmüştü. Cumhurbaşkanlığı yasa'yı yeniden görüşülmek üzere iade ederken esas itibarıyla TÜRK-İŞ'in gerekçelerine dayanmıştı. TÜRK-İŞ'in açıkça belirtilmeyen kaygıları arasında, Zorunlu Tasarruf'un geleceğinin de tıpkı 1995 sonunda kesintileri durdurulan ancak hak sahiplerine de geri döndürülmeyen KEY'in akıbetini bir daha yaşamak kaygısı da bulunuyordu.

Bugün KEY yeniden gündeme gelmiştir. Bunun birinci nedeni, kesintilere son verilmesinin üzerinden 13 ay geçmiş olmasına karşın Hesapla ilgili hiçbir sonuçlandırıcı veya işlerlik kazandırıcı yasal sürecin başlatılmamış bulunmasıdır.

İkinci güncelleşme nedeni, KEY'in kağıt üzerindeki nema girişlerinin ancak yıl sonunda kayda geçirilmesi, dolayısıyla donmuş durumdaki Hesapta bir hareketin ancak bu ay içinde ortaya çıkmasıdır.

Bütün bu ilgiye rağmen KEY ile ilgili başına yamış bilgiler de yansımaktadır. Doğru bir görünüme ulaşmak için ilişkideki

Tablo-1'de 1997 Ocak tarihli son resmi veriler özetlenmektedir:

* 1987'den başlayın Fon kesintilerine son verildiği 31.12.1995'e kadar süren dönemin sonunda KEY mevcudu 83 trilyon 765 milyar TL'dir. 1996 yılı getirileri eklendiğinde bu fonun 31.12.1996 tarihli mevcudu 126 trilyon 421 milyar TL'dir.

* Aslında fona toplam girişler 1996 sonu itibarıyla 135,2 trilyondur. Ancak bundan 8 trilyon 759 milyar liralık çıkışlar düşüldüğünde geriye 126,4 trilyon TL kalmaktadır. (TÜRK-İŞ'in 16 Ağustos 1996 tarihli basın duyurusunda, mevcut kötü nemalandırma koşullarında buna yakın bir yıl sonu bakiyesine ulaşılacağı esasen tahmin edilmişti).

* 1996 sonu mevcudunun dağılımına bakılırsa, bunun 81 trilyon 541 milyarının Emlak Bankası vadesiz hesaplarında tutulduğu, geri kalan 44 trilyon 880 milyarın ise üç kuruluşun (Kamu Ortaklığı Fonu-KOF, Toplu Konut İdaresi-TOKİ ve TEAŞ) senetlerinde "değerlendirildiği" görülür.

İlginç olan şudur: KEY yasası, Hesapta biriken kaynakların devlet iç borçlanma senetlerinde verimli bir biçimde değerlendirilmesini ve sadece artı kalan bakiyenin Emlak Bankası'nın 6 ay vadeli mevduata uyguladığı faiz üzerinden nemalandırılmasını öngörmüş bulunmasına karşın, KEY mevcutları büyük bölümü itibarıyla Emlak Bankası'na ucuz finansman kaynağı olarak kullanılmıştır. Bugün için Banka'nın bu Hesaba uyguladığı faiz oranı, yıl sonunda hesaba kaydedilmek üzere, yüzde 50'den ibarettir. Oysa 10 büyük bankanın 6 ay vadeli mevduat hesaplarına ödedikleri ortalama faiz oranı 1996'da yüzde 97,8 olmuştur!

İşin daha da ilginç yanı, yukarıda sayılan KOF ve TOKİ menkul değerlerinin 1996 yılı getirisinin de tamı tamına yüzde 50 düzeyinde tutulmuş bulunmasıdır!

Peki eğer Fonun 1995 sonu mevcudu

piyasa getiri oranlarından nemalandırılmış olsaydı acaba 1996 sonunda hangi büyüklüklere ulaşılmış olurdu? Aşağıda bununla ilgili bir alıştırmayı yapılmakta ve toplu sonuçları Tablo 2'de verilmektedir.

TABLO 1: 31.12.1996 TARİHİ İTİBARIYLA KONUT EDİNDİRME YARDIMI KAYNAK ve KULLANIMLARI (Kümülatif, Milyar TL)

A. KAYNAKLAR				
1. Anapara	19.122			
2. Mevduat faizi + G. zammı	69.928			
3. Yatırım geliri	4.365			
4. Menkul kıymet değişim farkı	41.764			
TOPLAM (A)	135.179	100,0		
B. KULLANIMLAR				
B.1. Ödemeler				
1. Hak sahibine ödemeler	1.315	15,0	0,97	
2. Kurumlara iade	254			
3. Emlakbank komisyonları	7.190	82,1	5,3	
TOPLAM(B.1)	8.759	100,0		
B.2. Nemalandırma				
1. Emlakbank vadesiz hesapları*	81.541			
2. KEY Yatırımları	44.880			
a. KOF menkulleri	22.350			
b. TOKİ menkulleri	20.400			
c. TEAŞ menkulleri	3.130			
TOPLAM (B.2.)	126.421			

* Bu hesaba yasa gereği yıl sonunda 6 ay vadeli mevduat faizi uygulanmaktadır. Emlakbank bu faizi bilhassa düşük tutmaktadır. Bu faizin 1996 düzeyi yüzde 50'dir.

TABLO 2: FİİLİ ve POTANSİYEL NEMA HESABI (Milyar TL)

	1995 Sonu Mevduat	Nema veya Faiz Oranı	1996 yılı Neması	1996 Sonu Mevduat	Kayıp Nema Tutarı
FİİLİ durum	83.765	50,9*	42.656	126.421	
6 Ay Vadeli Mevduat**	83.765	97,8	81.922	165.687	39.266
3 Ay Vadeli Mevduat**	83.765	101,9	85.357	169.122	42.701
Hazine Bonosu	83.765	137,0	114.758	198.523	72.102

* 1996 yılının nema ağırlıklı artışının oransal ifadesidir.

** 10 büyük bankanın faiz oranları ortalamasıdır.

ÇALIŞANLARIN 1996 KAYBI 72 TRİLYONA ULAŞIYOR!

* KEY Hesabının 1995 sonu mevcudu 83 trilyon 765 milyar TL idi. Hesap dondurulduğu için yeni anapara girişleri olmamıştır (veya eski borçların ödenmesi biçiminde çok cüzi kalmıştır). Hak sahiplerine ödemeler de ihmal edilecek boyutta kalmıştır. Nema dışında 1996 girişleri çok önemli olmadığı için 1996 sonu mevcudu ile 1995 sonu mevcudu arasındaki fark 1996 yılı neması olarak alınabilir. Bu durumda 83,8 trilyonluk bir nema sağladığı ve 1996 so-

nu mevcudunu 126,4 trilyona taşıdığı görülmektedir.

* Şimdi eğer, geçmiş kayıplar bir yana, sadece 1995 sonu mevcudu 1996 yılında doğru düzgün nemalandırılmış olsaydı Fonun bugünkü mevcudu farklı bir büyüklükte olurdu.

- Cari faiz oranlarından (10 büyük bankanın faizleri ortalamasından) 6 ay vadeli mevduatta değerlendirilseydi, KEY'in 1996 sonu mevcudu 165 trilyon 687 milyara ulaşır. Bir başka deyişle, potansiyel nema ile fiili nema arasındaki farktan oluşan kayıp nema tutarı, ikinci tabloda gösterildiği gibi, 39 trilyon 266 milyar lira olurdu.

- 3 ay vadeli mevduat hesabı seçilmiş olsaydı, 1996 sonu mevcudu 169 trilyon 122 milyara çıkar, kayıp nema tutarı ise 42 trilyon 701 milyonu bulurdu.

- KEY'in 1995 sonu mevcudu Hazine Bonosunda değerlendirildiğinde ise, çalışanlar adına biriken fonun 1996 sonu mevcudu 198,5 trilyona ulaşır. Buna göre de hak sahipleri 72,1 trilyon liralık bir ek birikim olanağına kavuşabilirdi.

Siyasal iktidar, KEY'in kaynaklarını en yüksek gelir getirecek yatırım alanlarında değerlendirmeyerek hak sahiplerini 72,1 trilyonluk bir hak gasbıyla karşı karşıya bırakmıştır. Bu tutar, hükümetlerin rantiyelere "helal" görüp ücretlilere "haram" gördüğü parayı ifade etmektedir. Faizi haram gören RP Hükümeti de bu kervana katılmıştır.

KEY ALDATMACASINA DERHAL SON VERİLMELİDİR!

Hak sahiplerine ödenen tutarın toplam fon girişlerinin yüzde 1'ini bile bulmadığı (tam olarak yüzde 0,97) bir hesabın çalışanların konut edinmesine yardım fonu olarak sunulması aldatmacasına son verilmesi ve bu hesap tüm mevcuduyla derhal tasfiye edilerek hak sahipleri olan çalışanlara geri döndürülmelidir. Bunun yasal hazırlıkları hemen başlatılmalıdır. Emlak Bankası'nın yolsuzluklarla sarsılan bünyesine takviye yapmak için kullanılan KEY Hesabının tüm mevcudu, tasfiye süresi içinde cari faiz oranlarından nemalandırılmalıdır.

SİGORTASIZ ÇALIŞMALAR

AHMET ŞEN

TÜRK-İŞ Sosyal Güvenlik Uzmanı

Bilindiği üzere 506 sayılı kanunun 6.cı maddesinde aynen:

"Madde 6- Çalıştırılanlar işe alınmaların ile kendiliklerinden "sigortalı" olurlar, sigortalılar ile bunların işverenleri hakkında sigorta hak ve yükümlülükleri sigortalıların işe alındıkları tarihten başlar. Bu suretle sigortalı olmak hak ve yükümlünden kaçınılamaz ve vazgeçilemez. Sözleşmelere sosyal sigorta yardım ve yükümlerini azaltmak veya başkasına devretmek yolunda hükümler konulamaz."

Şeklindeki açık ve kesin hüküm karşısında Hizmet Akdi ile çalışanlar rejimindeki sosyal sigorta uygulamalarında dört temel faktör vurgulanmıştır.

1- Sigortalılık zorunludur,

2- Sigortalılar için bu zorunluluk hem yükümlülük ve hemde haklardan istifade etme yönündedir.

3- İşverenler için bu zorunluluk hem yükümlülük ve hemde ceza uygulamalarına muhatap olma yönündedir.

4- SSK için bu zorunluluk hem işlemler ve hemde yardımlar bakımından hizmet yönündedir.

Bu madde ile irtibatlı olarak 506 sayılı kanunun diğer maddeleri;

- Sigortalı sayılan kimselere, verilecek hakların yanı sıra sigorta kollanının finansmanına katılma yükümlülüğünü,

- İşverenlere, aynı şekilde finansmana katılma yükümlülüğünün yanı sıra prim belgelerini düzenleyip verme ve sigorta primlerini Kuruma ödeme mecburiyetini,

- SSK da bütün bu hizmetleri yürütecek teşkilat ve sistemleri oluşturma, görevini vermektedir.

Ancak ne varki sosyal sigorta uygulamalarındaki bu mecburiyet SSK'nın ve Sosyal Sigortalıların varlık sebebi ve sigortalılık haklarının kısmen veya tamamen vazgeçilemeyecek devredilemeyecek türden olmasına rağmen;

506 sayılı kanunun yürürlüğe girdiği 1965 yılından beri yukarıda belirtilen ve kanunun uygulamasına muhatap bu üç taraf arasında bir türlü denge kurulamamış sosyal sigorta uygulamaları da adeta kaçma ve kovalamacaya dönüşmüştür. Öyleki işsiz kalma korkusu çalışan kimseleri kanuni haklarını aramaz duruma sokmuş, gereğinden fazla bürokrasi ve ekonomik darlıklar işverenleri sigortasız işçi istihdamına yöneltmiş, SSK'da yüksek enflasyon ve gayet hantal ve battal sistemleri neticesi memnuniyet verici bir düzeyde hizmet sunma imkanlarına kavuşmamıştır.

Sistemlerdeki tıkanıklıklar tarafların mensup oldukları ve demokratik yönetimlerin vazgeçilmez alt yapılarından olan mesleki kuruluşlar ve bilhassa sendikalar devreye sokularak açılması gerekirken, işçiye hizmet için varolan SSK tamamen politik ve popülizm anlayışlarda çareler aramaya yönelmiş sigortasız çalışma ve çalıştırmayı önlemeyide devamlı yanlış kulvarlarda arayarak kendi varlık sebebi olan taraflardan birinin haklarını kıskarak diğerine de ceza yağdırarak ayakta kalmaya çalışmaktadır.

Örneğin:

- Düzenli ve programlı olarak işyerlerinde fiili tesbitlere ağırlık verilmiş,

- 1.3.1965 tarihinden 9.7.1987 tarihine kadar ölçümleme adı ile resen prim tahakkuk ve tahsilatları yapılmış,

- 9.7.1987 tarihinden 8.12.1993 tarihine kadar ölçümleme kaldırılmış ve hemen hemen hiç ceza uygulanmamış, çok cuzzi miktarlarda para cezası uygulanmış.

- 8.12.1993 tarihinden itibaren idari para cezalarına yeni usuller getirilmiş ve Kurumun bütün alacaklarına gecikme zammı uygulanmış, ayrıca bilhassa inşaat sektöründe eskiye dönülerek önceden belirlenen işçilik oranlarına göre re-se prim tahakkuk sistemlerine geçilmiş,

olmasına rağmen ne sigortasız çalışma ve çalıştırma önlenmiş ve nede SSK'nın aktüer dengelerine etkili bir düzelme olmuştur, buna karşılık sunulan hizmetlerdeki memnuniyetsizlik daha da artmıştır. Çünkü sosyal, ekonomik ve kırtasiyeye boğulmuş bürokratik şartlar düzelmediği ve en etkili işçi ve işveren kuruluşları olan sendikalar hem SSK yönetiminde ve hemde hizmet aşamasında devreye girmediği müddetçe sadece denetimlere ağırlık vermekle, veya varsayımaya dayalı prim tahakkukları ile yahutta cezaları ağırlaşmakla bir yere varılması mümkün değildir. Kaldı ki sosyal sigorta tekniği zaman içinde alma ve yine zaman içinde verme esasına dayalı bir uygulama olup aktüer dengeler bu hesaplar üzerine yapılması gerekirken ila aktif ve pasif sigortalı hesapları yapılması yahut kapsam dışı çalışanları kapsam içine çekmekle bu dengelerin düzeleceğini zannetmekte yanlıştır. Zira Sosyal Sigortalar Kurumu her prim aldığı sigortalısına aldığı ölçülerin en az iki katı tutarında bir borç altına girdiğide gözden uzak tutulmamalıdır.

Diğer taraftan kanun lisanında olmasada tatbikatta ve pratikte kaçak çalışma ve çalıştırma diye adlandırılan sigortasız çalışma olayına bir takım etkenler sebep olup bunları şöyle sıralayabiliriz:

A) EKONOMİK BASKILAR

Brüt ücrete bağlı olarak prim tahakkuku sigortalıların gelirlerinde bir azalma işverenlerin giderlerinde de bir çoğalma neticesini husule getirmektedir. bu durum zorunlu sigorta uygulamalarının tabii bir sonucu olmakla beraber serbest rekabet ortamında iyi niyetli sigortalı ve işverenlerin maliyet artışlarına sebep olduğundan çalışma hayatında sosyal sigortaya karşı bir direnme anlayışı hakim bulunmaktadır.

B) İŞLEM ZORLUKLARI

Prim belgelerinin düzenlenmesi, primlerin tahakkuk ettirilmesi ve ilgili yerlere ödenmesi, işyerlerinin ve sigortalıların kuruma bildirilmesi asgari seviyede ve sürekli bir şekilde bilgiyi ve takibi gerektirmesi bilhassa muhasebe düzeni bulunmayan işverenlere pek ağır gelmektedir. Kaldıki çoğu kez ismini bile öğrenemediği bir işçisini Kuruma bildirmek ve gerekli belgelerini düzenlemek bu durumdaki işverenlere çok zor bir külfet görünümünde olup çalıştırdıkları kimseleri kuruma bildirmede isteksizlik anlayışı yaygın durumdadır.

C) CEZA KORKUSU

Ceza tabiki olacaktır. Müeyyidesiz Kanun maddeleri bir mana ifade etmez. Ancak cezalar primlerin ödenmemesine yoğunlaştırılmalıdır. İşlemlere değil, halbuki SSK'da gerek işlemlere ve gerekse prim belgelerinin usulüne uygun düzenlenmemesine ve zamanında kuruma verilmemesine çok ağır cezalar konulması sigortalı işçi çalıştırılmasına fevkalade menfi ve caydırıcı bir şekilde etki yapmakta, mümkün olabildiğince sigortalı olacak nitelikte bir kimseyi çalıştırmama anlayışı piyasaya hakim olmaktadır.

D) SİSTEMLERE DUYULAN ANTİPATİ

Gerek sigortalı, gerek işveren ve gerekse sağlık işlemlerinde, SSK'nın mem-

nuniyet verici bir düzeyde hizmet sunamaması işçi ve işveren zeminlerinde antipati ile karşılaşmakta sosyal sigortalara güvensizlik ve önemsememe durumları kapsam dışı çalışma ve çalıştırma anlayışını haklı ve hakim kılmaktadır.

Demek oluyorki kaçak çalışma ve çalıştırmaya; Ekonomik baskılar, işlem zorlukları, ceza korkuları ve güvensizlik duyguları hakim bulunmakta olup, yerleşmiş bu imajlar silinmedikten sonra kaçak çalışmaları sistemin içine çekmek kolay değildir.

Diğer taraftan halen 4 milyona yakın kaçak çalışan olduğu ifade edilmekle beraber bu kaçakçılığın zemininde ve sayısında bir berraklık bulunmayıp bu güne kadar SSK'nın yaygın kontrolleri dışında her hangi bir tedbirde alınmamıştır.

Bütün bu kaçakçılık olaylarında işçilerinde payı olduğu söylenir isede kesinlikle doğru değildir. Hiç bir işçi sigortasız çalışmayı istemez ve bu duruma asla razı olmaz. Hele hele prime esas kazançlarının gerçeğinden daha az gösterilmesine tahammülü yoktur. Çünkü ödeneklerinin ve bağlanacak aylıklarının aşağıya çekileceğini çok iyi bilir buna gönüllü pek buruktur. Sigorta Müfettişinin veya varsa sendikasının işyerine gelmesini büyük bir istak ve arzu ile bekler durur ancak işinden olma endişesi ile bu duygularını katıyyen açığa çıkaramaz.

Bu açıklamalardan sonra kaçak çalışma ve çalıştırmayı önlemede iki maksat ortaya çıkmaktadır.

1- Bozulan Aktif-Pasif sigortalı dengelelerini kurarak SSK'nın açıklarını kapatmak,

2- Sigortasız çalışmaların önüne geçerek işçilerimizin sosyal sigorta haklarından mahrum kalmalarını önlemek,

Bunlardan birinci husus kısa vadede müsbet neticeler verebilir isede uzun vadede SSK'nın mali durumunu düzeltmeye asla yetmez. Bu durumda ikinci hususun üzerinde durmak gerekirken, bazı tedbirlerin alınmasında fayda görülmek-

tedir. Ancak bu tedbirler alınırken, sosyal güvenlikle ilgili ve alakası olmayan kişi ve kuruluşları devreye sokmak faydadarı ziyade zarar getirir. Bu bakımdan kaçak çalışma ve çalıştırmayı önlemenin sadece iki zemini mevcut olup birisi işçilerin yegane dayanağı sendikalar diğeri de denetimlerdir. Şimdi bu iki zeminde alınacak tedbirleri sıralayalım.

SENDİKALAR

Her türlü kaçakçılık olayında ve bilhassa fiili kaçakçılığı önlemede sendikalarından yararlanmak mümkün olup, ancak bu yararlanma asla sendikaların işyerlerinde tesbit yapması, veya ihbar şikayet mekanizmasının çalıştırılması ya hatta sendikalı veya sendikasız işçi ayırımı yaparak bir değerlendirilmeye gidilmesi mümkün değildir. Esasen kaçak işçilerin zeminini sendikasız ve kayıt dışı çalışmalar olup, çalışanlar sendikalı olmanın ehemmiyetini bilip, sendikasız çalışmaya razı olmama durumunda kaçakçılık olayı da sona erecektir. Bu bakımdan olaya yardım edici ve koruyucu bir anlayışla bakılarak Konfederasyonlar bazında SSK ile yapılacak bir protokol muvacehesinde aşağıdaki uygulamalar yapılabilir.

* Muhasebe teşkilatı bulunmayan ve yahut bu tür teşkilatlardan ekonomik veya mahal itibariyle istifade etme imkanları sınırlı olan yerlerde ve bilhassa kalkınma hamlesine aday durumdaki Doğu ve Güney Doğu Anadolu Bölgelerinde yerel başkanlıklar vasıtası ile danışma birimleri kurularak hem işçilere ve hemde işverenlere prim belgelerinin düzenlenmesinde ve Kurumla olacak münasebetlerinde bilgiler vermek ve gerekmesi halinde bizzat yardımcı olmak,

* Sigortalı olmanın ehemmiyetini, gerektiğinde ve yaşlılıkta tek bir günün bile aranacağını ve sigortalı olmamakla kaybedilecek haklar, işçilere hitab edecek broşür, ilan, kartpostal, afiş hediye eşya ve benzeri aktiviteler ile kaçak işçi yoğun olan kesimlerde organizasyonlar içine girmek,

* Aynı şekilde sigortasız işçi çalıştırma-
da uğranılacak muhtemel zararlar, ce-
zaların miktarı sebep olunacak hak ka-
yıplarının psikolojik etkileri işverenlere
hitab edecek broşür, ilan kartpostal, afiş,
hediyelik eşya ve benzeri aktiviteler ile
sigortasız işçi çalıştırma temayülü yay-
gın olan iş yerleri ve iş kollarında orga-
nizasyonlar içine girmek,

* Sendikalı olmanın işçi ve işveren yö-
nünden SSK ile olacak münasebetlerin-
de daima koruyucu ve kollayıcı imkan-
lar sağlayacağı anlatılarak hem sendi-
kaları ve hemde sosyal sigortaya güven
ve itimat duygularını geliştirmek yolun-
da gayret ve çabalar içine girmek,

* Meslek itibarıyla kaçak işçi çalıştırdı-
ğı yolunda kuvvetli tevatür ile şöhret
bulmuş işverenlere gayet etkileyici bir
usul ile bu davranışlarının tasvip edile-
meyeceği yolunda mektuplar veya ya-
zılar yazılarak ikaz edilmesi ve yine bu
durumun tam aksi teşekkür edici nitelik-
te mektuplar veya yazılar yazılarak tak-
dir edilmesi ve iş hayatı sosyal sigorta ile
olan münasebetlerinde yanında ve yar-
dımında olunacağı vurgulanarak sosyal
güvenliğin sendika ve sendikacılığın
sevdirmesini temin etmek,

* Kaçak çalışma ve çalıştırmanın yo-
ğun olduğu iş ve sanayi mntıklarında
yahut meslek kolları bazında seminerler
düzenlemek suretiyle hem sosyal sigorta
uygulamaları hakkında bilgi vermek ve
hemde işlem zorlukları ceza korkuları ve
güvensizlik duyguları gibi yerleşmiş
imajların silinmesi yönünde aktiviteler
içine girmek,

sigortasız çalışma ve çalıştırmanın ze-
minindeki menfi imajları büyük ölçüde
silecektir.

DENETİMLER

Sosyal Sigortalar Kurumunun dışa dö-
nük denetimlerini yürüten Sigorta Müfet-
tişlerinin sayısal yetersizliğinden veya iş
çokluğundan bahisle bu tür denetimle-
rin müfettiş sıfat ve yetkisini haiz olma-
yan kimselerde yaptırılması devamlı

gündeme gelmekte hatta sistemleştiril-
mek istenmektedir. Oysaki hemen he-
men diğer bütün müfettişlikler mevzuat-
larına göre alacaklarının yahut işlemler-
inin sıhhatini temin ve takiple uğraştık-
ları halde Sosyal Sigortalar Kanununun
uygulanmasına yönelik SSK'nın dışa dö-
nük denetimleri hem alacaklarının ve
hemde vereceklerinin sıhhatini ve doğ-
ruluğunu araştırmaya yöneliktir. SSK sa-
dece kaçak çalışmayı önleyerek prim
alacaklarını çoğaltmak açısından olaya
yaklaşırsa bu defa Ödenek verme, Gelir
veya Aylık bağlama yahut sağlık yardı-
mı yapma gibi verme giderlerinde ola-
bildiğince suistimal kapılarını açmış
olur. Bu bakımdan denetimlerde görü-
len eksiklik, yetersizlik ve memnuniyet-
sizliklerin kendi bünyesinde gelişmelere
ve teknolojiye uygun eğitim ve Teftiş
Programları ile giderilmesi şart olup sayı-
larında bir an önce yeterli seviyeye
getirilmesi gereklidir. Şayet halen bunla-
rın işlemlerinde bir gecikme var ise bu-
nu yıllık programlarında ve organize ek-
sikliğinde aramak lazımdır. Bununla bir-
likte yukarıda yapılan açıklamalar da
gözönünde tutularak yapılacak düzenle-
meler ile Sigorta Müfettişlerinin sayısal
azlığından dolayı yakınmaları;

SSK ilgililerinin tesbit ve teklif edecek-
leri önerileri doğrultusunda işçiye en ya-
kın kuruluşlar olan sendikalardan yarar-
lanmak suretiyle SSK ya da yeni bir kül-
fet getirmeden ve denetim zemininin iyi
niyetli olmayacak yaklaşımlara açılma-
dan halledilmesi mümkün görülmekte-
dir.

SONUÇ

Kaçak çalışma ve çalıştırma üzerine
yapılan bu açıklama ve değerlendirmeler
iyi niyetli olmayan anlayışlar içindir.
Esasen kötüler iyilere emsal olamayaca-
ğı gibi kaçak mefrumunun ne olduğunu
bilmeyen sigortasız işçi çalıştırmayı dü-
şüncesine bile getirmeyen işverenlerimiz
de çoktur. Onlara teşekkür eder, takdir-
lerimizi sunarız. Bu yazılanlar bir bakıma
onların hukukunu ve saygınlığını koru-
maya yöneliktir.

TÜKETİCİ EĞİTİMİ ve SENDİKALAR

SİNAN VARGİ

TÜRK-İŞ Teşkilatlanma Uzmanı

GİRİŞ

Tüketiciler özellikle geri kalmış ve gelişmekte olan ülkelerde, iyi bir şekilde organize olmuş, etkili karar mekanizmalarında temsil edilen bir kitle haline gelememişlerdir. Bu sonuç tüketicilerin piyasa düzeni içinde hemen hemen tüm aşamalarda örgütlenmiş olan üretici ve satıcı karşısında güçsüz olmalarına neden olmaktadır. Devletlerin ise tüketicinin organize bir güç olarak karşılarında bir baskı gurubu oluşturamamaları nedeniyle tüketicinin korunması konusunda geç ve yavaş davranıldığı bilinmektedir.

Tüketicinin bu piyasa düzeni içinde zayıf olmasına neden olan iki etmen, kalite kontrolü konusundaki yetersizliği ve reklamların etkisi ile alış-veriş yapmalarıdır. Mal veya hizmetlerin satın alınması sırasında tüketiciler, genellikle kendi deneyimleriyle, malı bilen birinin önerileriyle ve reklamların etkisiyle satın alma tercihlerini belirlemektedirler.

Tüketicilerin gelişmekte olan ülkelerde olduğu kadar gelişmiş ülkelerde de hemen her alanda eğitime ihtiyaçları vardır. TÜRK-İŞ kurulduğu ilk yıllardan itibaren tüketicinin eğitimi konusunda çeşitli programlar düzenlemiştir. TÜRK-İŞ tarafından 1993 yılından itibaren başlatılan tüketicinin eğitimi ve örgütlenmesi projesi kapsamında eğitim-yayın faaliyetlerine devam edilmektedir. Sendikalar yalnızca gelişmekte olan ülkelerde değil, gelişmiş ülkelerde de tüketicinin korunması ve tüketici eğitimi programlarına devam etmektedirler. Üyesi olduğumuz ETUC (Avrupa İşçi Sendikaları Konfederasyonu) üyesi 29 konfederasyondan 22 sinin bünyesinde tüketici örgütleri bulunmaktadır. ETUC bünyesinde oluşturduğu tüketici birimi ile bu örgütlere-bürolara gerekli bilgi birikimini sağlamaktadır.

TÜKETİCİ HANGİ KONUDA EĞİTİLECEK?

Günümüzde tüketicinin bilgilendirilmesi ve eğitilmesi hakkını ortaya çıkartan etmenler şu şekilde sıralanabilir:

- Pazarda ürün, marka ve modellerin çeşitlenmesi ve buna bağlı olarak tüketicinin

bilgi ve deneyimlerinin hızla demode olması,

- Teknik özellikli ürünlerin artışı yanında ürün özelliklerinin çok hızlı değişmesi,

- Tüketicinin sosyo-ekonomik düzeyinin yükselmesi, beklentilerinin artması, zamanın gittikçe değerlenmesi,

- İthalatın serbestleşmesi sonucu yerli ve ithal ürünler arasındaki farklılıkların ortaya çıkması,

- Firmaların pazarlama uygulamaları (kalitesiz ve güvenilir olmayan ürünler, aldatıcı/yanıltıcı reklamlar, yetersiz servis olanakları, tüketiciye karşı ilgisizlik) gibi.

Tüketici eğitiminin amacı, bireyin kaynaklarını kullanması ve bundan en üst düzeyde doyum sağlaması, kendi değerlerine uygun olarak yaşamını sürdürebilmesi için gerekli olan becerileri ve anlayışı kazanmaya hazırlamaktır.

DÜŞÜK GELİR GRUBUNDAKİ AİLELERİN SORUNLARI NELERDİR?

Ülkemizde gelir dağılımının giderek bozulması, çalışanların milli gelirden aldığı payın düşmesi buna karşın rant gelirlerinin artması neticesinde toplumu sosyal ve ekonomik açıdan ayakta tutması beklenen orta sınıf giderek erimektedir. Düşük gelir grubundaki ailelerin dolayısıyla tüketicilerin sayısı hızla artarken, milli gelirin büyük bir kısmı ülke nüfusunun çok düşük orandaki bir kesiminin elinde toplanmaktadır. Dolayısıyla zengin daha zengin, fakirin ise daha fakir olduğu bir toplumda huzursuzluklar en küçük birey olan aileden toplumun tamamına yayılacak kadar artmaktadır. Toplumun en büyük bölümünü teşkil eden düşük gelir grubundaki tüketicinin içinde bulunduğu toplumun özelliklerine göre değişkenlik göstermesine rağmen, tüm dünyada tüketici örgütlerinin kabul ettiği en avantajlı tüketici kitlesini oluşturmaktadır. Düşük gelir grubundaki ailelerin en önemli sorunu yaşamı sürdürebilmek için basit temel gereksinimlerini karşılamak sorunudur. Yaşamın sürdürülmesi için gerekli olan gıda, barınabilmek için bir konut ile

sağlık sorunlarının çözümü için gerekli olan bütçe gibi temel harcama kavramları, düşük gelirli tüketici gurubunun ancak yaşamının sürdürülmesi için gerekli harcama alanlarıdır.

Ne var ki yaşamın sürdürülmesi açısından en azgari seviyede tutulması gereken harcama gurupları içinde bile, tüketici bilincinin gelişmemesi ve tüketiciye yardımcı olacak kuruluşların eksikliği, bu harcama şekillerinin daha rasyonel bir şekilde yapılmasına imkan tanımamaktadır.

Düşük gelir gurubunda bulunan aileler, sağlıklı ve nitelikli bir beslenme şekli yerine karın doyurma amacına yönelik bir beslenme şeklini seçmektedirler. Bu ise genellikle sağlık sorunlarına yol açmakta ve kişi hastalıklara daha açık bir yaşam sürdürmektedir. Bu durum ise aile bütçesinden daha fazla bir miktarın sağlık harcamaları için ayrılmasına neden olmaktadır.

Düşük gelir gurubundaki aileler, sağlıklı bir çevrede yaşayabilmek için genellikle bu çevrenin gerektirdiği mali külfetlere katlanamamaktadırlar. Bu ise yaşanan çevrenin çeşitli sağlık hizmetleri açısından (temiz su, kanalizasyon, çöplerin düzenli toplanması gibi) daha yetersiz bir yaşam çevresi olmasına neden olmaktadır.

Düşük gelir gurubundaki ailelerin, kıt aile bütçesinden tasarruf için para ayırmaları da genellikle olanaksızdır. Bu nedenle, genellikle bankalardan kredi temin ederek yaşam standartlarını düzeltmeleri de mümkün değildir.

Eğitim ve Kültür harcamaları için ayrılan paranın da aile bütçesinin kıt olanakları çerçevesi içinde daha düşük tutulması, düşük gelir gurubundaki ailelerin, öncelikle tüketici olarak haklarını tam olarak anlayamamalarına neden olmaktadır. Bu gurup içinde en fazla mağdur olan tüketici gurubu ise okuma-yazma bilmeyen tüketicilerdir. Okuma-yazma bilmeyen tüketiciler mal veya hizmetleri satın alırken, satıcının sözlerine güvenmek durumundadırlar. Yine bu gurup tüketiciler tüketim mallarının üzerinde bulunan etiketleri ve uyarı yazılarını okuyamadıkları için bir çok tehkileye maruz kalmaktadırlar.

İşte tüm bu nedenlerden dolayı, düşük gelir gurubundaki ailelerin tüketici eğitimine ihtiyaçları diğer gelir guruplarına göre daha fazladır.

EV KADINLARININ ROLÜ

Düşük gelir gurubundaki aile üyeleri için-

de en fazla eğitime ihtiyacı olan gurup ise ev kadınlardır. Ev kadınları, genellikle hem kendileri hem de aile üyeleri olan erkekler için alış-veriş etmektedirler. Ev kadınları, kıt harcama olanakları ile en iyi alış-verişi yapabilecek gerekli eğitim alt yapısına sahip olmadıkları zaman genellikle kalitesiz gıda, temizlik ve dayanıklı tüketim mallarını da satın alabilmektedirler. Malın kalitesinin düşük olması nedeni ile kullanım süresinin de kısa olması, tamiri, yenilenmesi gibi ek harcama kalemleri düşük gelir gurubundaki aileleri daha fazla sıkıntıya sokmaktadır.

Tüketici eğitimi, bireyin yalnızca tüketici rolü için değil, toplumda üstlendiği vatandaşlık, ekonomik politik roller gibi diğer roller için eğitilmesini de kapsamaktadır.

Tüketici eğitimi, tüketicinin çevrenin korunmasına olan katkılarını geliştirmek, çevreye duyarlı ürünleri satın almasını sağlamak açısından da gereklidir. Bu nedenle Sendikalar ve Tüketim Kooperatifleri ve diğer demokratik kitle örgütleri üyelerinin eğitiminde giderek bu konuya ağırlık vermeye başlamışlardır.

Etkili bir tüketici eğitimi programı geliştirmek için olumlu bir yaklaşım ve tüketicinin kritik seçimler yapma yeteneğini güçlendirmek gerekir. Bu yaklaşım bireyin kişisel önceliklerini tanımlama yeteneğini geliştirmek kadar toplumda tüketicinin rolünün anlaşılmasını geliştirmeyi esas almalıdır.

SONUÇ

Tüketici Eğitimi, tüketicilerin mal veya hizmet tüketimi sırasında karşılaştıkları sorunların giderilmesinin yanı sıra, kalitenin artırılarak sağlıklı bir tüketim ve üretim yapısının belirlenmesi konusunda en etkili eğitim türlerinden biri olarak kabul edilmektedir.

Düzenli ve güncel bir şekilde ele alındığında, tüketicilerin eğitimi özellikle, düşük gelir gurubunda bulunan aileler açısından yaşamsal bir önem arz etmektedir. Elde edilen gelirin en akılcı şekilde kullanımı, satın alınan malların kullanma ömürlerinin artırılması, nitelikli ve bilimsel ölçekler içinde bir beslenme programının uygulanması düşük gelir gurubunda bulunan aileler için çok önemlidir. Dünya da en avantajsız tüketici kitlesi olarak kabul edilen, düşük gelirli tüketicilerin eğitim programlarının bizim ülkemizde de sendikalarımız ve tüketiciyi koruma amacına yönelik kuruluşlarca gerçekleştirilmesi sonuçta milli gelir dağılımı dengesizliklerini de ortadan kaldırarak sağlıklı bir toplum yapısına ulaşmada en etkili yol olacaktır.

TÜRK-İŞ GIDA HARCAMASI BESLENME KALIBI DEĞİŞTİ

ENİS BAĞDADIOĞLU

TÜRK-İŞ Araştırma Müdür Yrd.

BÜLENT KÜPELİ

TÜRK-İŞ Araştırma Uzmanı

Tüm çalışanların, kendileri ve ailelerinin ihtiyaçlarını karşılayabilecek bir ücret alınması gerektiği konusunda yaygın bir görüş birliği vardır. Toplumun temel birimi olarak ailenin, tam gelişmesini sağlamaya yönelik uygun sosyal ve yasal korunma hakkı yanı sıra, ekonomik açıdan gerekli koşulların sağlanması hakkı da bulunmaktadır. Bir işçinin ailesiyle birlikte gıda, konut, giyim, ulaşım, sağlık, eğitim vb. temel ihtiyaçlarının insan onuruna yaraşır bir düzeyde karşılanması esastır. Çalışanların daha yüksek ücret talep etmelerinin ve bunu sağlamak için mücadele vermelerinin temelinde, varolan yaşama standardını korumak, artan toplumsal ve ekonomik refahtan pay alarak yaşama düzeyini iyileştirmek amacı yatar.

Bir işçinin ailesi ile birlikte temel ihtiyaçlarının belirlenmesi konusunda güçlükler doğmaktadır. Öncelikle ortalama büyüklükteki aile kaç kişiden oluşmaktadır? Ayrıca "temel ihtiyaçlar" nelerdir ve yalnızca fiziksel sağlığı sürdürmeye yeterli olacak miktar mıdır?

Çoğu ülkede yeterli ücret, genellikle bir işçi ve karısı ile birlikte iki veya üç bağımlı çocuktan oluşan ortalama büyüklükteki bir aile için gerekli bir tutar olarak düşünülmektedir. Türkiye'de yapılan hanehalkı gelir ve tüketim harcamaları anketinin sonucuna göre, kentsel yerler itibarıyla ortalama hanehalkı büyüklüğü 4.3 kişiden oluşmaktadır. Öte yan-

dan aile bütçesini hangi harcamaların oluşturduğu konusunda da çeşitli hesaplamalar yapılmaktadır. Aile bütçesi esas alınarak, elde ettikleri gelir ve yaptıkları harcama belli bir dönem izlenerek, tüketim kalıpları belirlenmektedir. Örneğin Devlet İstatistik Enstitüsü 1994 yılında yaptığı anket ile, Türkiye'de ailelerin tüketim alışkanlıklarını belirlemiştir. Buna göre, Türkiye genelinde aileler gelirlerinin yüzde 36.4'ünü gıdaya ayırmaktadır.

Ancak harcama ayrıntılarının belirlendiği aile bütçesi araştırmaları, çoğu zaman varolan durumu esas almaktadır. Bir başka ifadeyle, gelir düzeyinin düşük ve gelir dağılımının dengesiz olduğu bir yapıda, ailelerin yaptığı harcama çağdaş ve insanlık onuruyla bağdaşan bir yaşamın gerektirdiği değil, elde edilen gelirin olanak verdiği ölçüde yapılabilmektedir. Bu durumda, varolan bir harcamayı temel almak yerine, bilimsel temellere dayanan ve gerçekten "olması gereken" diye nitelendirilebilecek bir tüketim kalıbının saptanması daha doğru bir yaklaşım olacaktır. Yapılabilecek herhangi bir hesaplama, bir ailenin asgari ihtiyaçları ile bunları karşılamının maliyetini ölçmeye yönelik girişimle gerçekleştirilebilir.

Bu çerçevede, aile bütçesi içinde önemli bir ağırlığa sahip olan gıda harcaması için yapılması gereken tutarın hesaplanması mümkündür. Yetkililerin

ihtiyaç duyacağı kalori sayısı ile, çocukların yaş durumlarına göre gerekli miktarlar hakkında bilimsel araştırmalar yapılmıştır. Sağlığın korunabilmesi için bu kalorileri sağlayacak besin miktarları esas alınmakta ve bu miktarların toplam maliyeti, işçi ve ailesinin gıda harcamaları için yapmaları gereken tutarı vermektedir.

TÜRK-İŞ Araştırma Merkezi, bilimsel verileri esas alarak farklı yaş grubu itibarıyla oluşturulan beslenme kalıbına göre, dört kişilik bir ailenin yapması gerekli asgari gıda harcamasını, Aralık 1987 ayından bu yana düzenli olarak her ay hesaplamakta ve kamuoyuna açıklamaktadır. Çalışmaların yoğun olarak alış-veriş yaptıkları yerler dikkate alınarak yapılan piyasa fiyat araştırması sonucu, aylık gıda harcaması tutarındaki değişim izlenebilmektedir.

Ancak gıda harcamaları dışındaki giyim, konut, ulaşım, sağlık ve diğer ihtiyaç maddelerinin maliyetlerini hesaplamada kullanılabilecek benzer bir bilimsel yöntem mevcut değildir. Genellikle hesaplanan aylık gıda harcaması esas alınarak, toplam harcamaların hesaplanması yöntemi uygulanmaktadır. Nitekim asgari ücretin belirlenmesi çalışmalarında da bu yöntem kullanılmaktadır. Bir işçinin dengeli beslenmesi için gerekli kaloriyi sağlayan besin için harcamaları tutarından, Türkiye geneli hanehalkı gelir ve tüketim harcamaları anketi geçici sonuçlarına göre bulunan besin içi yüzde 36.4 oranı esas alınarak, toplam harcama tutarına ulaşılmaktadır.

İşçiler ve ailelerinin ihtiyaçları da zamanla değişmektedir. Bu bakımdan, gıda harcamasına temel oluşturan besin maddelerinin cins ve miktarında da değişiklik yapılması gerekir. Ortalama bir insan ve ailesi için zorunlu sayılmayan bazı gıda maddelerinin tüketilmesi zamanla söz konusu olabilir. Ulusal refah arttıkça, daha iyi bir yaşama ve tüket-

me isteği belirir.

Buradan hareketle, TÜRK-İŞ Araştırma Merkezi, yıllardır yapılan gıda harcaması çalışmasına temel oluşturan beslenme kalıbını yenileme ihtiyacı duymuştur. Gelişen yeni ihtiyaçlar ve gelir durumuna bağlı olarak yeni bir beslenme kalıbını çalışmalarında kullanmaya başlamıştır. 1996 yılının ilk ayından itibaren yeni beslenme kalıbı esas alınarak, dört kişilik ailenin zorunlu aylık gıda harcaması tutarı bir yıl süreyle hesaplanmıştır.

Aşağıdaki tabloda, TÜRK-İŞ Araştırma Merkezi tarafından yapılan gıda harcaması tutarı, eski ve yeni beslenme kalıbına göre yer almaktadır:

GIDA HARCAMASI TUTARI (TL/AY)

	Yeni Harcama Kalıbına Göre	Bir Önceki Aya Göre Artış Yüzdesi	Eski Harcama Kalıbına Göre	Bir Önceki Aya Göre Artış Yüzdesi
Ocak'96	14.672.000	-	13.898.000	8.8
Şubat'96	15.311.000	4.4	14.575.000	4.9
Mart'96	16.046.000	4.8	15.280.000	4.8
Nisan'96	17.222.000	7.3	16.041.000	5.0
Mayıs'96	18.135.000	5.3	16.711.000	4.2
Haziran'96	18.363.000	1.3	17.098.000	2.3
Temmuz'96	18.671.000	1.7	17.291.000	1.1
Ağustos'96	19.238.000	3.0	17.887.000	3.4
Eylül'96	20.602.000	7.1	19.033.000	6.4
Ekim'96	21.867.000	6.1	20.070.000	5.4
Kasım'96	22.977.000	5.1	20.948.000	4.4
Aralık'96	23.641.000	2.9	21.792.000	4.0

Yeni beslenme kalıbı esas alınarak yapılan hesaplama göre Ocak'96 ayında 14 milyon 672 bin olan aylık gıda harcaması tutarı, Aralık'96 ayında 23 trilyon 641 bin liraya ulaşmaktadır. Ortalama aylık artış oranı yüzde 61.1 oranındadır. Eski beslenme kalıbına göreyse, Ocak'96 ayında 13 milyon 898 bin lira olan aylık gıda harcaması tutarı, yüzde 56.8 oranında artarak Aralık'96 ayında 21 milyon 792 bin lira olmuştur.

TÜRK-İŞ Araştırma Merkezi'nin çalışmasına temel olarak alınan beslenme kalıbı, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Teknolojisi Yüksekokulu Öğretim Üyeleri tarafından hazırlanmıştır. İşçi ve kansı ile, 15-19 yaş grubu erkek çocuk ve 4-6 yaş grubu çocuğun günlük besin ihtiyaçları dikkate alınarak hazırlanan beslenme grubunda şu besin maddeleri yer almaktadır.

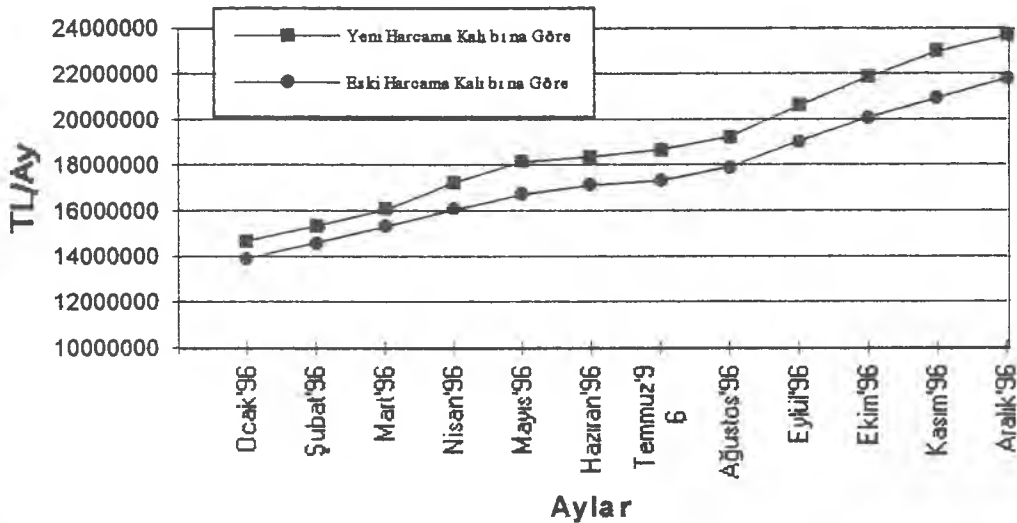
- I. Grup : Süt, yoğurt, peynir
- II. Grup : Et, tavuk, balık, sakatat, yumurta, kuru bakliyat vb.
- III. Grup : Meyve ve sebze
- IV. Grup : Ekmek, makarna, pirinç, bulgur, un vb.
- V. Grup : Tereyağ, margarin, zeytinyağı, ayçiçek yağı, zeytin, şeker, bal, reçel, pekmez, tuz, baharat, çay, ıhlamur, salça vb.

Grafiktende görüleceği üzere yeni ve eski beslenme kalıbına göre hesaplanan gıda harcaması tutarındaki trend benzer yapıdadır.

Türkiye'de yaşayan ortalama bir ailenin, bilimsel veriler kullanılarak hesaplanabilen aylık gıda harcaması tutarı, gıda yanı sıra konut, giyim, ulaşım vb. diğer temel ihtiyaçlar için gerekli ve zorunlu harcamalarla birlikte, insan onuruna yaraşır bir yaşama düzeyini sağlamak için gerekli ücret geliri düzeyini de ortaya koymaktadır.

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) Anayasasının Dibacesinde, "işçi ve ailesinin yalnızca geçimini sağlayan bir ücret, yeterli bir ücret değildir" görüşü yer almaktadır. Buna göre Türkiye'deki büyük bir kesim, geçimini sağlayacak ücreti elde etmek bir yana, elde ettiği gelir ile aylık gıda harcamasını bile karşılamaktan uzaktır.

Yeni-Eski Harcama Kalıbına Göre Gıda Harcaması

OCAK'97 GIDA HARCAMASI*

- "İşçi ve ailesinin yalnızca geçimini sağlayan bir ücret, yeterli bir ücret değildir" (ILO Anayasası)
- Dört kişilik ailenin gıda harcamasına iki asgari ücret bile yetmiyor!

- 1997 yılının ilk ayında dört kişilik ailenin yapması gereken aylık gıda harcaması tutarı 24 milyon lirayı aştı.

TÜRK-İŞ ARAŞTIRMA MERKEZİ tarafından her ay düzenli olarak yapılan "gıda harcaması" çalışmasının sonuçları, dört kişilik bir ailenin beslenmesi ile ilgili minimum ihtiyaçlarını karşılamamanın maliyetindeki yükselmenin Ocak'97 ayında da sürdüğünü gösterdi.

Araştırmada, çalışanların fizyolojik ihtiyaçları ile tutarlı, yeterli ve dengeli beslenmesini sağlamak için gerekli olan kalori sayısı ve bunu karşılayacak besinlerin yenilenen beslenme kalıbı doğrultusunda cins ve miktarı esas alındı. Yapılan hesaplamada, bir ailenin toplam beslenme ihtiyacı için yapması gereken harcama tutarının aylık 24 milyon lirayı aştığı ortaya çıktı.

Bilimsel veriler esas alınarak, farklı yaş grupları itibarıyla oluşturulan beslenme kalıbına göre, asgari düzeydeki gıda harcaması için Aralık'96 ayında yapılması gereken tutar 23 milyon 641 bin lira iken, Ocak'97 ayında 24 milyon 226 bin liraya ulaştı. Böylece bir aylık artış yüzde 2.5 oranında oldu. Fiyat artışları nedeniyle yapılması gereken bir aylık ek harcama gereği ise 585 bin lira olarak gerçekleşti. Ocak'96 ayındaki gıda harcaması tutarının 14 milyon 672 lira olduğu göz önünde tutulursa, bir yıllık artış oranı yüzde 65.1 oldu.

Çalışanların yoğun olarak alışveriş yaptıkları yerler dikkate alınarak yapılan piyasa belirlemelerine göre, beslenme kalıbı içinde yer alan farklı gıda maddeleri fiyatlarındaki değişim şu şekilde gerçekleşti:

* Süt, yoğurt ve peynir gibi gıda maddelerinin bulunduğu gruptaki fiyatlarda, bir önceki aya göre bir değişiklik olmadı.

* Et, tavuk ve balık ile kuru bakliyatın bulunduğu grubu oluşturan gıda maddelerinden özellikle bakliyatı artış görüldü. Nohuttaki artış yüzde 8.9, mercimekteki artış yüzde 10, barbunyardaki artış ise yüzde 8.7 oranında gerçekleşti. Yumurta fiyatında ise bir değişiklik olmadı.

* Meyve ve sebze fiyatları genelde fazla değişmedi. Mevsim koşullarının etkisine en fazla açık olan bu grubu oluşturan maddelerin Ocak'97 ayı itibarıyla ortalama kg. fiyatı 59 bin 762 lira olarak hesaplandı.

* Ekmek, makarna, pirinç, bulgur vb. maddelerinin yer aldığı grup ise, özellikle ekmek fiyatındaki değişim ile dikkat çekti. Siyasal iktidarın müdahalesi ile gerileyen ekmek fiyatı, bu ay tekrar yükselirken, pirinç fiyatının önemli ölçüde değiştiği görüldü.

* Margarin fiyatındaki görülen düzenli artış bu ay da devam etti. Bir aylık artış yüzde 9.4 oranında olurken, ayçiçek yağındaki fiyat artışı yüzde 11.6 oldu. Bu grup içinde yer alan çay, şeker, bal, pekmez, ihlamur fiyatlarında bir değişiklik olmazken, baharat fiyatları

az oranda artış gösterdi. Salçada ki artış ise yüzde 11.2 oldu.

Temel gıda maddelerindeki bu fiyat artışlarına bağlı olarak aylık gıda harcaması tutarında ulaşılan 24 milyon liralık düzey, çalışanların karşı karşıya kaldığı ekonomik geçinme koşullarının olumsuzluğunu ortaya koymaktadır.

Kuşkusuz çalışanların yaşamalarını sürdürebilmeleri ya da varolan yaşama standartlarını iyileştirmeleri yeterli bir ücret almalarına bağlıdır. Bir işçinin ailesi ile birlikte gıda yanısıra konut, ulaşım, giyim vb. ihtiyaçlarının asgari düzeyde karşılayabilmesi ekonomik ve sosyal politika açısından büyük önem taşır. Ancak Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) Anayasasının Dibacesinde de yer aldığı üzere, "işçi ve ailesinin yalnızca geçimini sağlayan bir ücret, yeterli bir ücret değildir."

Türkiye'de asgari ücretin net 11 milyon 422 bin lira olduğu göz önünde tutulursa, ülkemizde yaşayan büyük bir çoğunluğun geçimlerini sürdürebilecek bir geliri bile elde edemedikleri ortaya çıkmaktadır. Dört kişilik bir ailenin yapması zorunlu aylık gıda harcaması tutarını bugün iki asgari ücret düzeyi bile karşılamaktan uzaktır. Böylesi bir tablonun ne iş barışını, ne de toplumsal barışı sağlayamayacağı da açıktır.

DÖRT KİŞİLİK AİLENİN AYLIK GIDA HARCAMASI (TL./Ay)

	Ocak'96	Aralık'96	Ocak'97
Yetişkin işçi	4.129.000.-	6.529.000.-	6.714.000.-
Yetişkin kadın	3.399.000.-	5.412.000.-	5.550.000.-
15-19 yaş grubu çocuk	4.323.000.-	6.954.000.-	7.135.000.-
4-6 yaş grubu çocuk	2.821.000.-	4.746.000.-	4.827.000.-
	14.672.000.-	23.641.000.-	22.226.000.-

* TÜRK-İŞ Araştırma Merkezi tarafından yıllardır yapılan "aylık gıda harcaması" çalışmasına temel alınan beslenme kalıbı, Hacettepe Üniversitesinden alınan bilgiler çerçevesinde yenilenmiştir. Ocak'97 ayına ait gıda harcaması çalışması yeni beslenme kalıbı esas alınarak hesaplanmıştır.

Beş Ocak 1997 de Türk Sendikacılık Tarihine TÜRK-İŞ tarafından altın bir sahife eklendi. Şimdiye kadar düzenlenmiş bulunan Mitinglerin en kalabalığı en muhteşemi ve en anlamlısı Kızılay meydanında gerçekleştirildi.

Kurulduğu günden bu güne TÜRK-İŞ bünyesinde yer alan bir kuruluşun yöneticisi ve uzun yıllar TÜRK-İŞ'te aktif görev alan bir sendikacı olarak memnuniyetle belirtmek istiyorum ki 5/Ocak/1977 mitingi gerçekten TÜRK-İŞ'e inançlıların inancını güvenenlerin güvencini boşa çıkartmayan son derece manalı ve muhteşem bir miting olmuştur. Nedenlerine kısaca göz atalım:

Kim ne derse desin Miting tam zamanında ve büyük çalkantıların yaşanageldiği bir dönemde düzenlenmiştir. Bir tarafta siyasi hayatımızdaki belirsizlikler kararsızlıklar, iç ve dış düşmanların her gün dozunu arttıran tahrikleri, gericiğin tırmanışları, diğer tarafta giderek daha da bozulan gelir dağılımındaki adaletsizlikler, Devlet otoritesi yerine ikame edilmek istenen meşruiyet dışı güçlerin ortaya çıkışı, çeteleşme gibi olaylar böylesi anlamlı bir uyarının yapılmasını ve Sivil toplum örgütleri ile birlikte TÜRKİYE'YE SAHİP ÇIKILMASINI gerektiriyordu.

Mitinge çok büyük ilginin en önemli sebebi Mitinge Davet Sloganında gizlidir. Türkiye'ye sahip çıkma daveti. Bundan daha manalı bir davet sloganı olabilir mi? Nitekim beklenen gerçekleşmiştir. Kızılay alanını dolduran iki yüzbine yakın çalışan önce çok büyük bir Bayrak taşımış ve Bayrağı başının üstüne alarak O'na saygısını çok veciz bir biçimde ortaya koymuştur. Sonra sırası ile kürsüye gelenler ATATÜRK'e bağlılığı Laik Devlet Düzenine olan sarsılmaz inancı çok veciz bir biçimde ortaya koymuşlar ve katılımcıların büyük tezahüratına nail olmuşlardır.

TÜRKİYE'YE SAHİP ÇIKMAK...

Bununlada kalınmamış siyasi hayattan beklenen dü-rüstlüğün. Ülke yararına yapılması gereken hizmetlerin dökümü ortaya konmuş ve siyasiler ciddi bir biçimde uyarılmıştır. Ücret adaletsizliğinin en somut örneği son zamlardır. Bu konuda açık bir biçimde dile getirilmiş Türk Silahlı Kuvvetlerine yapılan ücret zamlarına kimsenin bir itirazının olmadığı ancak bu artışa paralel artışların memur işçi ve sözleşmeliilerin ücretlerinde yansıtılması istenmiştir.

Beş Ocak Mitinginde ortaya konan önemli gerçekte Anayasa ve Yasalarda Demokratikleşme için yapılması gereken değişikliklerin yapılmasında geç kalınmış olması gerçeğidir. Bütün bu saydıklarının yanı sıra Türk Ekonomisinin içinde bulunduğu açmazlar başta Sayın Genel başkan Bayram Meral ve Sn. Mustafa Özbekle diğer hatipler tarafından dile getirilmiştir. Özelleştirme, işsizlik üretim ve verimlilik ilişkileri ile çalışanların yasal haklarını, enerji sektöründeki dar boğazı (TES-İŞ Başkanı Mahmut Özönür tarafından dile getirilmiştir) sayabiliriz. Kısaca belirtmek gerekirse söylenmesi gereken her konu dile getirilmiştir.

Mitingin TÜRK-İŞ'e yaraşır bir biçimde başlaması ve bitirilmeside alınan tedbirler sayesinde başanmıştır. Provokatörlere izin verilmemiş, Türk Bayrağı taşımayı kendine yediremeyen bazı ufak grupların Miting alanına girmeleri ustaca engellenmiştir.

TÜRK-İŞ, Ülkemizin her meselesine sahip çıkılması gerçeğinin çok güncel bir örneğini ortaya koyarak yüzbinleri miting alanına davet sloganındaki anlamlı ifadeyi hayata geçirmiştir. Engüzel Bayrak şii-rini yazan Türkiye'ye binlerce öğrenci ve öğretmen yetiştirmiş Arif Nihat Asya merhum Beş Ocak 1975 de vefat etmişti. Miting alanındaki O muhteşem TÜRK Bayrağı sanırım merhumun ve Türk Sendikacılığına gönül ve hizmet veren başta DEMİRSOY olmak üzere pek çok büyüğümüzün ruhunu şad etmiştir.

Çalışma hayatına elli yılını vermiş bir sendikacı olarak başta Sayın B. Meral olmak üzere yönetim kurulu, başkanlar kurulu üyelerini ve emeği geçen herkesi ve Mitinge katılanları yürekten kutluyorum.

Bu miting bir YÜZAKIDIR. Türkiye'ye sahip çıkabilme onurunun muhteşem bir ifadesidir.

GÜNEY KORE'DE GENEL GREV

26 Aralık tarihinde gizli parlamento oturumu sonucu iktidardaki siyasi parti tarafından kabul edilen çalışma hakları karşıtı yasanın protesto etmek amacıyla Güney Korede grev başlamıştır.

Birçok sendika lideri için tutuklanma emirleri çıkarılmıştır. Sekiz sendika lideri hakkında, şirket işlerine katılmaları nedeniyle kanunları ihlal ettikleri öne sürülerek Kore İşveren Sendikaları Federasyonu tarafından resmi şikayette bulunulmuştur.

Tutuklanma emriyle karşı karşıya kalan sendika liderleri şu an Güney Kore'nin başkenti Seul'de bulunan Katedral'deler. Katedralin çevresinde yoğun bir polis güvenliği mevcut.

Her iki ulusal sendika merkezi, hem halen yasal olarak tanınmayan KCTU hemde yasal olarak tanınan FKTU grevi desteklemektedirler.

14 Ocak itibarıyla greve gidecek çalışanların bir milyon olması beklenilmektedir. KCTU tarafından 26 Aralık'ta başlatılan bu grev Kore Savaşından bu yana ülkenin ilk genel grevidir. Sendikalar, hükümet yeni yasanın tekrar gözden geçirinceye kadar grevi sürdürmeye kararlıdır.

1996 yılının Nisan ayında Çalışma Kanunları Reformu için Başkanlık Komisyonunun kurulmasından bu yana, FKTU ve KCTU yasaların ILO Sendika Hakları Standartlarıyla aynı çizgiye getirilmesi için sürekli baskıda bulunmaktaydılar.

Güney Kore'nin OECD'ye giriş yolunu aralamak için hükümet ILO Yönetim Kurulunun örgütlenme özgürlüğü ile ilgili tüm kanunlarını uygulayacağını açık bir şekilde taahhüt etmiştir. Fakat daha sonra çalışanların haklarını korumayı bir tarafa iterek ve büyük Kore şirketlerinin ve çokuluslu şirketlerin kuvvetli baskısı altında, çalışma haklarını ihlal eden birçok kanunu yürürlüğe koymuştur.

ICFTU'nun Bulgaristan'daki Sosyal Durum Üzerine Açıklaması

ICFTU büyük bir endişe ile Bulgaristan'daki girişimleri takip etmektedir. Üyesi olan CİTUB ve PODKREPA'nın grev hareketini tamamen desteklemektedir.

Bulgaristan'daki çalışan insanların şiddetli yoksulluğa sürüklemek asla kabul edilemez. Çalışan kesimin sesini dinlemeyen başsız hükümetlerin yarattığı sorumsuz politikaların ve uygulamaların cezasını Bulgaristan çalışanları çekmektedir. ICFTU, Bulgaristan yetkililerini üçlü yapıyı oluşturmada başsızsızlık anlamında dolayı tekrar şiddetle kınamaktadır. ICFTU, çalışan kesimi yasal yoldan hüsrana uğratmanın sosyal bir saatli bomba oluşturma- cağı konusunda daha önceden ikazda bulunmuştu. Son gelişen olaylarda bunun trajik bir kanıtıdır.

ICFTU, son gösterilerde silahlı vatandaşlara karşı gösterilen şiddetten dolayı müessirdir ve üyelerinin, demokratik seçim, insan ve sendika haklarına tamamen uygun olarak hazırlanacak kanunlar, güçlü sosyal boyutlara sahip ekonomik ve politik reformlar vasıtasıyla mevcut krizi çözüme ulaştırma çağrılarını desteklemektedir. Bulgaristanın bu krizi atlattırmasının tek yolu güveni tekrar sağlamak ve ulusal oy birliğini oluşturmaktır. Bu ancak çalışanların ve çalışanları temsil eden ulusal sendikaların ortak olarak tanıdığı üçlü yapı kapsamında alınabilir.

ETUC'UN TALEPLERİ

Avrupa İşçi Sendikaları Konfederasyonu ETUC'nin Avrupa Birliği Dönem Başkanı Hollanda Dışişleri Bakanından istihdam ve diğer sosyal konularla ilgili talepleri.

Avrupa Birliği şu sıralar para ve ekonomi birliğine doğru emin bir şekilde ilerlemektedir. Hollanda Dışişleri Bakanı sürekli gelişme gösteren dayanışma ve karşılıklı anlayış ortamının oluşturulmasını taahhüt etmelidir.

ETUC işsizliğin öncelikle işlenmesi gereken bir konu olduğunu düşünmekte ve İstihdam Anlaşmasını desteklemektedir. Fakat tabiki Hükümetlerden de duyarlılık göstermeleri istenmektedir.

İnsanlara çekilen cefanın ödüllendirileceği hissettirilmeli ve daha iyi günlerin gelecekte olduğu bu yılki Geniş Ekonomik Politika Göstergelerinde yansıtılmalıdır. Sabit ve enflasyonsuz büyüme, tabiatın korunması ve istihdamın en üst seviyeye çıkarılması gibi anlaşma maddelerine daha fazla önem verilmelidir.

ETUC, Ekonomik Politika Komitesi haricinde, yeni İstihdam ve İşçi Pazarı Komitesinde Geniş Ekonomik Politika Göstergelerinin taslağına kendi verilerini dahil etmelerini teklif etmektedir.

ETUC ayrıca Hollanda Dışişleri Bakanından Büyüme, Rekabet ve İstihdam ile ilgili sayıdaki istihdamın bu yüzyılın sonuna kadar yarı yarıya düş-

mesini hedefleyen maddeye yenibaştan önem göstermesini teklif eder.

Hollanda Dışişleri Bakanı, İstihdam Güvenliği Anlaşmasını kendi bütünlüğünde, sosyal ortaklar, Komisyon ve Konseyin katkılarını entegre ederek resmileştirme yöntemlerini aramalıdır. Avrupa seviyesinde ekonomik politika ve sosyal politika arasındaki dengesizlik giderek kabul edilemez boyutlara varmaktadır. Ekonomik ve Sosyal değişimlerle mücadele etmek için yasal açıdan tekrar yapılandırma ya ihtiyaç vardır. Taraflarca kabul edilen faaliyet ve müzakere yoluyla denge kurulabilir. Tüm sektörler ve belirli sektörler boyutundaki toplu sözleşmeler dahil olmak üzere Sosyal diyalogun gelişmesi için yöntemler araştırılmalıdır. Sosyal ortakların kendi kendini yönetme yetkisine ve müzakereler için karşılıklı tanınma prosedürlerine saygı gösterilmelidir.

ETUC, Hollanda Dışişleri Bakanından, çalışanların tüm seviyelerde karar alma organlarına katılmalarına katkıda bulunacak her girişimi desteklemesini istemektedir. Avrupa Sanayisinin yenilenmesi ve modernleşmesi için katılım çok önemlidir. Ayrıca Dönem Başkanından, Komisyonun derhal çalışma saatleri ile ilgili yönergenin hariç tutulan sektörleride kapsamı için genişletilmesini talep eden bir teklif sunmalarını sağlaması istenmektedir.

Tezkoop-İş Başkanlar Kurulu

Tez Koop-İş Sendikası Başkanlar Kurulu 7 Ocak 1997 günü toplandı. Toplantıya TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral de katıldı.

Meral, burada yaptığı konuşmada "5 Ocak'ta ortaya koyduğumuz tavır ve güç umuyorum Hükümetin aklını başına getirmiştir. Eğer Hükümet bu tavırdan gerekli sonucu çıkarmaz ve bildiğini yapmaya devam ederse daha etkili tavırları ortaya koymaktan çekinmeyiz" dedi.

Tez Koop-İş Başkanı Mustafa Boncuklu da konuşmasında, bu yıl bağışlanacak toplu iş sözleşmelerinde, zorlukların TÜRK-İŞ'in birliği ve bütünlüğü ile aşılabileceğini belirtti.

SEYFİ DEMİRSOY'U ANDIK

14 Ocak 1974 günü vefat eden TÜRK-İŞ'in eski Genel Başkanı Seyfi Demirsoy ölümünün 22. yıldönümünde mezarı başında anıldı.

Demirsoy'un Karşıyaka mezarlığındaki kabri başında yapılan anma törenine TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç, TÜRK-İŞ çalışanları ve Demirsoy'un ailesi katıldı.

TES-İŞ'TEN MİTİNG

Refahyol Hükümeti'nin elektrik santrallerinin 20 yılına devri kararının ardından çeşitli bölgelerde tepki toplantıları sürüyor.

TES-İŞ Sendikası Yatağan Şubesi bu tepkiler kapsamında 19 Ocak 1997 günü Muğla'da "Özelleştirmeye Hayır" mitingi düzenledi. Mitinge TÜRK-İŞ'e bağlı sendikaların yanı sıra KESK ve yerel örgütler de destek verdi.

TES-İŞ Yatağan Şube Başkanı Erol Soğanca "ülkemizin dört bir yanındaki işçiler, memurlar, emekliler, işsizler, tüm halkımız enerji işçilerinin bu haklı ve meşru mücadelesine destek vermelidir" dedi.

Limanolarda Eylem

TDİ limanlarının ihaleye çıkarılması ve bir kısmının özelleştirilmesi üzerine Liman-İş Sendikası tarafından 8 Ocak günü limanolarda bir günlük iş bırakma eylemi yapıldı. Eyleme TÜRK-İŞ'e bağlı sendikalar ve diğer demokratik kitle örgütleri de destek verdiler.

Liman-İş Genel Başkanı Hasan Biber konuyla ilgili olarak "sadece kârlı olduğu için değil, stratejik olması bakımından da limanların özelleştirilmesi son derece sakıncalıdır. Çünkü her türlü kaçakçılık ve yolsuzluklar limanolardan yapılmaktadır. O bakımdan devlet tekeli zorunludur. Ne var ki bugün liman ihalesini kazanan kişiler için çeşitli yolsuzluk iddiaları söz konusudur.

İşletme hakkının özel sektöre devredilmesi mahkemelik olan limanların, mahkeme sonucu beklenmeden alıncaya devredilmesi de, mahkemelere saygısızlığın ve hukuk tanımazlığın bir ifadesidir" dedi.